

This book was produced in EPUB format by the Internet Archive.

The book pages were scanned and converted to EPUB format automatically. This process relies on optical character recognition, and is somewhat susceptible to errors. The book may not offer the correct reading sequence, and there may be weird characters, non-words, and incorrect guesses at structure. Some page numbers and headers or footers may remain from the scanned page. The process which identifies images might have found stray marks on the page which are not actually images from the book. The hidden page numbering which may be available to your ereader corresponds to the numbered pages in the print edition, but is not an exact match; page numbers will increment at the same rate as the corresponding print edition, but we may have started numbering before the print book's visible page numbers. The Internet Archive is working to improve the scanning process and resulting books, but in the meantime, we hope that this book will be useful to you.

The Internet Archive was founded in 1996 to build an Internet library and to promote universal access to all knowledge. The Archive's purposes include offering permanent access for researchers, historians, scholars, people with disabilities, and the general public to historical collections that exist in digital format. The Internet Archive includes texts, audio, moving images, and software as well as archived web pages, and provides specialized services for information access for the blind and other persons with disabilities.

Created with hocr-to-epub (v.0.0.1)

Neshornet og andre dikt fra den tidlige buddhisme
Suttanipåta Oversatt av Kåre A. Lie

The text on this page is estimated to be only 28.44% accurate

Innhold Tnlednmne. + ra Greveustsgee odaees dage
heaondg de kadett oe sd 6 SUP re AO SN AG SLA 12 L-Kapiletom
sansen. serenade Seed 13 Urapdvassn Luevsusdraddde PuserOes ske
ee AST Eb dg ae band 13 VS av Mp 13 Urggasutta vises Eee halen
13 12. Få dette sa ad ek Sen se Tande 16 Dhanssita ru sravesseaa
reset end. 16 TL Nesbomel se deres Ge ANGRE FLAT: 20
Khespavsanesnta vassere aa ET 20 IE 6 EE EN 2 Kåsibharadvagsata
oa raadrsarard red øret aNåt 27 FS Cmdisssta sr seal hear helgs 30
Cms gar nr ee TT Te 30 1.6: Faperenisassaaredsformssk Seeds bebe
32 Parahyasutdsusrossresrese ke Sesannavt: 32 ER DEE ee 37 Vasas
slaps satse dende aent 37 Le Veni ar NT 43 Metasutauissa enes
Sekse amet ker 43 19. Detø vakkhaene .Ligskssnsesa saksa aG Jekd
55 45 Hem as are 45 1:10 Yakkhaen Alavakas.issssrsriesdvevms
viskes see ast 51 FE ELG Se EE OR ROER PR 51 LIT SEE AT ST sed
ae AN 54 ETE SE EE ERR REE REE ENE 54 112 Den ve. Lasses EG
See] Då Miserere DNR STA 57 2 Pete pl sanere rare Set 60
CUSvarsdrsuse KTRNSTILSSNGTATDANTTE FeRaGGA TANN TE KG
60 21 SAS DAT 60 Ritasuldsvsrasaronsavsteti tsar 60 2.2 Detsom
ske avarfas auk saler seeeT NR 64 Amasadbasslius pare ke Nene sne
herr 64 22 SP ee 67 Fister sundet KOS deee Pet ude 0 eden 67 2
TVen NE ee AG 68 Mongstad sr ae Rokke Debes 68 Pa ear 000 å
GORE EE ENER SE SEE SE NE RE PE NE TI Sulo se ta San ee 71 2
GEL TSabe oa asrSeees A 73

The text on this page is estimated to be only 33.77% accurate

Dhammacarnasuta vavas2a0 area SANDE DR ae EA 3 24
Brakmanenés levemåe. 4 nasa DO VERSA ASS naa AG 75
Bråhmanadhammikasutta.....eoovavvvvrvv vr varar 75 2 SBN
NES NTN DPS 81 Nevstad STE 81 2.9 Hvordan bør man oppføre
seg?.avvvvvvevrrnra rann rn raene 83 Kirmslasattae noslasssa
desse Res Ses seede 83 DTGS OPP DS Dee 85 | BEG då Evas Io ås EE
SNE SK USA. GE NN 85 211 Velednne il Raba visse satset L EE 86
Rahulasata 2 sri 86 ER LE EE 88 Vanigisasutta
(Nigrodhakappasutta).....oavvvavvvavrvvn 88 2.13 Hvordan bør
en omvandrende munk leve?.asvvavrvn rv rnne 92
Sammaåparibbåjaniasutta.»ovvvrvavvvranvrrnnver 92 DEP
sleder seer ae 95 Dhifmikastta, sos radseader ravakee si asedgen
perle kdesead en 95 5 Peso kle 100 NEGER SED ENN EE 100 SJ Om
åa utoe brøk vasset så 100 Pabbojesute varar herre deres GANG 100
Sa Therdre praksis safes rardstadesrerbedek aat rekne 104
Pidhanissaas ses se festeee eS 104 GO. dere des peake bde s 109
Subs ee es GT 109 3.4 Sundårika-Bhåradvåja. svarer drasse sjev TA
Ed NG 111 Sundarika-Bhåradvåjasutta.....ovrvavvvraavvrrnnenr
111 35 Samtalen med Måghans as sarte skanner eee nn 118
MEShasuka. vartarsaredarrd esdeerer desse å 118 55 Samtalen med
SSL 124 Sabhiyasuttø. as Haar ae ker ds Fer Kast badet 124 SJ
Samtalen med Sean nasal arrene 133 Ses varde ke aa re ne 133 Te
Podden EA 142 ETE EEE EE EE EN EE 142 39 Samtålen med
Våsetha. vassere Ves vea 146 Vise ledd 146 310 Saron med Klassens
154 Kokalkasuotassiaossegerierstd Gåaegenberes ask: 154 NG ve
Nea 159 Nalåkasaa aud ean 159 3512 Betrakhingar påfene. sa
snsanjes Desanae Seades dekade nd) 167 Dvayatanupassānasukta.s
+ nvrneade aøastarissyyede ss 167 Ter Elev ee ARR 179 Anakaragen
sterkare se Arnes E 179

The text on this page is estimated to be only 36.30% accurate

J:5anseboemtelserLuvasvansrad eee 179 Kömee- vatten
bemt 179 JD Ate vers om hulehöeren. saa desk ae 181
Guhathaksua. ean 181 4.3 Åtte vers om den vrangsinnede.--
vvvvvvvrrrvvvvvavvvrrrenn 183 Dukathasipuldgresk bara ene 183
4.4 Åtte vers om den
rensedede.....»avvvvvuvavvvvvvvvavaneversnn 185
Suddhatthakasuttå. Lvsiiwsøiasstsssvistansneksssdde ak fuåd 185
4.5 Åtte vers om det høyeste.rwwvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvnn
187 Paramafthaasie sa sdGagtdeatvGurtlfestrianedset 187 0
AMdedøms» riksdaler pamsde krater se kbdante 189 Fraser bee 189
2 T-Tbsa MN TN 191 Tissametevyasuta Lasasse vestene 191 ERA 9
Go ED OR SE, SONEN ME JE NK PE 193 Pasurasutasoaglsoa
Sufdsarerssrerlskeesse tel: 193 40 Mågandiye. 2 2eskdorars rader se
heerdaraaeAR) 195 Masandåsulas sant ke LAE å ed 195 FJORS EN
TN Sr Ge 198 Poaraphedastai vasse sad ee DR 198 411 Tyister 09.
disputer væsskssntsskesne ser sotesn 201 Kabhåvvidasua esse
seeNaGt Ad 201 4.12: Den lille teksten om debatter .svasstsatias
arrest eve 204 Caulavnuhisultå + d2resal dass PES eEsaads 204
4.13 Den større teksten om debåtter .svrisaivteta Frsveresasdadee
207 Mibhavydåsii sarte as La 207 4.14 Den raske veien til indre
Hed us susssesa ap ade ske AE Ga Ed 211 Tipdkkstia se seedet ee:
AE F1500 Slem Sb 215 PR 50 Fa VALG Es fo 0 år ORRE NE 215 216
Sans TA Le rør rer ae nd 219 Sarp vase ee EE Se Pre Sat 219 5.
Kapitlet som fører over til den andre bredden. + »avauvvvane
vara rann 223 PargsanaVdSØ See ev SE PR eee rv GE DEGE 223 ST
øredns ve Se ee 223 Vitesse rrsdekae tt Ped etd 223 ST AAS SPØR
Se fe ka Te EET 223 AAMANAVIPLEChe. sissketeraasktavssarbtkn
ae ske 223 5,3- Bissametler vas SPØRsmål, svsader aastdder Fiber
LRNGddde Fed 235
Tissametteyyamānavapucchā.....vrvauvvrnvvvvrnnenr 235 54
Ponnakas spørsmål ssjssdrmprrgdlesseskreesev ag kl kst 236
PunnakamangavapueeharevvavOrtsavsd svanevalkk aars 236 55
Metagls Jørsmll Loke 238 Mefasumanavapucda va 238 5.0 Dhotakas
spørsmål. ressisdsrrsuride søratatere rasklerralte 241

The text on this page is estimated to be only 30.99% accurate

Dhotakamānavapucehå.svrererondrisdeet seer sri ea kd
241 ST Uppåstvas Spørsmål viser sa sms Hekeriaabesretae ev: 243
Upaåsivamanavapucdehå, svarses fade rrsd reden 243 Se Nandas
spørsmål sasselasakteresketepetke eder eee kv 245
NanrdamanavapoehassaisevsaasterasdaseteG 245 50 Heras
Pørbillusvesalsde eee: 247 Hemakamānavapuecha. :
2esksosavstsesekrå baren sendes 247 ST TE SNL ee ae 248
Todepamanavapuehassarvavtrvvurnssrsrsvdasa sne 248 SJAL
Kappasspørniddk vasetsressasksteredske rdarekerees evas 249
Köppamanavapueehavrnusjeasstt tea GaanedG 249 SI Ju
kannisspøsnl av daesendN 250
Jatukannimānavapuceha.ssasorensusvarav avd ed 250 5,13
Bhadravudhas spørsmak vesstatveklrderestatsbas rek 251
Bhadråvudhamānavapucchå.....evrvavvvrvavvvvrnneer 251 4
Uday Spørs, Lurer SVO Leer 252
PVådåyamānavapueeha...ujrissudert negre see Das 25 515 Pose
spørs Sosa Led Sa Se 254 Posålamānavapuedtha....esasusaneråssear
krevende ed dd 254 5.16 Mogharajas spørsmål vaninersvesvrasksn
klarer vas ekle 255 Moghargjamanavapucehasesanererrrrnkredde
eks 255 SIT Pelyas spørsmaksassaorrasde frergbees fade: 256
Prgonanarapucehguarvssvar svada estatkasner 256 5:18 Etterord og
Piigiyas hjemkomst s-sala0vssdvsskessse stkeve des 257

Innledning Suttanipåta er en diktsamling som i dag har sin plass i avdelingen Khuddakapitaka i theravådbuddhismens samling av kanoniske tekster, Tipitaka. Samlingen består av fem kapitler, som hvert inneholder en rekke selvstendige dikt. Vi vet ikke hvem som komponerte disse diktene, og heller ikke nøyaktig når det skjedde. Men diktene har blitt til i den tidlige buddhismens miljø i det nordøstlige India, kanskje omkring 300-400 f.Kr. Tekstene er skrevet på det mellomindiske språket pali. Hva betyr tittelen, Suttanipåta? Det siste elementet, nipåta, kan oversettes med *samling”. Det første elementet, sutta, er den vanlige tittelen på et kapittel eller en tekst i de buddhistiske samlingene. Tittelen kan derfor oversettes som *En samling av suttaer”. En sutta kan være lang eller kort, den kan bestå av poesi eller prosa, eller den kan inneholde både poesi og prosa. Tradisjonelt blir sutta betraktet som paliversjonen av sanskritordet siitra, som betyr *tråd”. Men i den senere tid har flere begynt å stille spørsmålstegn ved denne tolkningen. Den eldre brahmaniske litteraturen på sanskrit inneholder også siitraer, men dette er tekster i en helt annen og spesiell stil. Brahmaniske siitra-tekster består av korte og nærmest aforistiske utsagn som er vanskelige å forstå slik de står. De krever en omfattende kommentarlitteratur som tolker og forklarer de kryptiske siitra-utsagnene. De buddhistiske suttaene er helt annerledes i stilen. Så derfor er spørsmålet: Kan sutta bety noe annet enn siitra? Svaret er at det kan det. På pali finnes ordet vutta, som betyr "sagt”. Det finnes også en vanlig forstavelse, su-, som betyr *godt”. Disse to elementene kan kobles: suvutta, som igjen vil bli trukket sammen til sutta. Ut fra denne tolkningen vil sutta ikke ha noe med siitra å gjøre, men rett og slett bety "gode uttalelser”. Og i så fall vil Suttanipåta bety *En samling av gode uttalelser.” Diktene i Suttanipåta spenner over et vidt register. De kaster lys over samfunnsliv, filosofi og religion i India på Buddhas tid og i den nærmeste tiden etterpå. Flere av diktene er blitt ganske godt kjent, som f.eks. dialogen "La det regne!” (1.2 Dhaniyasutta), *Vennlighet” (1.8 Mettāsutta) eller *Velsignelsene” (2.4 Mangalasutta).

Flere av diktene finnes igjen i andre samlinger, som Dhammapada, og noen av dem dukker også opp i senere tekstsamlinger på sanskrit, som Mahāvastu og Lalitavistara. Så kan man spørre: Hvem har skrevet disse diktene? Og når ble de skrevet? Men spørsmålet blir egentlig litt feil, for disse diktene er opprinnelig ikke skrevet, men komponert muntlig og bevart i muntlig tradisjon gjennom et par hundre år før de ble nedtegnet. La oss derfor omformulere spørsmålet: Hvem har komponert disse diktene? Og når skjedde det? Vi kjenner ikke navnene til disse dikterne. Vi vet de stammer fra et tidlig buddhistisk miljø. Flere av dem er lagt i munnen på Buddha, og dette er selvsagt en mulighet for at han kan ha komponert noen av diktene. Vi har ingen mulighet til å gi noen sikker bekreftelse eller avkreftelse av det tradisjonen her sier. Men dikt som f.eks. Buddhas samtale med Dhaniya, er neppe noe ordrett referat fra en samtale på vers. Mer sannsynlig er det at diktene er komponert av forskjellige munkers. Men like sannsynlig er det likevel at munkene har flettet inn ord fra Buddha, for vi kjenner igjen klare elementer fra Buddhas lære slik den ellers er presentert i de tidlige tekstene. Men om diktene muligens oppsto enkeltvis og hver for seg, må noen ha valgt dem ut og satt dem sammen i kapitler og på den måten bygd opp hele denne samlingen som vi nå kjenner som Suttanipāta. Kommentarene nevner noen ganger at *redaktørene* har foretatt den eller den forandringen, uten å navngi disse redaktørene. Vi har også interessante indikasjoner på at dette har vært en trinnvis prosess. De to siste kapitlene, Atthakavagga og Pārāyanavagga, har en noe mer arkaisk språkdrakt enn de første tre kapitlene i samlingen. De er ikke bare nevnt ved navn andre steder i de kanoniske palitextene, men ble også tidlig oversatt til kinesisk. I tillegg finnes det en kommentartekst på pali til disse to kapitlene, Niddesa, som har fått plass blant de kanoniske tekstene, og dette er de eneste palikommentartekstene som har fått en slik plassering. Tittelen Atthakavagga, "Åtterkapitlet", kan virke litt underlig ved første øyekast. Det er jo slett ikke kapittel åtte, men kapittel fire i samlingen. Det ser imidlertid ut til at navnet kommer av fire dikt i dette kapitlet som hver har åtte vers, og som også har dette åttetallet i diktets tittel. Det er derfor mulig at disse fire diktene alene utgjorde det opprinnelige Atthakavagga. Pārāyanavagga består av seksten spørsmål med svar, omgitt av en rammefortelling

som tydelig er av noe yngre dato. Disse spørsmålene med svar finnes også i de kanoniske

samlingene til andre tidlige indiske buddhismeskoler, som sarvāstivāda, dharmaguptaka og mahāsāṅghika. Alt dette peker i retning av at kapitlene Atthakavagga og Pārāyanavagga var en tidlig kjerne som det senere ble akkumulert andre tekster rundt, og mange mener at disse to kapitlene kan være blant de eldste elementene i de buddhistiske tekstsamlingene. Dette alene er nok til å gi dem stor historisk interesse. Men de har ikke bare historisk interesse, for alle de sentrale elementene i Buddhas lære kommer til uttrykk i denne diktsamlingen. Likevel finnes der også dikt som har fått forskere til å undres en smule. Den ekstreme ensomhetslengselen som kommer til uttrykk i *Neshornet” (1.3 Khaggavisāṇasutta), f.eks., ser ut til å stemme dårlig overens med hvordan munkene var organisert i munkesamfunn, der de støttet og underviste hverandre i fellesskap og samarbeid. Kan dette diktet muligens være lånt inn fra andre indiske asketmiljøer der man hyllet en mer ekstrem form for ensomhetsaskese? Det er mulig, og diktet, eller i det minste hovedstammen i det, kan sågar være førbuddhistisk. Men på den annen side ser vi at slike tendenser til ensomhet og avsondring også alltid har vært et element i de buddhistiske tradisjonene fram til vår tid, om enn ikke alltid i så ekstrem grad som dette diktet gir uttrykk for. Så det er egentlig ikke noe i veien for at også dette kan stamme fra et buddhistisk miljø, og vi kan derfor ikke si noe sikkert om dette. Buddhismen hadde et ambivalent forhold til brahmanene. På den ene side var brahmanene en samfunnsklasse som nøt respekt, og det hendte sågar at Buddha ble titulert som *brahman”, til tross for at han ikke tilhørte denne klassen, men var født som adelsmann. På den annen side polemiserte Buddha også mot brahmanenes krav på overhøyhet og mot deres offerpraksis. Denne polemikken kommer også til uttrykk i flere dikt, som f.eks. i *Brahmanenes levemåte” (2.7 Brāhmanadhammikasutta). De gamle tekstene forteller at debatter mellom forskjellige religiøse ledere og filosofer ofte kunne trekke et stort publikum. Dette var en populær form for underholdning. Tekstene viser også ofte Buddha som en dreven og dyktig debattant. Desto mer overraskende er det da å finne et knippe dikt i denne samlingen som fullstendig sparker føttene bort under all debatt. Dette gjelder særlig *Den lille teksten om debatter” (4.12 Culaviyūhasutta), men også flere andre dikt i samme kapittel, som 4.3, 4.4, 4.5, 4.8, 4.11 og 4.13. Skulle man prøve å etterleve de

tankene som kommer til uttrykk i disse diktene, kunne man like
gjærne nedlegge alle

debattfora. Men de kan i det minste egne seg til ettertanke om man skulle velge å engasjere seg i en debatt om ett eller annet tema, slik at man ikke nødvendigvis står altfor stivsinnet på et ensidig standpunkt. De arkaiske språkformene i Suttanipāta skaper en del utfordringer for oversetteren, i tillegg til de vanlige utfordringene som ligger i å oversette en over 2000 år gammel tekst. De kanoniske palitekstene ble ifølge tradisjonen overlevert muntlig gjennom noen hundre år fram til de ble nedtegnet i første århundre f.Kr. En tid etter dette igjen, fra 400-tallet og framover, samlet Buddhaghosa og andre muntlige kommentarer fra flere språk og tradisjoner og oversatte også disse til pali. Disse palikommentarene er uhyre verdifulle. Riktignok inneholder de mye legendarisk stoff, men de inneholder også omhyggelige grammatiske og innholdsmessige analyser av grunntekstene. Spørsmålet blir da hvilken vekt man skal tillegge kommentarene. I de fleste tilfellene er dette ikke noe problem. Kommentarene belyser og forklarer slik også en moderne filologisk analyse av tekstene vil gjøre. Men i noen tilfeller gir kommentarene en smalere tolkning av et forholdsvis åpent utsagn, eller de kan legge til momenter som ikke direkte gir seg selv ut fra grunnteksten. Oversettere har håndtert dette forskjellig. I sin oversettelse av Suttanipāta velger K.R. Norman å fokusere på selve grunntekstene ved hjelp av historisk lingvistikk og kunnskaper om mellomindisk filologi. Frk. Horner og Dr. Rahula, derimot, legger større vekt på kommentarenes tolkninger. Ofte er det imidlertid bare små nyanser som skiller. I denne oversettelsen tar jeg omtrent likt hensyn til begge de ovennevnte fokuseringene. Men jeg har valgt å la kontekst være det helt overordnede prinsippet. Jeg forutsetter at de som komponerte diktene, hadde en mening med hva de gjorde og at de komponerte versene ut fra en grunnleggende rød tråd. Det bør derfor være en viss sammenheng fra vers til vers, og det bør også være en viss sammenheng mellom det enkelte diktet og andre tekster i Tipitaka. Som oftest er det bra kontekstuellet samsvar, men i tilfeller hvor det ser ut til å være opplagte brudd, går jeg da igjen inn i grunnteksten og ser om ordene åpner for andre oversettelser eller tolkninger. Resultatet er det som foreligger i denne boken. Han vi i dag kjenner best under betegnelsen Buddha, het egentlig Gotama, og dette navnet forekommer flere steder i tekstene, også her i Suttanipāta. Ordet *buddha" var ikke et navn, men en

hederstittel, og det betyr *den oppvåkne". Den underliggende betydningen er selvsagt at en som var oppvåknet (buddha), hadde våknet til en dyp forståelse av

virkeligheten. Vi finner også denne tittelen i flere av versene her, men for å gjøre det klart at dette ikke var et navn, men en tittel med et betydningsinnhold, har jeg valgt å oversette ordet. Derfor finner man ikke "Buddha" i disse tekstene, men det hender at "den oppvåkne", "en som er oppvåknet", blir nevnt. Siden Gotama tilhørte sakya-klanen, hender det også at han blir titulert som "sakya". Den vanligste tittelen Gotamas elever brukte om ham, var imidlertid ikke *buddha eller *sakya, men "bhagavā". Dette ordet er dannet av roten *bhaj, som betyr "å dele", og med suffikset *-vā (*-vant) betyr det nærmest *den delende, "den som deler med andre". Dette kan henspille på hans undervisningsvirksomhet, siden han delte sin innsikt med alle som ville lytte. Dette ligger da nær det vi kunne kalle "læremester". Men implisitt i tittelen bhagavā ligger det også et uttrykk for respekt, og begge disse aspektene, både undervisningsrollen og respekt, dekkes bra av det norske ordet Mester. Dette er derfor det vanligste ordet som blir brukt om Gotama, om "Buddha". Videre ser vi også at personer som ikke regnet seg direkte som hans elever, tiltaler ham med navnet Gotama, noe som gir uttrykk for vanlig høflighet. En som hadde kommet fram til full oppvåkning, ble kalt en arahant, og dette ordet har jeg beholdt. Gotama var en arahant, men siden han selv hadde funnet veien til oppvåkning, ble han også kalt en buddha. De av elevene hans som nådde fram til samme grad av oppvåkning, ble også kalt arahant, men siden de hadde nådd oppvåkningen ved hjelp av en annens veiledninger, ble de ikke titulert som **buddha. En mytisk skikkelse som dukker opp av og til i tekstene, er Māra. Han regnes som en personifisering av død og fristelser. Et ord som er mer problematisk å oversette, er *nibbāna, eller *nirvāna, som det heter på sanskrit. Ordet betegner en psykologisk, ikke en metafysisk tilstand. Tekstene gir utallige eksempler på at dette er en vakker og god tilstand man kan oppleve i levende live. Den har ikke noe med døden å gjøre, og den har heller ikke noe med noen form for *himmel å gjøre. I flere tidligere oversettelser har jeg gitt opp å oversette det, og bare latt det bli stående i den norske teksten. Og dette er selvsagt en mulig løsning. Men siden ordet har en betydning, og siden mange lett kan komme til å oppfatte et slikt fremmedord som noe eksotisk eller metafysisk, har jeg denne gangen valgt å ta tyren ved hornene og finne et norsk ord for nibbāna. Ut fra konteksten i disse versene landet jeg til slutt

på "fred i sitt indre". Dette er sikkert ikke den perfekte og endelige oversettelse av nibbåna, men det får duge 1 10

denne sammenheng. Palitekstene finnes i flere moderne utgaver. Jeg har i hovedsak brukt den digitale teksten som følger programvaren Digital Pali Reader fra nettstedet <http://pali.sirimangalo.org/>. Jeg har også sammenlignet denne teksten med Bangkok-utgaven av palitekstene, Svamaratthassa Tepitakam, bd. 25, Bangkok 2500. Jeg har også konsultert de engelske oversettelsene av I.B. Horner, Walpola Rahula og K.R. Norman, i bindet *The Group of Discourses (Sutta Nipata)*, utgitt av Pali Text Society, 1984, og med den tyske oversettelsen av Karl Eugen Neumann: *Die Reden Gotamo Buddhos aus der Sammlung der Bruchstticke Suttanipato*, Munchen 1911. I Bangkokutgaven er enkeltversene unummererte, slik de var i de gamle manuskriptene. Det er derfor mulig å splitte diktene i vers på litt forskjellige måter. Jeg har fulgt versinndelingen i Digital Pali Reader, men siden man der har valgt å splitte versene litt annerledes enn i Pali Text Societys utgave, skiller nummereringen lag utover i teksten. Det er kun nummereringen som er forskjellig i de to utgavene — innholdet er det samme. Nummereringen til Pali Text Societys utgave står i parentes. Dermed skulle det være mulig å finne fram til et gitt vers uansett hvilken nummerering man går ut fra. 11

Suttanipāṭa

1. Kapitlet om slangen Uragavagga 1.1. Slangen Uragasutta

1. Hvis en munk blir sint, men driver bort sitt sinne, slik medisinen driver ut slangens gift, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 2. Hvis en munk skjærer bort sin lidenskap, slik man plukker en lotus fra tjernet, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 3. Hvis en munk skjærer bort sitt begjær, slik man tørrlegger en strømmende elv, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 4. Hvis en munk har feid bort all innbilskhhet, slik flommen feier bort en bro av siv, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 5. Hvis en munk ikke tar tilflukt i det eksisterende, slik man ikke søker blomster på blomsterløse trær, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, 13

slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 6. Hvis en munk ikke er oppfarende, og har overvunnet meninger om eksistens og ikke eksistens, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 7. Hvis en munk frir seg fra spekulasjoner og ikke bryr seg om slike tanker, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 8. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men slipper taket i alle tankekonstruksjoner, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 9. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men vet at alt i verden er illusorisk, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 10. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men vet at alt er illusorisk og ikke noe å strebe etter, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 11. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men vet at alt er illusorisk og ikke gir grunnlag for lidenskaper, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 14

12. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men vet at alt er illusorisk og ikke noe å hisse seg opp over, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 13. Hvis en munk verken stresser eller sløver, men vet at alt er illusorisk og ikke noe å bli forvirret over, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 14. Hvis en munk ikke har noen latente tendenser, men har rykket opp alle usunne røtter i sinnet, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 15. Hvis en munk ikke har noen uro i sitt indre, som trekker ham ned i elendighet, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 16. Hvis en munk ikke har noe begjær i sitt indre, som binder ham til eksistensen, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 17. Hvis en munk har fridd seg fra de fem hindringene, er uten bekymringer, sorger og tvil, da frir han seg fra både denne og den andre bredd, slik slangen frir seg fra sitt gamle skinn. 15

1.2. La det regne! Dhaniyasutta Gjeteren Dhaniya: 18.

*Risen er kokt og kuene melket, jeg og mine bor her ved elven.

Hytta er tett, det er ild under gryta — så bare la det regne!”

Mesteren: 19. "Med fred i sinnet og uten uro er jeg bare på gjennomfart her. Hytta er vidåpen, ilden er slokt — p > > så bare la det regne Gjeteren Dhaniya: 20. "Her finnes verken klegg eller fluer, kuene beiter på frodig våtmark. De tåler nok en regnskur om den kommer — så bare la det regne!” Mesteren: 21. "Jeg har bygd en solid flåte, krysset floden og beseiret strømmen. Nå trenger jeg ikke flåten lenger — så bare la det regne!” Gjeteren Dhaniya: 22. "Min hustru er ikke lunefull, 16

har vært meg til glede i mange år. Fra henne hører jeg intet ondt — så bare la det regne!” Mesteren: 23. *Sinnnet mitt er ikke lunefullt men trent og temmet i mange år. I sinnnet mitt finnes det intet ondt — så bare la det regne!” Gjeteren Dhaniya: 24. "Jeg lever av det jeg tjener selv, barna er friske og bor her hjemme. Fra barna hører jeg intet ondt — p > > så bare la det regne Mesteren: 25. "Jeg tjener ikke under noen, men vandrer omkring og lever av gaver. Inntekter har jeg ikke bruk for — så bare la det regne!” Gjeteren Dhaniya: 26. "Kuer har jeg, og kalver med, kviger og drektige kyr. En okse har jeg også 1 flokken — p > > så bare la det regne Mesteren: 27. "Jeg har ikke kuer og kalver, jeg har ikke kviger og drektige kyr. pr

Jeg har ingen okse, heller — så bare la det regne!”

Gjeteren Dhaniya: 28. "Gjerdestolpene er solide, tjoret er knyttet av nyslåtte rep. Ingen okse kan rive seg løs — p > > så bare la det regne Mesteren: 29. "Jeg har slitt over tjoret som en okse, som en elefant sliter over slyngplanter. Aldri skal jeg fødes igjen — så bare la det regne!” 30. Skyene svartnet, regnet styrtet, skylte over åser og dalsøkk. Da Dhaniya hørte uværet herje, sa han dette til Mesteren: Gjeteren Dhaniya: 31. "Det var vel sannelig heldig for oss at vi møtte deg her, Mester. Vi søker tilflukt hos deg, du vise. Vær du vår læremester nå! 32. Jeg og min hustru vil lytte til deg, vi vil leve et edelt liv. La oss nå fram til den andre bredden der det ikke finnes noe vondt!” 18

Mara: 33. *Den som har sønner, gleder seg over dem. Den som har kuer, gleder seg over dem. Involveringer gir mennesket glede, den som ikke involverer seg, finner ingen glede.” Mesteren: 34. "Den som har sønner, sørger over dem. Den som har kuer, sørger seg over dem. Involveringer gir mennesket sorger, den som ikke involverer seg, har ingen sorger.” 19

1.3. Neshornet Khaggavisānasutta 35. Ikke gjør vold på noe som lever. Ikke gjør noen av dem noe vondt. Ikke ønsk deg sønner eller venner. Gå heller alene — som et neshorn. 36. Samvær med andre skaper bindinger, og bindinger fører til smerte. Se farene ved slike bindinger. Gå heller alene — som et neshorn. 37. Medfølelse med venner og kolleger binder sinnet slik at man bommer på målet. Se farene ved slikt samvær. Gå heller alene — som et neshorn. 38. Omsorg for kone og barn er som et villnis av bambuskratt som kveler det enkelte bambusskuddet. Gå heller alene — som et neshorn. 39. Slik hjorten ferdes fritt i skogen og beiter hvor den måtte ønske det, slik bør den vise være uavhengig. Gå heller alene — som et neshorn. 40. Blant venner møter man krav, om man hviler, står eller går. 20

Bedre med uavhengighet uten krav. Gå heller alene — som et neshorn. 41. Blant venner er spøk og moro, og barna blir man glad i. Selv om du ikke vil skilles fra dine kjære, gå heller alene — som et neshorn. 42. Vær alltid vennlig mot alle og tilfreds med det du har, vær alltid tapper i farens stund, og gå alene — som et neshorn. 43. Noen eneboere er vanskelige å omgås, noen fastboende er også vanskelige. Andre får ta seg av sine egne barn. Gå heller alene — som et neshorn. 44. Slipp taket i det som gjør deg til fastboende slik treet slipper bladene om høsten. Skjær over det som binder deg til hjemmet. Gå heller alene — som et neshorn. 45. Hvis du finner en venn på veien, som er forstandig, klok og god, bør du slå følge med ham. Våken og glad til sinns skal du beseire alle farer. 46. Men finner du ingen venn på veien, som er forstandig, ærlig og klok, 21

da er det bedre å vandre alene; liksom en konge på flukt fra fienden, eller en stolt elefant i sin skog. 47. La oss lovprise gode venner, for det er godt å være sammen med dem som er som oss, eller bedre. Finner du ikke slike, så lev et feilfritt liv. Gå heller alene — som et neshorn. 48. Se de vakre armringene som gullsmeden kyndig har smidd. Når to er på samme arm, støter de sammen. Gå heller alene — som et neshorn. 49. Når to går sammen, blir det mye prat som lett kan utarte til krangel. Når du innser farene ved dette, gå heller alene — som et neshorn. 50. Sansenytelser er deilige og sinnet henføres av de mange nytelsene. Når du innser farene ved nytelser, gå heller alene — som et neshorn. 51. De er en pest og en plage og bringer meg bare ulykke. Når du innser farene ved nytelser, gå heller alene — som et neshorn. 52. Varme og kulde, sult og tørst, 22

vind og vær og fluer og mygg — venn deg til å tåle alt dette, og gå alene — som et neshorn. 53. Som en mektig elefant, et edelt dyr med kraftige skuldrer, bryter ut av flokken og går hvor det vil — bør du gå alene — som et neshorn. 54. Den som holder følge med andre, oppnår ikke et eneste øyeblikk med frihet. Lytt heller til solens slektning og gå alene — som et neshorn. 55. Når du har nådd fram til kunnskap og ikke er avhengig av andres veiledninger, så riv deg løs fra teoriernes villnis og følg den veien du har funnet: Gå derfor alene — som et neshorn. 56. Slipp taket i grådighet, svik, begjær og hykleri — blås bort uvitenhet og feil. Tenk ikke vondt om noe i verden. Gå heller alene — som et neshorn. 57. Pass deg for dårlige venner som ikke ser målet, men går gale veier. Ikke slå følge med den som er på villstrå. Gå heller alene — som et neshorn. 58. Vær heller sammen med lærde venner 23

som kjenner læren og har god forstand. Når du kjenner målet og har fordrevet tvilen, bør du gå alene — som et neshorn. 59. Ikke vær opptatt av lek og sport eller av denne verdens nytelser. Ikke pynt på tingene, men si det som er sant. Gå derfor alene — som et neshorn. 60. Forlat din hustru, barn og foreldre, slekt og venner og eiendommer, og si farvel til alle sansenytelser. Gå heller alene — som et neshorn. 61. Det du binder deg til, gir lite tilfredsstillelse. Det gir få gleder, men mange sorger Den vise ser det som en byll, en lidelse. Gå heller alene — som et neshorn. 62. Bryt ut av bindingene slik fisken bryter ut av garnet, slik asken ikke blir til ild igjen. Gå heller alene — som et neshorn. 63. Med senket blikk og avmålte skritt, med full kontroll over sanser og sinn, fri fra begjær og lidenskaper bør du gå alene — som et neshorn. 64. Slipp det som binder deg til hjemmet slik treet slipper sine blader om høsten. 24

Legg den gule kappen om dine skuldrer og gå alene — som et neshorn. 65. Ikke vær kresen, ikke ligg noen til byrde. Gå alltid videre, og ikke bind deg til den ene eller den andre familien. Gå heller alene — som et neshorn. 66. Kvitt deg med sinnets fem sperringer, fordriv alle sinnets forurensninger. Vær uavhengig, uten kjærlighet eller hat. Gå heller alene — som et neshorn. 67. Vend ryggen til lykke og lidelse og til gamle gleder og sorger. Med ren konsentrasjon og sinnslikevekt bør du gå alene — som et neshorn. 68. Sett kreftene inn mot det høyeste mål, ikke vær doven og treg til sinns. Med fast beslutning og full av energi bør du gå alene — som et neshorn. 69. Ikke gi opp din ensomme meditasjon, men følg læren i den minste detalj. Se farene i tilværelsen og gå alene — som et neshorn. 70. Arbeid for å slukke begjæret, vær flittig, klok, oppmerksom og lærd. Kjenn læren, vær standhaftig og sterk, 25

og gå alene — som et neshorn. 71. Som løven som ikke skremmes av støy, som vinden som ikke kan fanges i et garn, som lotusen som vannet preller av på bør du gå alene — som et neshorn. 72. Som en seierherre skal du vandre, liksom løven, dyrenes konge, som seirer med sitt kraftige bitt. Slik skal du leve langt borte fra folk og gå alene — som et neshorn. 73. I vennlighet, medfølelse, medglede og frihet skal du vandre. La ingen i verden hindre deg, men gå alene — som et neshorn. 74. Slipp taket i grådighet, hat og forvirring, og bryt alle lenker som binder deg. Møt døden uten frykt og gå alene — som et neshorn. 75. Folk har baktanker med hvem de omgås. En venn uten baktanker er vanskelig å finne. Mennesket er urent og selvopptatt. Gå derfor alene — som et neshorn. 26

1.4. Plogkaren Kasibhåradvåjasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Dakkhināgiri ved brahmanlandsbyen Ekanalāya i landet Magadha. Akkurat da hadde brahmanen Kasibhåradvāja fem hundre ploger i arbeid på markene, siden det var tiden for å så kornet. Tidlig om morgen sto Mesteren opp, kledde på seg og gikk med matbollen bort til der hvor Kasibhåradvāja hadde folk i arbeid. Kasibhåradvāja holdt på med å dele ut mat, og Mesteren stilte seg opp i nærheten med bollen sin. Da Kasibhåradvāja fikk se ham, sa han: "Hei du! Jeg pløyer og jeg sår, og etterpå kan jeg spise av det jeg har høstet. Det får du også gjøre. Pløy og så. Etterpå kan du glede deg over det du høster inn." *Det gjør jeg, brahman. Jeg pløyer og jeg sår, og etterpå gleder jeg meg over det jeg høster inn." *Men jeg kan ikke se at du har noen plog eller åk, ikke noe plogskjær, ikke noe okser og ikke noen pisk, Gotama. Likevel sier du at du pløyer og sår og gleder deg over det du høster!" Og han fortsatte med dette verset: 76. *Du sier du pløyer, men jeg ser ingen plog. Si oss hva som er plogen din, så vi kan se at det stemmer." Mesteren: 77. "Tillit er frøet og innsatsvilje er regnet, visdommen er mitt åk og min plog. Beskjedenhet er plogstangen, sinnet mitt er seletøyet, og oppmerksomhet er plogskjær og pisk. Då

78. Jeg passer på hva jeg sier og gjør, jeg spiser og drikker med måte. Med sannhet luker jeg bort ugress, Vennlighet er min frigjøring. 79. Iherdighet er mitt oksespann som trekker meg mot treningens mål. Uten å snu meg er jeg på vandring dit hen hvor sorger ikke finnes. 80. Slik pløyer jeg min åker og høster udødelighetens frukt. Den som pløyer på denne måten, blir fri fra alt som gjør vondt.” Da tok brahmanen Kasibhåradvāja en stor bronsebolle, fylte den med ris og melk og ga den til Mesteren: «Spis denne risen, Mester Gotama. Du er en virkelig plogkar, siden du pløyer for å høste udødelighetens frukt.” 81. *Jeg spiser ikke mat det er sunget over, for dette er ikke læren til de som ser. De våkne synger ikke for maten. Slik lever de så lenge læren eksisterer. 82. Gi noe annet til den store vismann, til ham som er hel, til ham som har utslettet sinnets forurensninger og ikke lenger har noen bekymringer. For da kan du høste store fortjenester.” 28

*Men hvem skal jeg da gi denne risen til, Gotama?" *Jeg kan ikke se at noen i hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker kan spise og fordøye denne risen skikkelig, annet enn han som har kommet fram til sannheten eller en av hans elever. Derfor skal du kaste denne risen et sted det er lite gras eller senke den ned i vann som ikke inneholder noen levende vesener, brahman." Brahmanen Kasibhåradvåja senket risen ned i vann som ikke inneholdt noen levende vesener. Straks den kom ned i vannet, begynte den å syde og frese, og dampen veltet til værs. Den sydet og freste og dampet som om den skulle ha vært en jernplog som hadde ligget på ilden hele dagen. Slik begynte risen å syde og frese straks den kom ned i vannet, og dampen veltet til værs. Brahmanen Kasibhåradvåja skalv og fikk gåsehud. Så gikk han bort til Mesteren, bøyde seg for føttene hans og sa: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt i deg, Gotama, i læren og i munkefelleskapet. La meg få utgang og opptak av deg, mester Gotama." Brahmanen Kasibhåradvåja fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Kasibhåradvåja seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Kasibhåradvåja en arahant. 29

1.5 Cunda Cundasutta Cunda smed: 83. "Jeg spør den store vismannen, den våkne, lærens herre som er fri for begjær, den beste blant mennesker, den ypperste vognstyrer: Hvor mange slags munk er finnes det i verden? p > > Si meg det Mesteren: 84. "Det er fire slags munk, og ikke flere. Siden du spør, skal jeg forklare dette. Det er han som har fullført veien, han som underviser i veien, han som følger veien og han som forderver veien." Cunda smed: 85. "Hvem mener de våkne har fullført veien? Hvem er en makeløs lærer? Si meg hvem det ert som følger veien. Og la meg få vite hvem som forderver den." Mesteren: 86. *Den som har lagt tvil og usikkerhet bak seg, som ikke er plaget av sorger, som gleder seg over fred i sitt indre og ikke ønsker seg noe mer, som veileder verden med alle dens guder, 30

han vil de våkne si har fullført veien. 87. Den som ser det høyeste som det høyeste, som analyserer og forklarer at *slik er læren”, den vise og urokkelige som fjerner all tvil, han er læreren, den andre blant munkene. 88. Den som følger lærers vei når den er godt forklart for ham, som lever i oppmerksomhet og selvdisiplin og følger en praksis der han ikke skader noen, han følger veien, den tredje blant munkene. 89. Den som later som om han følger riktig praksis, men som er frekk og brautende og forderver familier, svikeyfull, hemningsløs og full av tomt prat, han forderver veien med sitt hykler1. 90. Når en husherre forstår dette, og er en lærd elev av de edle, skjærer han ikke alle over en kam og mister ikke den tilliten han har. For hvordan kan man sidestille den dårlige med den gode, og hvordan kan man sidestille den urene med den rene?” 31

1.6. Taperen Parābhavasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Anāthapindikas park Jetalunden i Savatthī. Tidlig en morgen kom en guddom og lyste opp hele Jetalunden. Han gikk bort til Mesteren og hilste høflig på ham. Mens han sto der, sa han: 91. *Jeg vil spørre deg, Gotama: Hvorfor blir noen tapere? Hva er grunnen, Mester, til at noen blir tapere?" Mesteren: 92. "Det er lett å kjenne den vellykkede, der er lett å kjenne taperen. Den vellykkede elsker sannhet, taperen hater sannhet." Guddommen: 93. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den første taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den andre blir taper?" Mesteren: 94. "Han er venner med dårlige mennesker og ikke venner med de som er gode. Han roser en dårlig lære, og derfor blir han en taper." 32

Guddommen: 95. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den andre taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den tredje blir taper?”

Mesteren: 96. *Han sover mye og liker selskap, han er en mann som ikke anstrenger seg. Han er doven og han er snarsint, og derfor blir han en taper.”

Guddommen: 97. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den tredje taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den fjerde blir taper?”

Mesteren: 98. *Han som ikke hjelper sin mor og ikke sin far når de er blitt gamle, selv om han er i stand til det, han blir den fjerde taperen.”

Guddommen: 99. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den fjerde taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den femte blir taper?”

Mesteren: 100. *Den som lyver og bedrar en brahman eller en munk, eller en annen eiendomsløs mann, han blir den femte taperen.” Guddommen: 101. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den femte taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den sjette blir taper?” Mesteren: 102. *Den som har store eiendommer, mye penger og mye mat, og som nyter godene alene, han blir den sjette taperen.” Guddommen: 103. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den sjette taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den sjuende blir taper?” Mesteren: 104. *Den som hoverer over sin fødsel, sin rikdom eller sin ætt, som er urimelig stolt av sine ferdigheter, han blir den sjuende taperen.” Guddommen: 34

105. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den sjuende taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den åttende blir taper?” Mesteren: 106. *Den som sløser bort alt han tjener på kvinner, drikk og spill, han blir den åttende taperen.” Guddommen: 107. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den åttende taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den niende blir taper?” Mesteren: 108. *Den som ikke er fornøyd med sin egen hustru, men oppsøker prostituerte, og oppsøker andres hustruer, bl han blir den niende taperen.” Guddommen: 109. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den niende taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den tiende blir taper?” Mesteren: 110. *Når en mann som ikke lenger er ung, 39

tar hjem en pike med bryster som meloner, da ligger han søvnløs av sjalus¹. Han blir den tiende taperen.” Guddommen: 111. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den tiende taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den ellevte blir taper?” Mesteren: 112. *Den som lar en mann eller kvinne som er henfallen til drikk og sløsing, få myndighet og makt, han blir den ellevte taperen.” Guddommen: 113. *Ja, det kan jeg forstå. Dette er den ellevte taperen. Hva er grunnen, Mester, til at den tolvte blir taper?” Mesteren: 114. *Når en mann som er født som adelsmann, eier lite, men har store ambisjoner, vil han prøve å overta makten. Han blir den tolvte taperen. 115. Dette er taperne her i verden. Når den vise innser dette, den edle som har kommet fram til innsikt, 36

velger han et bedre liv.” 3

1.7. Den urene Vasalasutta Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Savatthi, oppholdt han seg i Anāthapindikas park, Jetalunden. Tidlig en morgen kledde han på seg, tok kappe og bolle og gikk til byen for å motta matgaver. I huset til brahmanen Aggibhāradvāja brant det en offerild, og ofringen ble løftet fram. Mens Mesteren vandret gjennom Sāvattthi for å motta matgaver, kom han fram til huset til brahmanen Aggibhāradvāja. Da brahmanen Aggibhāradvāja fikk se Mesteren nærme seg, sa han: "Stopp der, din snauskalle av en asket! Stopp der, du urene!" Da Mesteren hørte dette, sa han: *Men vet du hvem som er uren eller hva som gjør en mann uren, brahman?" *Nei, Gotama. Jeg vet ikke hvem som er uren eller hva som gjør en mann uren. Det ville være fint om du kunne forklare dette for meg, Gotama, slik at jeg kan vite hvem som er uren og hva som gjør en mann uren." deg. 99 «Så hør godt etter og legg merke til det jeg sier, brahman, så skal jeg forklare det for *Ja vel," svarte brahmanen Aggibhāradvāja. Mesteren sa: 116. *Den som er sint og oppfarende, som snakker stygt om andre, som er svikefull og som misforstår det meste, han kan du regne som uren. 117. Den som skader andre vesener, det være seg dyr eller mennesker, som ikke har omtanke for andre, 38

han kan du regne som uren. 118. Den som herjer og ødelegger landsbyer og byer, som tyranniserer andre, han kan du regne som uren. 119. Den som tar det andre verdsetter, om enn i skog eller landsby, som er en tyv og en røver, han kan du regne som uren. 120. Den som tar opp lån, men ikke vil betale sin gjeld og påstår han ikke skylder noe, han kan du regne som uren. 121. Den som blir grepet av grådighet og dreper en veifarende bare for å grafse til seg noe småtteri, han kan du regne som uren. 122. Den som gir falskt vitnemål, det være seg for egen vinning, for andres vinning eller for penger, han kan du regne som uren. 123. Den som man ser krenker slekt eller venner, uansett om de samtykker eller ikke, han kan du regne som uren. 39

124. Den som ikke hjelper sin mor og ikke sin far når de er blitt gamle, selv om han er i stand til det, han kan du regne som uren. 125. Den som slår eller skjeller ut sin mor, sin far, sin svoger, sin svigerinne eller svigermor, han kan du regne som uren. 126. Den som blir bedt om et nyttig råd og i stedet gir et skadelig råd, mens han ikke vil stå åpent fram, han kan du regne som uren. 127. Den som gjør noe ondt, og ikke vil at andre skal vite det, men gjør sine ugjerninger i det skjulte, han kan du regne som uren. 128. Den som besøker andre og spiser et godt måltid der, men ikke selv vil ha dem på besøk, han kan du regne som uren. 129. Den som lyver og bedrar en brahman eller en munk, eller en annen eiendomsløs mann, han kan du regne som uren. 40

130. Den som skjeller ut en brahman eller en munk og ikke vil gi ham mat, han kan du regne som uren. 131. Den som sitter fast i vrangforestillinger og sier noe som ikke er sant bare fordi han har lyst på noe, han kan du regne som uren. 132. Den som opphøyer seg selv og i sin stolthet fornedrer andre, selv om han ikke har grunnlag for det, han kan du regne som uren. 133. Den som er gjerrig og provoserende, ondskapsfull, gjerrig og falsk, uten respekt for seg selv eller andre, han kan du regne som uren. 134. Den som snakker stygt om Den oppvåkne eller om en av hans elever, om asketer eller om fastboende, han kan du regne som uren. 135. Den som hevder å være en arahant uten at han er det, er en tyv i denne verden helt opp til Brahma. Det er den laveste av de urene. 136. Dette er de du kan regne som urene — 41

nå har jeg forklart det hele for deg. Man er ikke uren fra fødselen av. Man er ikke brahman fra fødselen av. Gjennom egne gjerninger blir man uren. Gjennom egne gjerninger blir man brahman. 137. Dette vil du forstå enda bedre når du hører fortellingen om en som var sønn av en lavkastemann. Han var kjent under navnet Måtanga. 138. Måtanga vant den største berømmelse, den som de færreste oppnår. Mange brahmaner og adelsmenn kom for å hedre og tjene ham. 139. Han steg opp til gudenes verden på den store og plettfrie vel. Han avviste all sanselig lidenskap og ble mottatt i Brahmas himmel. Hans medfødte status var ikke til hinder for at han skulle tre inn i Brahmas himmel. 140. Men vi kan ofte se brahmaner med fedre som underviser, med slektninger som kjenner vedaene, som likevel begår onde handlinger. 141. De møter klander her og nå, de går en vond framtid i møte. Deres medfødte status er ikke til hinder 42

for at de møter kritikk og lidelse. 142. Man er ikke uren fra fødselen av Man er ikke brahman fra fødselen av. Gjennom egne gjerninger blir man uren. Gjennom egne gjerninger blir man brahman.” Da brahmanen Aggibhåradvāja hørte dette, sa han: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt i deg, Gotama, i læren og i munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.” 43

1.8. Vennlighet Mettasutta 143. Den som vil følge fredens vei og gjøre det som er godt og nyttig, bør følge disse råd: Forstandig og rettskaffen bør han være, ja, ytterst redelig, omgjengelig, mild og forsonlig. 144. tilfreds og fornøyd med lite, uten for mange gjøremål og med få krav, med kontroll over seg selv og sine sanser, beskjeden og uten grådighet. 145. Han bør la være å gjøre noe som forstandige folk kunne ha grunn til å kritisere. Tankene hans bør være: Måtte alle levende vesener finne lykke og fred, og bli lykkelige til sinns! 146. Ja, alt som har liv, sterke som svake uten unntak, om de så er lange, store, middels eller små, tynne eller tykke, 147. om vi ser dem eller ikke, nære eller fjerne, om de lever nå eller venter på å bli født, måtte alle levende vesener bli lykkelige til sinns! 44

148. Måtte ingen svikte en annen og heller ikke føle forakt for noen, og heller aldri ønske en annen noe vondt, verken ut fra motvilje eller i oppfarende sinne! 149. Liksom en mor er villig til å våge livet for å beskytte sitt eneste barn, nettopp slik er det grenseløse sinnelag som han bør utvikle overfor alt som lever. 150. Ja, til alle kanter bør han utstråle en følelse av vennlighet til hele verden, en vennlighet uten stengsler, uten uvilje, uten motvilje. 151. I hver våken stund — enten han går, står, sitter eller ligger — bør han ha dette for øye. Dette kalles en høyverdig livsførsel. 152. Den som lever slik med god moral, innsiktsfull og udogmatisk, og som temmer sine sanselige lyster, — han skal aldri mer gjennomgå en ny gjenfødelse. 45

1.9. De to yakkhaene Hemavatasutta Sātāgira: 153. *T dag er det femtende i måneden, det er helligdag, og natten er vakker! La oss besøke Gotama, for han er en dyktig lærer!" Hemavata: 154. "Er han velvillig innstilt overfor alle levende vesener? Har han en klar holdning overfor både godt og vondt?" Sātāgira: 155. *Ja, han er velvillig innstilt overfor alle levende vesener. Og han har en klar holdning overfor både godt og vondt." Hemavata: 156. "Han tar vel ikke det han ikke blir gitt? Behersker han seg overfor andre? Holder han seg unna latskap? Slurver han med sin meditasjon?" Sātāgira: 157. "Han tar ikke det han ikke blir gitt. Han behersker seg overfor andre. 46

Han holder seg unna latskap, og han slurver ikke med sin meditasjon.” Hemavata: 158. *Han farer vel ikke med løgn? Snakker han nedsettende om noen? Sier han noe som er usant? Driver han med tomprat?” Sâtågira: 159. "Han farer ikke med løgn. Han snakker ikke nedsettende om noen. Han sier ikke noe som er usant, og han driver ikke med tomprat.” Hemavata: 160. *Han lengter vel ikke etter sansenytelser? Er sinnet hans rent? Han er vel ikke full av forvirring? Er han i stand til å se tilværelsens grunnfaktorer?” Sâtågira: 161. *Han lengter ikke etter sansenytelser. Sinnet hans er rent. Han har ingen forvirring i sinnet. bl Han er våken og kan se tilværelsens grunnfaktorer.” Hemavata: 162. "Har han gode kunnskaper? Er hans oppførsel ren? Er han fri for urenheter i sinnet? 47

Oppstår det ikke noe nytt i ham?” Såtagira: 163. *Han har gode kunnskaper. Hans oppførsel er ren. Han er fri fra urenheter i sinnet, og det oppstår ikke noe nytt i ham. 164 (163A). Vismannen har foredlet sitt sinn, sin atferd og sin tale. Han har kunnskap og god oppførsel. Man roser ham sannelig med rette. 165 (163B). Vismannen har foredlet sitt sinn, sin atferd og sin tale. Han har kunnskap og god oppførsel. Du gjør rett i å glede deg over ham. 166 (164). Vismannen har foredlet sitt sinn, sin atferd og sin tale. Han har kunnskap og god oppførsel. Kom, la oss gå til Gotama! 167 (165). La oss gå til Gotama. den slanke vismannen med ben som en antilope, som mediterer ensom i skogen uten grådighet og med lite mat. 168 (166). Han vandrer alene som en løve, den edle som ikke søker sansenytelser. La oss gå til ham og spørre 48

hvordan vi kan unnslippe dødens snarer. 169 (167). Han underviser og forklarer, han kjenner alle fenomener til bunns. Han er oppvåknet og har verken hat eller frykt. p? > La oss gå og spørre Gotama Hemavata: 170 (168). *Hvor er verden oppstått? Hvar blir vi kjent med den? Hva involverer verden seg i? Hva er den plaget av?” Mesteren: 171 (169). *Verden oppstår i seks. Vi blir kjent med den i seks. Den involverer oss i seks. Den er plaget av seks.” Hemavata: 172 (170). *Hva er det for en involvering som verden er plaget av? Si meg veien ut! Hvordan blir vi fri fra lidelse?” Mesteren: 173 (171). *Fem sansenyttelser i denne verden med sinnet som den sjette. Mister vi lysten på disse, blir vi fri fra lidelse. 49

174 (172). Dette er veien ut fra verden, og den har jeg forklart som den er. Dette er den undervisningen jeg gir, og slik blir du fri fra lidelse.” Hemavata: 175 (173). *Hvem er det da som krysser floden? Og hvem krysser havet uten noe å stå på eller støtte seg til? Hvem er det som ikke synker i dypet?” Mesteren: 176 (174). *Den som alltid har god moral, som har visdom og konsentrasjon, som vender blikket innover i oppmerksomhet, han krysser den vanskelige floden. 177 (175). Den som avstår fra sansenytelser, som legger alle lenker bak seg, som ikke lar nytelsene oppstå igjen, han synker ikke i dypet.” Hemavata: 178 (176). *Se denne vismannen med dyp innsikt som klart ser det høyeste målet, og som ikke søker noen nytelse! Han er fri i ethvert henseende og vandrer den himmelske vei! 179 (177). Se denne vismannen som forstår alt, som klart ser det høyeste målet, 50

og som bærer sitt navn med rette! Han gir visdom og søker ingen nytelse og vandrer de edles vei! 180 (178). Å, lykkelige morgenstund! Å, lykkelige dag! I dag har vi virkelig sett den fullkomment oppvåkne som har krysset floden og rensset sitt sinn! 181 (179). Disse tusen berømte yakkhaene som har store psykiske krefter, tar alle tilflukt til deg. Du er vår ypperste lærer! 182 (180). Sammen skal vi vandre fra fjell til fjell, fra landsby til landsby, og lovprise den fullkomment oppvåkne og hans lære, som er i samsvar med sannheten!” 51

1.10 Yakkhaen Alavaka Ālavakasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Alavi, der han bodde i huset til yakkhaen Alavaka. Da gikk Ālavaka bort til Mesteren og sa: *Kom ut, munk.” *Ja vel, min venn,” svarte Mesteren og gikk ut. *Gå inn igjen, munk.” *Ja vel, min venn,” svarte Mesteren og gikk inn. Dette gjentok seg en gang til, og enda en gang, men da Ālavaka for fjerde gang ba ham komme ut, svarte Mesteren: *Jeg går ikke ut. Du får gjøre det du skal.” *Jeg vil stille deg et spørsmål, munk. Hvis du ikke svarer, knuser jeg sinnet ditt, kløver hjertet ditt eller tar deg i føttene og slenger deg ut i Ganges!” *Jeg kan ikke se at noen i hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker skal kunne knuse sinnet mitt, kløve hjertet mitt eller ta meg i føttene og slenge meg ut i Ganges, min venn. Men spør nå om hva du vil.” Yakkhaen Ālavaka uttalte da dette verset: 183 (181). *Hva er menneskets største rikdom? Hva skal det gjøre for å bli lykkelig? Hva er det som smaker søtest? Hvordan er det best å leve?” Mesteren: 184 (182). "Tillit er menneskets største rikdom. Den som oppfører seg rett, blir lykkelig. Sannhet er det som smaker søtest. Et liv i visdom er det beste.” 52

Älavaka: 185 (183). *Hvordan krysser man floden? Hvordan krysser man havet? Hvordan overvinner man lidelsen? Hvordan blir man ren?" Mesteren: 186 (184). *Med tillit krysser man floden. Med flid krysser man havet. Med innsatsvilje overvinner man lidelsen. Med visdom blir man ren." Älavaka: 187 (185). *Hvordan finner man visdom? Hvordan vinner man rikdom? Hvordan får man godt ry? Hvordan knytter man venner til seg, slik at man ikke sørger verken i denne eller 1 neste verden?" Mesteren: 188 (186). *Den som har tillit til arahantenes lære om veien til indre fred og er villig til å lytte, oppnår visdom hvis han er flittig og innsiktsfull. 189 (187) Den som er utholdende og iherdig og opptrer redelig, vinner rikdom. Godt ry får man ved å være sannferdig, og den gavmilde knytter til seg venner. 53

190 (188). Den som søker omgang med andre og som er sannferdig, rettskaffen, standhaftig og gavmild, han får ingen sorger senere. 191 (189). Du kan jo også spørre andre, hvem du vil av filosofer og brahmaner, om det finnes noe som er høyere enn 99 sannhet, selvdisiplin, gavmildet og tålmodighet. Älavaka: 192 (190). *Hvorfor skal jeg spørre andre filosofer og brahmaner om dette? Nå har jeg forstått hva jeg bør strebe etter! 193 (191). Det har vært til stor nytte for meg at den oppvåkne kom til Alavi! Nå i dag vet jeg hvilke gaver som gir store frukter. 194 (192). Nå skal jeg vandre fra by til by, fra landsby til landsby og lovprise den fullkomment oppvåkne p > > og hans sanne lære 54

1.11 Seier Vijayasutta 195 (193). Uansett om man går eller står, sitter eller ligger, strekker eller bøyer seg, så er dette kroppen som beveger seg. 196 (194). Knoklene er bundet sammen av sener, med et overtrekk av kjøtt og hud. Huden dekker kroppen slik at vi ikke ser den som den virkelig er. 197 (195). Den er full av tarmer og innvoller, der ligger lever og urinblære, hjerte og lunger, nyrer og milt. 198 (196). Der er slim og spytt, fett og svette, blod og lymfe, galle og talg. 199 (197). Fra de ni åpningene renner det stadig urenheter. Øyeslim fra øynene, ørevoks fra ørene, 200 (198). og snørr fra nesen. da

Munnen spyr til tider ut galle og slim. Og kroppen utskiller svette og skitt. 201 (199). Den hule hodeskallen er fylt av hjernen. En tosk som taler i uvett synes alt dette er vakkert. 202 (200). Men når kroppen er død, og ligger slengt bort på gravplassen, oppblåst og blåsvart, vil ikke engang slektningene se på den. 203 (201). Den blir gnagd og fortært av hunder og sjakaler, ulver og makk. Kråker og gribber hakker på den, ja, hvem som helst kan forsyne seg. 204 (202). En klok og forstandig munk som har hørt Den oppvåknedes ord, forstår dette klart og ser det som det er. 205 (203). Dette er slik som det og det er slik som dette. Han slipper taket i kroppsbegjæret både innvendig og utvendig. 206 (204). Når den kloke munken har sluppet taket i alt begjær, 56

kommer han fram til den udødelige fred, til indre fred, det elementet som ikke forfaller. 207 (205). Vi hegner om denne stinkende og urene kroppen på to ben, som er full av ufysiske materie som tyter ut både her og der. 208 (206). Den som synes at denne kroppen gir grunn til å opphøye seg selv og fornedre andre, viser at han ikke har forstått noe. må

1.12 Den vise Munisutta 209 (207). Nærhet skaper frykt, og støvet samler seg i hjemmet. Derfor mener den vise det er bedre å unngå hjem og nærhet. 210 (208). Den som har skåret over det som har blitt til, og ikke lar det vokse opp igjen, han opplever ikke at noe blir til på nytt. Han kalles en omvandrende vismann for han har oppdaget veien til fred. 211 (209). Når han tar et overblikk over åkeren og deretter knuser frøet, og heller ikke gir det noe vann, da ser den vise at han har stoppet tilblivelsen, for han stopper spekulasjonene og stanser utregningene. 212 (210). Han kjenner alle oppholdssteder, men har ikke forkjærlighet for noen av dem. Han samler ikke på noe som helst, men har kryssset over til den andre siden. 213 (211). Den vise har sett og overvunnet alt og knytter seg ikke til noe som helst. Når han har beseiret alt og er fri for begjær, vil forstandige folk regne ham som en vismann. 58

214 (212). Han liker å meditere med oppmerksomhet og konsentrasjon, med visdommens kraft og med god moral. Når han er fri fra bindinger og har et fleksibelt sinn, vil forstandige folk regne ham som en vismann. 215 (213). Vismannen vandrer alene og lar seg ikke blende av sitt ry. Han bryr seg ikke om ros og klander. Han er som løven, som ikke skremmes av lyder, han er som vinden, som ingen kan fange i et nett, han er som vanndråpen, som ikke henger fast på lotusen. Han leder andre, og blir selv ikke ledet av noen. Da vil forstandige folk regne ham som en vismann. 216 (214). Den som står støtt som en søyle i motgang når andre snakker nedsettende om ham, som er fri fra begjær og har god konsentrasjon, vil forstandige folk regne som en vismann. 217 (215). Den som har integritet og er rak som en skyttel, som avskyr onde gjerninger, som undersøker det gode og det onde, vil forstandige folk regne som en vismann. 218 (216). Den som har kontroll over seg selv, gjør ikke noe vondt, om han enn er ung, middelaldrende eller en vismann. Han blir ikke irritert, og han irriterer ingen. Da vil forstandige folk regne ham som en vismann.

59

219 (217). Når den som lever av andres matgaver, får mat enten fra toppen, fra midten eller fra restene, så verken roser eller klandrer han det han får. Da vil forstandige folk regne ham som en vismann. 220 (218). Når vismannen ikke bryr seg om sex, når han fra ungdommen av ikke er bundet til noe, når han helt avstår fra å bli beruset, vil forstandige folk regne ham som en vismann. 221 (219). Når han kjenner verden og ser det høyeste mål, når han har krysset strømmen og det store hav, når han har skåret over bindingene, når han er ubundet og ikke har noen negative tendenser, vil forstandige folk regne ham som en vismann. 222 (220). En fastboende mann som forsørger sin hustru, og en uselvisk mann som praktiserer i samsvar med normen, er vidt forskjellige og kan ikke sammenlignes. Den fastboende avstår ikke fra å skade andre levende vesener, mens vismannen alltid vil verne alt som lever. 223 (221). En gås vil aldri oppnå samme hastighet som den blånakkede påfuglen i dens flukt. På samme måte vil den fastboende aldri holde tritt med en munk som lever alene og mediterer i skogen. 60

2. Det lille kapitlet Culavagga 2.1 Juvelen Ratanasutta 224 (222). La alle de som her er samlet, både jordiske og himmelske vesener, være lykkelige til sinns, og la alle lytte til disse ord. 225 (223). Hør derfor, alle sammen: Vær vennlige mot alle mennesker! De bringer dere ofringer dag og natt, så vern og beskytt dem hele tiden! 226 (224). Det finnes ingen rikdom noe sted, det finnes ingen praktfull juvel i himmelen som kan sammenlignes med ham som har kommet fram til sannheten. I Den oppvåkne har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 227 (225). Vismannen fra sakyasenes slekt har gjort slutt på lidenskaper og nådd fram til det herlige som ikke dør. Ingen har en lære som kan måle seg med hans. I denne læren har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 61

228 (226). Den konsentrerte tilstanden som den beste av alle oppvåknete roste som ren og direkte kunnskap, finnes det ikke maken til. I denne læren har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 229 (227). De åtte personene som de vise roser, disse fire parene av personer — disse elevene av den lykkelige fortjener gaver, og dette gir store frukter til giverne. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 230 (228). De som avstår fra sansenytelser og praktiserer Gotamas lære med fast besluttsomhet, de har slått inn på veien til det som ikke dør og de kan glede seg over fred i sitt indre, det høyeste mål. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 231 (229). Som en stolpe grunnfast i jorden ikke lar seg rokke av de fire vinder, slik vil jeg si det gode menneske er som klart kan se de fire edle sannheter. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 232 (230). De som har dyp visdom og klart forstår de fire edle sannheter som er blitt godt forklart for dem, 62

blir ikke født for åttende gang selv om de skulle være temmelig sløve. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 233 (231). Så snart han oppnår innsikt, kvitter han seg med tre ting: personlighetsteorier, ubesluttksomhet og avhengighet av alle slags ritualer og seremonier. 234 (231B). Han kvitter seg også med fire involveringer og er ute av stand til å begå de seks skjendigste gjerninger. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 235 (232). Hva han enn måtte gjøre av vondt med kropp, tale eller tanke, så er han ute av stand til å skjule det, noe som skyldes at han har sett sannheten. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 236 (233). Slik skoglunden bugner av blomster den første sommermåneden, slik er også den sanne læren han ga oss, for den fører til det høyeste mål, til fred med seg selv. I Den oppvåkne har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 237 (234). Han var selv den beste og kjente det beste, han ga det beste og brakte oss det beste. 63

Han underviste 1 den beste og uforlignelige sannhet. I Den oppvåkne har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 238 (235). Det gamle er avsluttet og noe nytt blir ikke til. De lengter ikke etter å oppleve noe nytt. De har fjerne frøene og har ikke lenger lyst på noen ny vekst. Disse vismennene har sluknet som en oljelampe. I dette fellesskapet har vi den herligste juvel. La denne sannhet være til glede for alle. 239 (236). La alle de som her er samlet, både jordiske og himmelske vesener, hedre ham som her kommet fram til sannheten og som hedres av guder og mennesker. La oss bøye oss for Den oppvåkne, og la alle bli lykkelige. 240 (237) La alle de som her er samlet, både jordiske og himmelske vesener, hedre ham som her kommet fram til sannheten og som hedres av guder og mennesker. La oss bøye oss for Læren, og la alle bli lykkelige. 241 (238). La alle de som her er samlet, både jordiske og himmelske vesener, hedre ham som her kommet fram til sannheten og som hedres av guder og mennesker. La oss bøye oss for Fellesskapet, og la alle bli lykkelige. 64

2.2 Det som stinker Amagandhasutta 242 (239). *De som spiser korn, bønner og grønnsaker, rotfrukter, frukter fra urter og trær, som de har fått på rettmessig vis, lyver ikke for å oppnå nytelser. 243 (240). Den som spiser utsøkte retter som er vellaget og vel tilberedt og gitt som gave, som legger i seg den fineste ris, han spiser det som stinker, Kassapa. 244 (241). Du sier at du ikke spiser det som stinker, du høyættede brahman. Du spiser den fineste ris med vel tilberedt fuglekjøtt til. Men la meg spørre deg, Kassapa: Hva forstår du med det som stinker? 245 (242). Det å drepe levende vesener, å myrde, binde og lemleste, å stjele og lyve, svindel og bedrag, å være arrogant fordi man har studert — det er dette som stinker. Ikke det å spise kjøtt. 246 (243). Hemningsløs jakt på nytelser, å være glupsk etter delikatesser, uansett om de er blandet med urenheter, 65

å være nihilist, være ubalansert og ikke ville lytte til
veiledninger — det er dette som stinker. Ikke det å spise kjøtt. 247
(244). Å baktale andre med harde ord, å svikte venner, å være hard
og stolt, å ikke gi gaver til noen — det er dette som stinker. Ikke det
å spise kjøtt. 248 (245). Sinne, arroganse, stivsinn og et hissig
temperament, innbilskhet, misunnelse, meningsløs skravling, selvros
og omgang med dårlige mennesker — det er dette som stinker. Ikke
det å spise kjøtt. 249 (246). Det å ha dårlig moral, henge ut dem
som er tynget av gjeld, svindel og bedrag, ja, det å drive med slike
ugjerninger — det er dette som stinker. Ikke det å spise kjøtt. 250
(247). Det å ikke kunne styre seg overfor andre levende vesener, å
stjele fra andre for å skade dem, å være brutal, voldsom og
hensynsløs -det er dette som stinker. Ikke det å spise kjøtt. 66

251 (248). De som er grådige og aggressive, og stadig pønser på å gjøre skade, de havner i mørket etter døden og styrter hodekulls ned i helvete — det er dette som stinker. Ikke det å spise kjøtt. 252 (249). Verken kjøtt, fisk eller faste, verken å gå naken, være glattraket eller ha flokete hår, verken skittenferdighet eller å gå kledd i ru dyrehuder, verken ofringer eller ildseremonier, verken glatte ord eller askese, og heller ikke mantraer eller årstidshøytider kan rense den som ikke har lagt tvilen bak seg. 253 (250). Den som er vis, vokter sine sanser, står fast på sannheten og gleder seg over mildhet og integritet. Han henger seg ikke opp i det han ser og hører, men legger alle bindinger og alle lidelser bak seg.” 254 (251). Slik forklarte Mesteren det igjen og igjen. Vismannen som hadde lagt alle mantraer bak seg utla læren i mange forskjellige vers — en lære som ikke stinker, men som er vanskelig å forstå. 255 (252). Da brahmanen hørte de gode ordene som Den oppvåkne uttalte om det som ikke stinker og som fjerner alle lidelser, bøyde han seg ærbødig 67

for ham som har kommet fram til sannheten, og der og da
ble han ordinert som munk. 68

2.3 Selvrespekt Hirisutta 256 (253). Han gir all selvrespekt på båten og sier: "Jeg er din venn!" Men hvis han ikke handler deretter, bør du ikke regne ham som din venn. 257 (254). Den som bare taler vakre ord til sine venner, men ikke gjør hva han sier, blir gjennomskuet av de vise. 258 (255). Den som alltid er på vakt, som har mistanke om svik og alltid ser etter feil, er ingen venn. Men den som føler seg like trygg som barnet på sin fars fang, er en sann venn som ikke lar seg lokke til svik. 259 (256). Mens han bærer menneskets byrde utvikler han det som gir gode frukter, han utvikler det som skaper glede og det som fortjener ros. 260 (257). Han kjenner smaken av ensomhet og han kjenner smaken av indre ro. Fri fra frykt og ondskap, 69

nyter han smaken av sannhet og glede. 70

2.4 Velsignelsene Mangalasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Anāthapindikas park Jetalund ved Savatthi. Utpå natta kom en gudeskikkelse (devatā), omgitt av et stråleskjær som var så kraftig at det ble lyst som dagen i hele Jetalunden. Denne guden gikk bort til Mesteren, hilste ærbødig på ham, Og sa: 261 (258). Mange guder og mennesker har grublet over velsignelsene, for mange ønsker seg trygghet — si meg — hva er den største velsignelse? 262 (259). Holde seg unna uvettige folk, heller være sammen med vise, ære de som æres bør — det er den største velsignelse. 263 (260). Bo på et passende sted, vite at du allerede har gjort mye godt og at du vandrer den rette vei — det er den største velsignelse. 264 (261). Stor lærdom og fagkunnskap, velutviklet selvdisiplin, si bare det som er sant og godt, — det er den største velsignelse. 265 (262). Ta seg av sin mor og far, Få!

kjærlig omsorg for kone og barn, et arbeid som ikke skader noen, — det er den største velsignelse. 266 (263). Ferdes 1 sannhet og gi der det trengs, omsorg for slektninger, gjøre bare det som er rett og godt, — det er den største velsignelse. 267 (264). Holde seg unna all ondskap, måtehold med sterke drikker, utrettelig arbeid for sannhet og rett, — det er den største velsignelse. 268 (265). Vise respekt og moderasjon, være tilfreds og takknemlig, lytte til sannheten av og til, — det er den største velsignelse. 269 (266). Tålmodig og lett å snakke med, treffe munk og filosofer, drøfte sannheten av og til, — det er den største velsignelse. 270 (267). Iherdig trening på sannhetens vei, innsikt i de edle sannheter, nå fram til fred i sitt indre, — det er den største velsignelse. 271 (268). Ikke bli skjelven til sinns når verden går deg for nær, — 72

men sorgfri og lidenskapsløs beholde sinnets ro, — det er den største velsignelse. 272 (269). De som har oppnådd alt dette blir aldri beseiret av noe som helst, men vandrer i trygghet hvorhen de går, — de har den største velsignelse. 3

2.5 Suciloma Såcilomasutta Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Gaya, holdt han til i Tanikitamafice, der også yakkhaen Suciloma holdt til. Da kom yakkhaene Khara og Suciloma gående, og Khara sa: *Der er det en munk.* *Nei, han er ikke noen munk, han bare ser ut som en. Jeg skal snart finne ut om han er en munk eller om han bare ser ut som en.* Dermed gikk Siciloma bort til Mesteren og trykket seg inntil ham. Mesteren flyttet seg litt, og Suciloma sa: "Er du redd for meg, munk?" *Nei, jeg er ikke redd for deg, min venn. Men jeg liker ikke at du sitter så tett inntil meg.* *Jeg vil stille deg et spørsmål, munk. Hvis du ikke svarer, knuser jeg sinnet ditt, kløver hjertet ditt eller tar deg i føttene og slenger deg ut i Ganges!" *Jeg kan ikke se at noen i hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker skal kunne knuse sinnet mitt, kløve hjertet mitt eller ta meg i føttene og slenge meg ut i Ganges, min venn. Men spør nå om hva du vil." Yakkhaen Suciloma uttalte da dette verset: 273 (270). *Hva er årsaken til hat og begjær? Hva kommer misnøye, fryd og spenning? Hva kommer tankene av? De spretter jo opp slik smågutter kaster ei kråke." Mesteren: 274 (271). *Hat og begjær kommer av dette. Misnøye, fryd og spenning kommer av dette. Tankene kommer av dette, 74

når de spretter opp slik smågutter kaster ei kråke. 275
(272). De oppstår fra oss selv ut fra det vi knytter oss til, liksom nye
skudd ut fra banyan-treets stamme. De er mange og de er
sammenfiltret med nytelser, slik slyngplanter brer seg ut i skogen.
276 (273). De som vet hvor alt dette kommer fra, de avviser det.
Hør på meg, yakkha! De krysser den elven som er vanskelig å
krysse, som ikke de tidligere har krysset, og de vender ikke tilbake.”
13

2.6 Et liv i sannhet Dhammacariyasutta 277 (274). Man sier at et liv i sannhet, det opphøyde liv, er den største rikdom. Hvis den som har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet, 278 (275). er en kranglevoren tosk som liker å gjøre skade, så gjør han livet dårlig for seg selv og forurensner sin egen tilværelse. 278 (276). En munk som bare liker å krangle, blir hindret av sin egen dumhet. Selv om han hører Den oppvåkne forklare læren, forstår han ingenting av den. 279 (277). Han skader dem som har foredlet sitt sinn fordi han blir dominert av uvitenhet. Han gjenkjenner ikke de forurensningene som er rake veien til helvete. 280 (278). En munk som har falt, går fra eksistens til eksistens, fra mørke til mørke, og etterpå opplever han lidelse. 281 (279). Han er som en gammel dass, full av skitt etter mange års bruk, 76

og full av urenheter — vanskelig å gjøre ren. 282 (280). Hvis dere kjenner en slik en som fortsatt er bundet til hus og hjem, som har usunne ønsker og usunne tanker, og som oppfører seg dårlig og vandrer utenfor sitt rette område, 283 (281), da må dere stå sammen, munker, og ikke ha omgang med han. Blås bort støvet, og fei vekk søpla. 284 (283). Få bort rusket, det vil si de som tror de er munker, men ikke er det. Når dere har fått bort alle dårlige tanker, all dårlig oppførsel, og all vandring utenfor det rette området, 285 (283), skal de rene bo sammen med de rene i enighet og oppmerksomhet. Når dere står sammen på denne måten, kan dere gjør slutt på all lidelse. Ti

2.7 Brahmanenes levemåte Brāhmanadhammikasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Anāthapindikas park Jetalunden i Savatthi. Da kom flere gamle, rike og velstående brahmaner fra Kosala bort til ham. De hilste høflig og pratet litt med ham før de satte seg. Så sa de: "Lever brahmanene nå i dag i samsvar med brahmanenes standard fra gammelt av, Gotama?" *Nei, brahmaner, det gjør de ikke." *Da ville det være fint om du kunne forklare brahmanenes gamle standard for oss, Gotama, hvis du ikke har noe imot det." «Så hør godt etter, brahmaner, og legg merke til det jeg sier!" *Ja vel, Gotama," svarte brahmanene. Mesteren sa: 286 (284). Fortidens vismenn hadde selvkontroll, og de praktiserte streng askese. De avviste de fem sansenytelser og praktiserte for sitt eget beste. 287 (285). Brahmanene eide ikke kveg, og heller ikke gull eller rikdom. Studiene var deres rikdom og det opphøyde liv var den skatten de vaktet. 288 (286). De mente at mat som var tilberedt ut fra tillit og satt fram ved døra, var sømmelige gaver. 78

289 (287). Disse brahmanene ble hedret i velstående kongedømmer med fargerike tøyer og med steder de kunne bo. 290 (288). Ukrenkelige var disse brahmanene, beskyttet av loven og uovervinnelige. Det var ingen som hindret dem fra å besøke de fastboende. 291 (289). I førtiåtte år levde de som unge brahmaner og søkte kunnskap og etikk. Slik levde brahmanene før. 292 (290). Brahmanene gikk ikke til andres hustruer, og de kjøpte heller ikke noen hustru. Når to elsket hverandre, levde de sammen i enighet. 293 (291). De hadde seksuelt samkvem kun i den rette perioden utenom menstruasjonen, og ikke ellers. 294 (292). De lovpriste det opphøyde liv, god moral, personlig integritet, og mildhet, askese, vennlighet, ikke-vold og toleranse. 79

295 (293). Den fremste av dem, den brahmanen som var kommet lengst, hadde ikke engang drømmer om seksuelle aktiviteter. 296 (294). Noen av dem var kloke nok til å følge hans eksempel. De lovpriste det opphøyde liv, moral og toleranse. 297 (295). De ba om ris, soveplass og klær, og de ba om olje og smør. Da de hadde mottatt rettmessige gaver, stelte de i stand en ofring. 298 (296). Mens ofringen foregikk, drepte de ingen kuer. *Kuene er våre beste venner, de er som mor og far, bror og annen slekt, og de gir oss medisiner. 299 (297). De gir oss styrke og mat, og de gir oss skjønnhet og lykke.” Fordi de visste dette, drepte de ingen kuer. 300 (298). Brahmanene var storvokste, elegante, kjekke og berømte, så lenge de fulgte sin egen standard og ivrig gjorde det de skulle gjøre. 80

Så lenge de fulgte denne standarden, hadde folket det bra. 301 (299). Men så satte forfallett inn, etter hvert som de så kongenes prakt og etter hvert som de oppdaget kvinner med vakre smykker, 302 (300). vogner med fullblodsforspann, vakkert sydde drakter, boliger med vakker arkitektur harmonisk plassert i landskapet, 303 (301). menneskers store rikdom med flokker av staselig kveg og omgitt av vakre kvinner — da ville brahmanene ha alt dette. 304 (302). De samrødde seg med hverandre om dette og gikk deretter til kong Okkaka. *Du har store rikdommer. Foreta en ofring, for du eier mye! Foreta en ofring, for du er meget rik!” 305 (303). Kongen, den store vognkrigeren, lot seg overtale av brahmanene. Han utførte forskjellige ofringer, og han ofret både hester og mennesker. Deretter ga han rikdommer til brahmanene. 306 (304). Han ga kveg, senger og klær. 81

Han ga kvinner med vakre smykker. Han ga vogner med fullblodsforspann, med forseggjorte og vakre dekkener. 307 (305). Han ga brahmanene staselige hus med vakker arkitektur, fylt med all slags rikdommer. 308 (306). Da de hadde fått disse rikdommene der, gledet de seg over at det ble så mye. Begjæret deres økte, og de ble grådige etter å få mer. De samrødde seg med hverandre om dette og gikk deretter til kong Okkaka igjen. 309 (307). 'På samme måte som vann og jord, korn, gull og rikdommer, er også kveg for menneskene, en nødvendighet for levende vesener. Foreta en ofring, for du eier mye! Foreta en ofring, for du er meget rik!" 310 (308). Kongen, den store vognkrigeren, lot seg overtale av brahmanene. Han lot mange hundre tusen kuer bli drept som ofring. 311 (309). Kuene hadde ikke skadet noen, verken med fot eller horn. De var tamme som sauer og ga melk i bøtter og spann. 82

Kongen grep dem i hornene og slaktet dem med kniven. 312 (310). Gudene og forfedrene, Indra, asuraer og rakkhasaer ropte: *Det er urettferdig!” da kniven suste mot kuene. 313 (311). Før var det tre slags plager: grådighet, hungersnød og alderdom. Men denne slaktingen av kveget skapte nittiåtte nye plager. 314 (312). Denne urettferdige volden er blitt en gammel tradisjon. De uskyldige blir drept, og ofringen fjerner seg fra det som er rett. 315 (313). Slik blir denne gamle tradisjonen kritisert av forstandige mennesker. Når folk ser noe slikt, klandrer de offerprestene. 316 (314). Slik forfaller rettferdigheten og det oppsto splid blant borgere og bønder, det oppsto mye splid i adelen, og hustruer foraktet sine ektemenn. 317 (315). Adelsfolk og Brahmas slekt, samt andre som var beskyttet av sin ætt, brydde seg ikke om sine familier, 83

men kastet seg ut i sanselige nytelser. Da de rike brahmanene hørte dette, utbrøt de: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Gotama. Nå tar vi tilflukt i deg, Gotama, i læren og i munkefellesskapet. Vær så snill å regne oss som legvenner, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge vi lever." 84

2.8 Båten Nåvasutta 318 (316). Når en person virkelig kjenner læren, bør man hedre og respektere ham på samme måte som Indra blir hedret av gudene. Når en slik lærd person med fredfylt sinn blir respektert, gir han god undervisning i læren. 319 (317). Den som oppmerksomt omgås en slik person, lytter til det hans sier og følger alle hans veiledninger, blir klok, forstandig og vis. 320 (318). Men den som omgås en smålig og misunnelig tosk som ikke har forstått poenget og ikke har utviklet seg i samsvar med læren, han går til sin død uten å ha lagt tvilen bak seg. 321 (319). Hvis en mann har falt ut i elven som går fossende stri med stor vannføring, da driver han hjelpeløst med strømmen. Hvordan kan han hjelpe andre til å komme over? 322 (320). Slik er det med den som ikke har utviklet sitt sinn, som ikke har lyttet til dem som kjenner læren. Når han selv ikke vet og ikke har lagt tvilen bak seg, hvordan kan han da hjelpe andre til forståelse? 85

323 (321). Men en kyndig, klok og forstandig mann kan hjelpe mange andre over elven hvis han har en solid båt utstyrt med årer og ror. 324 (322). Slik kan den som har utviklet sitt sinn, som kjenner læren og ikke er i tvil, hjelpe andre til forståelse hvis de klarer å lytte og forstår det de hører. 325 (323). Derfor bør dere omgås gode mennesker som har både lærdom og god forstand. Når dere forstår læren og praktiserer den, da vil dere finne lykken. 86

2.9 Hvordan bør man oppføre seg? Kimsilasutta 326 (324). Hvordan bør en mann oppføre seg? Hvordan bør han leve, og hva bør han gjøre hvis han vil legge et godt grunnlag for å nå fram til det høyeste målet? 327 (325). Han bør respektere de eldre, ikke være misunnelig, og vite når det er riktig å oppsøke lærere. Han bør lytte respektfull til gode veiledninger så sant han finner anledning til det. 328 (326). Han bør legge bort sin stolthet og oppsøke de eldre av og til, med ydmykt sinn. Han bør huske å praktisere læren, selvkontroll og det høyeste mål og det opphøyde liv. 329 (327). Han bør glede seg og fryde seg over læren, stå fast på læren og gjøre seg grundig kjent med den. Han bør ikke uttale seg nedsettende om læren, men la de sanne og gode ordene være hans veileder. 330 (328). Han vandrer med indre fasthet og gir slipp på latter, tomprat, klaging, hatefulle ord, juks, svindel, grådighet, stolthet, hissighet, bitterhet og selvgodhet. 331 (329). Han forstår kjernen i veiledningene, 87

og han forstår meditasjonens dybder. En som vinger og ikke følger med, vinner ingen lærdom eller visdom. 332 (330). De som gleder seg over de edles lære, som er edle i tanker, ord og handlinger, de står fast på fred, mildhet og konsentrasjon, og de oppnår lærdom og visdom. 88

2.10 Stå opp! Utthånasutta 333 (331). Stå opp og gå og sett dere! Hvorfor ligger dere fortsatt og sover? Hvordan kan den syke sove bort tiden når han er såret av en pil? 334 (332). Stå opp og gå og sett dere! Øv flittig på indre ro! Ikke la dødens konge finne dere sløve, slik at dere blir underkastet hans velde. 335 (333). Fri dere fra denne bindingen som guder og mennesker blir hengende fast ved. Ikke la anledningen gå dere forbi, for de som har gjort det, sørger i helvete. 336 (334). Latskapen skaper forurensninger, og av disse oppstår det flere forurensninger. Trekk ut pilen fra deg selv med flid og visdom. 89

2.11 Veiledning til Rahula Rāhulasutta 337 (335). "Kan det stadige samværet vismannen føre til at du forakter ham? Blir han som løfter fakkelen for menneskeheten hedret og verdsatt av deg?" 338 (336). *Det stadige samværet med vismannen fører ikke til at jeg forakter ham. Jeg hedrer og verdsetter alltid han som løfter fakkelen for menneskeheten." 339 (337). "Slipp taket 1 sansenytelsene, legg tidligere gleder bak deg. Ha tillit og forlat hjemmet. Da skal du gjøre slutt på lidelsene. 340 (338). Ha omgang med gode venner og slå deg til på et ensomt sted som ligger avsides der det er stille og rolig, og vis måtehold når du spiser. 341 (339). Ikke føl noen lengsel etter kappe og matgaver, ikke føl tilknytning til din ensomme hytte. Ikke vend tilbake til verden. 342 (340). La treningsreglene beskytte deg og vakt dine fem sanseporter. 90

Ha oppmerksomheten rettet mot kroppen og ikke bry deg om den ytre verden. 343 (341). Unngå det som ser tiltalende ut og som vekker lidenskaper i deg. Tenk heller på det som er utiltalende og konsentrer sinnet ditt om dette. 344 (342). Mediter på det som er uten kjennetegn og fordriv alle tendenser til stolthet. Når du har lagt fra deg all stolthet, kan du leve i fred.” Mesteren veiledet ofte Råhula med disse versene. 91

2.12 Vangisa Vangisasutta (Nigrodhakappasutta) Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren ved Aggålava-helligdommen i Alavi. Like i forveien hadde munken Varigisas lærer, den eldre munken Nigrodhakappa, avgått ved døden. Mens Vangisa satt for seg selv, tenkte han som så: *Har læreren min nådd den endelige fred i sitt indre? Eller har han ikke gjort det?” Om kvelden reiste Varigisa seg fra sin ensomme meditasjon og gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned ved siden av ham. Så sa han: *Da jeg satt for meg selv, lurte jeg på om min lærer har nådd den endelige fred i sitt indre eller ikke, Mester.” Så reiste han seg opp, la kappen over den ene skulderen, hilste Mesteren med håndflatene mot hverandre og uttalte disse versene: 345 (343). Vi spør læreren med uforlignelig visdom som skjærer bort tvilen her og nå: I Aggålava døde en kjent og berømt munk som hadde brakt sitt sinn helt til ro. 346 (344). Nigrodhakappa var navnet du ga denne brahmanen, Mester. Han hadde stor respekt for deg, lengtet etter frihet og praktiserte læren energisk. 347 (345). Vi vil alle gjerne vite mer om denne eleven, du sakya som ser alt. Vi er rede til å lytte, for du er vår uforlignelige lærer. 92

348 (346). Fjern vår tvil, du vise. Si oss om han har nådd den endelige fred i sitt indre. Fortell oss, du som ser alt, her du sitter som Sakka den tusenøyde blant gudene. 349 (347). Når vi har nådd fram til ham som er kommet fram til sannheten, til han som er verdens øye, da finnes ikke lenger bindinger til uvitenhetens veier som skaper tvil. 350 (348). For hvis ingen kunne drive bort sinnets forurensninger, slik vinden driver bort skyene, ville hele verden ha vært innhyllet i mørke og selv ikke strålende personligheter ville kunne skinne. 351 (349). Men vismenn tenner et lys. Derfor regner jeg deg som en vismann. Vi har kommet til deg som har innsikt og kunnskap. Fortell oss alle hvordan det har gått med Kappa. 352 (350). La din herlige røst straks lyde, du herlige, så mykt og mildt som svanen synger med sin fyldige og velmodulerte stemme. Da setter alle seg opp og lytter. 353 (351). Jeg ber den vise, som helt har beseiret og overvunnet fødsel og død, om å forklare læren — ikke for å oppfylle vanlige menneskers sanselige ønsker — men den som er uttenkt av ham som har funnet sannheten. 93

354 (352). Vi tar imot den fullkomne forklaringen fra deg, som har oppnådd sann visdom. Vi løfter våre hender 1 en siste hilsen — ikke svik oss, du vismann som har kunnskap. 355 (353). Du kjenner den edle lære ut og inn, så ikke svik oss, du helt som har kunnskap. Jeg lengter etter dine ord slik den tørste lengter etter vann i sommerens hete. La dine ord strømme som regnet! 356 (354). Kappa har vel ikke levd det opphøyde liv forgjeves? Nådde han den endelige fred i sitt indre, eller har han fortsatt noe som gjenstår? La oss høre hvilken frigjøring han oppnådde.” 357 (355). *Han skar bort begjæret her i dette livet. Han har kommet helt hinsides fødsel og død og krysset Den Mørkes strøm som holdt ham så lenge i sitt grep.” Slik talte Mesteren, den femdobbelte beste. 358 (356). *Jeg er glad for å høre det du sier, du ypperste vismann. Spørsmålet mitt var ikke forgjeves, og brahmanen svek meg ikke. 359 (357). Han levde i samsvar med hva han lærte, han var den oppvåknedes elev. Han skar over dødens sterke nett som skaper illusjoner. 94

360 (358). Kappiya innså, Mester, hvordan involveringene begynner. Kappåyana har i sannhet overskredet dødens rike, som er så vanskelig å fri seg fra.” 95

2.13 Hvordan bør en omvandrende munk leve?

Sammaāparibbaājanīyasutta 361 (359). *Jeg spør vismannen som vet så mye, som har kommet over til den andre bredden, som har ro i sinnet og har nådd den endelige fred i sitt indre: Hvordan bør en omvandrende munk leve her i verden etter at han har forlatt hjemmet og sagt nei til det sanselige?” Mesteren svarte: 362 (360). *Når man har løsrevet seg fra seremonier, fra astrologi, drømmetydning og tegn, og helt har sluppet taket i slike skavanker, da lever man riktig som omvandrende munk her i verden. 363 (361). Munken bør ikke føle lidenskap verken overfor mennesker eller himmelske gleder. Når han overvinner tilblivelsen og forstår læren, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 364 (362). Munken viser alt sladder ryggen, og han kvitter seg med sinne og gjerrighet. Når han verken bryr seg om medgang eller motgang, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 365 (363). Han slipper taket 1 *liker”* og "liker ikke”, og han binder seg ikke til noe som helst. Når han er fri fra alle bindinger, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 96

366 (364). Han ser ikke involveringer som viktige, og føler ingen trang til å skaffe seg noen ting. Når han er uavhengig og ikke trenger andres veiledninger, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 367 (365). Han har riktig forståelse av læren og nøler verken i tanke, ord eller gjerning. Når han søker veien som fører til fred i sitt indre, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 368 (366). Han blir ikke hovmodig når andre hilser ham ærbødig, og han blir ikke sur om andre skjeller ham ut. Når han ikke brisker seg over den maten andre gir ham, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 369 (367). Munken avviser grådighet og ny tilblivelse, og bryr seg ikke om å avbryte forhold eller slutte nye forbindelser. Når han er fri fra all tvil og har trukket ut pilen, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 370 (368). Munken vet hva som er best for ham selv, og da vil han ikke skade noen i hele verden. Når han forstår læren slik, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 371 (369). Han har ingen latente negative tendenser, for alle usunne røtter er trukket ut. Når han er helt kvitt slike tendenser, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 372 (370). Han har kvittet seg med innbilninger og dårlige tendenser, 94

han er helt fri fra alle slags lidenskaper. Når han har selvkontroll og et fast og rolig sinn, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 373 (371). Han har tillit og lærdom, og han ser hvilken vei han bør gå, en vismann som ikke tar parti for noen. Når han er kvitt grådighet, hat og motvilje, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 374 (372). Den rensede seierherre har trukket bort sløret, han er herre over sannheten, fullkommen og uten grådighet. Når han vet nøyaktig hvordan reaksjonene kan avsluttes, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 375 (373). Han overskrider tiden, både fortid og framtid, med ren visdom går han bare forbi. Når han stiller seg fritt overfor alle sanseinntrykk, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden. 376 (374). Han kjenner veien og har innsett sannheten, han ser og har lagt bak seg alle negative tendenser. Når han har avsluttet alle involveringer, da lever han riktig som omvandrende munk her i verden.” 377 (375). *Ja, sannelig, Mester! Slik er det. En munk som lever med en slik selvkontroll og som har fridd seg fra alle bindinger, han lever riktig som omvandrende munk her i verden.” 98

2.14 Dhammika Dhammikasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Anāthapindikas park Jetalunden i Savatthi. Da kom legmannen Dhammika sammen med fem hundre andre legmenn bort til ham. De hilste høflig og pratet litt med ham før de satte seg. Så sa Dhammika: 378 (376). *Jeg spør deg, Gotama, du som har dyp visdom: Hvordan kan man bli en god elev? Bør man forlate hjemmet og gå ut i hjemløshet? Eller kan man bo hjemme og være legtilhenger? 379 (377). Du kjenner jo framtiden og målet for både guder og mennesker. Ingen ser det så klart som deg, for de sier du er en edel, en oppvåknet. 380 (378). Du kjenner læren ut og inn og av medfølelse med andre har du undervist i den. Du har fjernet sløret og ser alt, fullendt stråler du ut over hele verden. 381 (379). Elefantenenes konge, Erāvana, kom til deg da han hørte at du er seierherren. Han rådførte seg med deg og gikk fornøyd bort idet han sa: *"Det er bra!" 382 (380). Kong Vessavana Kuvera kom også og spurte deg om læren. 9%

Du besvarte spørsmålet, vismann, slik at også han ble glad. 383 (381). Andre filosofer snakker godt for seg, som for eksempel ajivakaer og jainer. Men ingen av dem overgår deg i visdom, de står fast på flekken mens du løper forbi. 384 (382). Noen brahmaner snakker også godt for seg, for noen av dem er gamle og erfarne. Men de kommer til kort mot deg når det gjelder innhold, og det samme gjelder andre som mener de er gode debattanter. 385 (383). For denne dype og subtile læren har du forklart tydelig og klart, Mester. Fortell oss dette som vi alle så gjerne vil høre, for nå spør vi det, du beste av de oppvåkne. 386 (384). Alle disse munkene, og alle disse legmennene sitter her sammen med meg for å lytte til deg. La dem få høre den læren som du selv har oppdaget, du plettfrie, akkurat som gudene lytter til Våsavas ord!" Mesteren: 387 (385). "Hør etter, munk, så skal jeg forklare dere læren om å riste av seg det negative, og følg den så alle. Lev slik det sømmer seg for omvandrende asketer som er omtenkssomme og som ser målet. 388 (386). En munk skal ikke vandre til feil tid, men motta matgaver i landsbyen til rett tid. 100

De som vandrer i utide, legger seg opp uvaner, og derfor vandrer de oppvåkne ikke omkring i utide. 389 (387). Han mister lyst på slike former, lyder, smaker, dufter og berøringer som beruser folk, og han spiser frokost til rett tid. 390 (388). Når munken har mottatt matgaver, vender han alene tilbake og spiser i ensomhet. Han vender sinnet bort fra det ytre og inn mot seg selv, og han holder tankene samlet om dette. 391 (389). Hvis han snakker med en elev, med en munk eller med andre, legger han fram den edle læren uten å klandre eller kritisere andre. 392 (390). Noen gjør motstand mot det som blir sagt, men vi roser ikke dem som har lite vett. De binder seg til det ene eller det andre, og tankene deres flyr på villstrå. 393 (391). Når en elev med god forstand hører den læren som Mesteren legger fram, tenker han seg om og nøyer seg med matgaver, et sted å sove og vann til å vaske kappen. 394 (392). Derfor lar ikke munken matgaver, et sted å sove og vann til å vaske kappen hefte ved seg noe fastere 101

enn vanndråpen som skli av lotusen. 395 (393). Men nå skal jeg forklare dere hvordan man kan bo hjemme og likevel være elev. For det er ikke lett for en som bor hjemme å leve slik som munkene gjør. 396 (394). Man bør ikke drepe noe levende vesen, og ikke la drepe eller godkjenne at andre dreper. Man bør avstå fra alle former for vold, både mot dem som løper og dem som står stille. 397 (395). Videre bør eleven avstå fra å ta det som ikke blir gitt, uansett hva eller hvor. Han bør ikke stjele eller godta at andre stjeler, men avstå fra alle former for tyveri. 398 (396). Den som har forstand, bør avstå fra sex, som om det skulle være glødende kull. Men klarer han ikke det, bør han i det minste la være å krenke andres hustruer. 399 (397). I møter og forsamlinger bør han ikke fare med løgn og heller ikke oppmuntre andre til det, men unngå enhver usannhet. 400 (398). En husherre som setter pris på læren, bør ikke drikke noe som gir rus. Han bør heller ikke skjenke andre eller oppfordre til drikk siden han vet at dette er noe som fører til rus. 102

401 (399). For rusen fører til dumheter og ugjerninger og gjør at også andre oppfører seg dumt. Slik skadelig oppførsel bør han unngå selv om de som er dumme liker å gjøre slikt. 402 (400). Ikke drikke og ikke stjele, ikke lyve og ikke ruse seg, avstå fra seksuelle aktiviteter og ikke spise 1 utide om natten, 403 (401). ikke bruke kranser eller parfyme, ikke sove i seng eller på et teppe — dette er den åttedelte helligdagspraksis som den oppvåkne har forklart som veien til å gjøre slutt på lidelse. 404 (402). Deretter bør han overholde helligdagen med den åttedelte praksis, med samlet sinn og gode tanker den fjortende, femtende eller åttende i den halve måneden, eller andre spesielle dager. 405 (403). Deretter bør den som er klok, gi mat og drikke til munkefellesskapet tidlig på morgenen, med gode tanker og med takknemlighet, slik det sømmer seg. 406 (404). Han bør vise den rette omsorg for sin mor og sin far, og være rettferdig i sin handel. 103

Når en husherre passer på å leve slik, kommer han til gudene i Sayampabha-himmelen.” 104

3. Det store kapitlet Mahāvagga 3.1 Om å gå ut og bli munk Pabbajāsutta 407 (405). Jeg vil lovprise det å gå ut og bli munk, slik han som ser, gikk ut og ble munk. Han foretok en grundig undersøkelse, og gikk med glede ut som munk. 408 (406). Hjemmelivet er trangt og inntengt, og her virvles lidenskapene opp som støv. Men eneboerlivet er åpent og fritt! Da han så dette, forlot han hjemmet. 409 (407). Etter at han hadde gått ut, avsto han fra skadelige handlinger. Han lot være å si noe som kunne skade, og han gjorde sin livsførsel ren. 410 (408). Den oppvåkne gikk til Rājagaha, til Giribbaja i Magadha, for å motta matgaver. Han hadde en mengde gode karaktertrekk. 411 (409). Bimbisāra sto i palasset sitt og fikk øye på ham. Han så at han hadde mange gode karaktertrekk, og da sa han dette: 105

412 (410). *Se på den mannen, mine herrer! Han ser ut til å være opphøyd, kjekk og god! Han vet å føre seg, og han vandrer med senket blikk. 413 (411). Han går oppmerksomt med senket blikk, han der er nok ikke kommet av småkårsfolk. Følg etter ham, dere kongsmenn, og se hvor den munken skal hen.” 414 (412). Kongens menn fulgte etter ham for å se hvor munken gikk, hvor han holdt til. 415 (413). Han gikk rolig videre med sinnsro og sansene under kontroll. Bollen hans ble raskt fylt opp, mens han øvde oppmerksomhet og klar forståelse. 416 (414). Da han var ferdig med matrunden, gikk vismannen ut av byen. Han vandret i retning av Pandava for å tilbringe dagen der. 417 (415). Da kongens menn så hvor han stoppet, satte noen av dem seg ned der. Men en av dem vendte tilbake og fortalte det til kongen. 106

418 (416). *Denne munken, herre konge, sitter utenfor Pandava med holdning som en tiger, en okse eller en løve i en grotte.” 419 (417). Da kongen hørte dette, steg han opp i sin praktvogn og kjørte så fort han kunne ut til Pandava-fjellet. 420 (418). Han kjørte så langt det var farbart med vogn. Så steg han ut av vognen sin og gikk videre til fots. Da han kom fram, satte han seg ned. 421 (419). Da kongen hadde satt seg, hilste han høflig på Mesteren. Da de hadde hilst på hverandre, sa kongen dette: 422 (420). *Du er jo bare unggutten, ja, du er ikke gamle karen! Hvilken ætt kommer du fra? Du ser ut til å være adelsmann? 423 (421). Du ville være en pryd for hæren som fører for en elefanttropp! Jeg vil gi deg rikdom som du kan glede deg over! Men si meg hvilken ætt du kommer fra.” 424 (422). "Like borte i Himalayas skråninger 107

finnes det et land, herre konge, som er godt forsynt med rikdom og tapperhet. Det landet hører med til Kosala. 425 (423). Ætten kalles Ādicca og er sakyaer av fødsel. Den ætten har jeg gått ut fra, og jeg søker ingen sanselige nytelser. 426 (424). Jeg har sett farene ved sansenytelser, jeg ser at det å gi avkall bringer fred. Jeg ønsker å praktisere min trening, for det gjør meg glad til sinns.” 108

3.2 Iherdig praksis Padhānasutta 427 (425). Jeg satt ved elven Nerafijara og mediterte iherdig. Jeg ville praktisere treningen for å bli fri fra alle bindinger. 428 (426). Da kom Namuci (Mara) og talte til meg med smørblid stemme: *Du er mager og blek og ser ut som om du er døden nær. 429 (427). Du ser ut som om bare en promille av deg står til liv, resten av deg er dødsens. Hold deg i live, for det er bedre å leve. Den som er i live, kan gjøre mye godt. 430 (428). Du kan samle deg store fortjenester ved å leve som en hellig mann og ved å ofre i offerilden. Hvorfor da alt dette strevet? 431 (429). Treningsveien er slitsom, den er vanskelig å gjennomføre.” Disse versene uttalte Māra der han sto ved siden av den oppvåkne. 432 (430). Men da Māra hadde sagt dette, svarte Mesteren slik: 109

*Du onde, du latsabbenes venn! Det du kom hit for å gjøre, 433 (431). det klarer du bare ikke. Jeg har ikke den minste trang til fortjenester, så det er bedre du henvender deg til dem som ønsker seg slike ting. 434 (432). Jeg har derimot min overbevisning, jeg har krefter og jeg har visdom. Så hvorfor ber du meg leve, når jeg har bestemt meg for dette? 435 (433). Vinden kan jo tørke ut selv store elver. Så hvorfor skal ikke blodet mitt tørke ut når jeg har en slik fast beslutning? 436 (434). Om blodet mitt skulle tørke ut om slim og galle også tørker ut, om kjøttet mitt også svinner hen, så blir sinnet mitt desto klarere. Da vil min oppmerksomhet, visdom og konsentrasjon bli desto fastere. 437 (435). Når jeg lever slik, har jeg oppnådd den mest subtile følelse. Sinnet mitt lengter ikke etter sansenytelser. Se - slik kan man bli ren! 438 (436). Sansenytelser er din første hær, 110

og misnøye er din andre. Den tredje er sult og tørst, og den fjerde er begjær. 439 (437). Den femte er sløvheter og treghet, og den sjette er feighet. Den sjuende er forvirring, og den åttende er nedlatenhet og stivsinn. 440 (438). Vinning, respekt og berømmelse, samt ry man ikke har fortjent, det å opphøye seg selv og fornede andre, 441 (439). dette er hæren din, Namuci, dette er mørkets angrepsstyrke. Bare en helt kan beseire den, men vinner han, blir han lykkelig. 442 (440). Jeg utfordrer deg, Mara! Jeg våger gjerne livet i kampen! Det er bedre for meg å dø i kamp enn å leve etter et nederlag. 443 (441). Noen filosofer og brahmaner har ikke fordypet seg i dette. De kjenner ikke den veien som de med god oppførsel går. 444 (442). Nå som jeg ser hæren omringer meg, anført av Måra på sin stridselefant, 111

går jeg gjerne ut i striden. Jeg vil ikke vike for denne utfordringen. 445 (443). Denne hæren kan ikke overvinnes av verden med alle dens guder. Jeg skal knuse den med visdom, slik jeg knuser en ubrent leirkrukke med en stein. 446 (444). Med herredømme over mine tanker og med veletablert oppmerksomhet skal jeg vandre fra land til land og undervise mange elever. 447 (445). Besluttsomme og iherdige vil de følge min undervisning. De kommer ikke til å følge dine råd, men gå dit hvor ingen sorger finnes.” 448 (446). I sju år har jeg fulgt Mesteren hakk 1 hæl, skritt for skritt. Jeg har ikke funnet noen feil ved den fullt oppvåkne og oppmerksomme. Mara: 449 (447). "Kråka kretset rundt en stein fordi den så ut som en fettklump. Den trodde den skulle finne noe mykt der, noe som smakte søtt. 450 (448). Men den måtte bare gi seg for der fikk den ikke noe søtt 1 nebbet. 112

Vi må bare gi opp å angripe Gotama, ellers går det med oss som med kråka.” 451 (449). Ånden ble så nedslått og trist at han mistet harpen fra armkroken. Han ble så skuffet og lei seg at han bare forsvant og ble borte. 113

3.3 God tale Subhaāsitasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg i Anāthapindikas park Jetalunden i Sāvatthi. Der henvendte han seg til munkene, og sa: *Munker!” *Ja, Mester,” svarte de. Mesteren sa: "God tale har fire egenskaper, munker, som gjør at den ikke er dårlig, ikke fortjener kritikk og ikke kan klandres av de vise. Hvilke fire? Det er når en munk fører god tale, og ikke dårlig. Det er når han taler om det som er rett, ikke om det som er urett. Det er når han taler vennlig og ikke uvennlig. Og det er når en munk snakker sant og ikke lyver. Dette er de fire egenskapene som gjør at god tale ikke er dårlig, ikke fortjener kritikk og ikke kan klandres av de vise.” Slik talte Mesteren. Deretter la han til dette verset: 452 (450). *De gode sier at god tale er det beste. Å tale rett og ikke urett er det andre. Det tredje er å tale vennlig og ikke uvennlig. Det fjerde er å tale sant og ikke lyve.” Da reiste munken Vargisa seg, la kappen over den ene skulderen, hilste Mesteren med løftede hender med håndflatene lagt mot hverandre, og sa: *Da kom jeg på noe, Mester.” *Si hva du kom på, Varngisa,” sa Mesteren. Vangisa roste Mesteren i hans nærvær med disse versene: 453 (451). *Man bør tale slik at man ikke plager seg selv 114

og heller ikke plager andre. Slike ord er god tale. 454 (452). Man bør tale vennlige ord som andre blir glade for å høre. Ord som ikke gjør andre vondt, slike ord bør man tale. 455 (453). Sanne ord kan ikke dø, det er en evig lov. Det sies at grunnlaget for alt som er godt, er sannhet, velferd og rett. 456 (454). De ordene den oppvåkne taler, viser veien til fred i sitt indre. De gjør ende på alt som gjør vondt, og dette er den beste tale.” 115

3.4 Sundarika-Bhåradvaja Sundarika-Bhåradvajasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren ved bredden av elven Sundarika i Kosala. Samtidig holdt brahmanen Sundarika-Bhåradvaja på med en ildofring der ved bredden. Da offerseremonien var ferdig, reiste Bhåradvaja seg og så seg om til alle kanter for å se hvem som kunne være verdig til å spise restene fra ofringen. Han fikk øye på Mesteren som satt under et tre i nærheten med kappen over hodet sitt. Da samlet Bhåradvaja sammen restene fra ofringen med sin venstre hånd og en vannkrukke i høyre hånd og gikk bort til Mesteren. Da Mesteren hørte skrittene til Sundarika-Bhåradvaja, tok han kappen vekk fra hodet sitt. Da tenkte Bhåradvaja: *Han er jo snauraket! Er det en av disse snaurakede kvasifilosofene, tro?” Men så tenkte han videre: *Men noen brahmaner går jo også snauraket. Jeg går bort og spør hvilken klasse han hører til.” Dermed gjorde han det. Han gikk bort til Mesteren og spurte: *Hvilken klasse hører du til, min herre?” Mesteren svarte med disse versene: 457 (455). *Jeg er verken brahman eller adelsmann, og jeg er heller ikke en borger. Jeg har gjennomskuet klassesystemet og vandrer som vismann uten eiendom. 458 (456). Jeg vandrer omkring og bor bare i min kappe. med glattraket hode og fred i sinnet. Jeg klamrer meg ikke til andre, så du spurte feil da du spurte om min klasse, brahman.” 116

459 (457a). "Når brahmaner møtes, er det vanlig at de spør hverandre: *Er du brahman eller ikke?"" 460 (457b). "Hvis du kaller deg brahman og mener at jeg ikke er en brahman, vil jeg be deg forklare savitti (versemål i vedaene), med tre linjer og tjuefire stavelser. 461 (458a). Hva er grunnlaget for at seere, adelsmenn, brahmaner og andre utfører mange ofringer til gudene her i verden? 462 (458b). Hvis noen kjenner vedaene og kjenner hensikten med ofringen, vil jeg hevde at ofringen gir resultater." 463 (459). *Ja, da vil sannelig ofringen gi resultater," svarte brahmanen, "siden jeg har sett du kjenner vedaene. Hvis jeg ikke hadde sett en slik som deg, skulle en annen person ha fått spise offerkaken." 464 (460). *Da kan du komme og spørre meg om hva du vil, brahman. Kanskje vil du finne en som har fred, som er uten sinne, lidenskaper og begjær, en som har god forståelse." 465 (461). *Jeg liker å foreta ofringer, Gotama, jeg vil gjerne foreta ofringer. Men jeg vet ikke hvordan.

Fortell meg, min herre, hvordan ofringer blir vellykket. Si meg det!” «Så hør godt etter, brahman, så skal jeg forklare læren for deg. 466 (462). Ikke spør om klasse. Spør om oppførsel. Ilden oppstår fra brenselet. En vismann som temmer seg selv blir som en fullblodshest, om han enn er av simpel slekt. 467 (463). En som er temmet av sannheten og har selvkontroll, en som har full kunnskap og har levd det opphøyde liv — til ham bør en brahman som ønsker gode fortjenester gi ofringer når tiden til det er inne. 468 (463). De som har lagt sansebegjær bak seg og vandrer i hjemløshet, de som har full selvkontroll og er rake som en skyttel — til dem bør en brahman som ønsker gode fortjenester gi ofringer når tiden til det er inne. 469 (465). De som har lagt bor lidenskapene og har full sansekontroll, som stråler som månen fra skyfri himmel — til dem bør en brahman som ønsker gode fortjenester gi ofringer når tiden til det er inne. 470 (466). De som vandrer fritt omkring i full oppmerksomhet uten å tenke på meg og mitt— til ham bør en brahman som ønsker gode fortjenester gi ofringer når tiden til det er inne. 471 (467). Han som har kommet fram til sannheten, 118

har lagt sansenytelser bak seg og vandrer som seierherre, han kjenner slutten på tilblivelse og undergang, han er rolig og kjølig som et stille vann. Han fortjener å få offerkaken. 472 (468). Han som har kommet fram til sannheten, han er lik sine likemenn og står fjernt fra alle andre. Han har uendelig visdom og er ubesudlet både her og hinsides. Han fortjener å få offerkaken. 473 (469). Han som har kommet fram til sannheten, som ikke har noen illusjoner eller innbilninger, som er fri fra begjær og lyster og ikke tenker 'meg og mitt', som har drevet bort hat og har ro i sinnet, brahmanen som har slukket alle sorger, han fortjener å få offerkaken. 474 (470). Han som har kommet fram til sannheten, gir slipp på tanker om hjem og bolig, og alle eiendeler. Han knytter seg ikke til noe verken her eller hinsides. Han fortjener å få offerkaken. 475 (471). Han som har kommet fram til sannheten, har krysset floden i dyp konsentrasjon. Med sitt skarpe syn ser han sannheten. Han har brutt alle negative tendenser i sinnet og bærer sitt siste legeme. Han fortjener å få offerkaken. 476 (472). Han som har kommet fram til sannheten, har avsluttet alle tendenser til tilblivelse og avstår helt fra all grov språkbruk. 119

Han har kunnskap og er frigjort på alle måter. Han fortjener å få offerkaken. 477 (473). Han som har kommet fram til sannheten, har lagt alle bindinger bak seg. Blant de innbilske er han uten innbilninger. Han kjenner lidelsen og dens grunnlag. Han fortjener å få offerkaken. 478 (474). Han som har kommet fram til sannheten, baserer seg ikke på ønsketenkning, han ser selv hvordan alt er og er ikke avhengig av andres meninger. Han søker ingen ytre objekter. Han fortjener å få offerkaken. 479 (475). Han som har kommet fram til sannheten, har innsett tilværelsens tendenser til godt og til vondt og har gjort en slutt på dem slik at de ikke lenger eksisterer for ham. Han er fri har funnet fred, og involverer seg ikke i noe. Han fortjener å få offerkaken. 480 (476). Han som har kommet fram til sannheten, ser hva som binder til tilblivelse og undergang og har kvittet seg med alle lidenskaper. Han er ren, feilfri, plettfri og uten brist. Han fortjener å få offerkaken. 481 (477). Han som har kommet fram til sannheten, betrakter ikke seg selv som sitt selv. Han har konsentrasjon og stor integritet. Han er urokkelig, fast og uten tvil. 120

Han fortjener å få offerkaken. 482 (478). Han som har kommet fram til sannheten, som har gjort helt slutt på all forvirring som ser og kjenner alle fenomener, som bærer sin siste kropp, og som har nådd fram til den trygge og fullkomne oppvåkning og til åndelig renhet, han fortjener å få offerkaken.” 483 (479). *La da min ofring bli en sann ofring, siden jeg har fått besøk av en som vet så mye! La Brahma være mitt vitne! Motta offerkaken, Mester! Spis denne offerkaken min, Mester!” 484 (480). *Jeg spiser ikke mat det er sunget over, for dette er ikke læren til de som ser. De våkne synger ikke for maten. Slik lever de så lenge læren eksisterer. 485 (481). Gi noe annet til den store vismann, til ham som er hel, til ham som har utslettet sinnets forurensninger og ikke lenger har noen bekymringer. For da kan du høste store fortjenester.” 486 (482). "Det er godt at jeg er blitt kjent med en som kan nyte godt av min gave, Mester, og som jeg kan oppsøke når det er tid for ofring, siden jeg har hørt dine veiledninger. 487 (483) En som ikke er aggressiv, 121

men som har ro i sinnet, en som har fridd seg fra sansenytelser og har fordrevet all treghet, 488 (484). en som har jaget bort alt vondt, en som kjenner fødsel og død, en vismann som har virkelig visdom — en slik en har kommet til ofringen. 489 (485). Du fordriver all overfladiskhet, derfor skal vi hilse deg med løftede hender. Vi skal hedre deg med mat og drikke, for slik blir ofringen vellykket. 490 (486). Den oppvåkne fortjener offerkaken, for han er en uforlignelig åker å så fortjenester 1. Hele verden bør gi deg offergaver, for det vi gir til deg, har store frukter!” Deretter utbrøt brahmanen Sundarika-Bhåradvāja: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt i deg, Gotama, i læren og i munkefellesskapet. La meg få utgang og opptak av deg, mester Gotama.” Brahmanen Sundarika-Bhåradvāja fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Bhåradvāja seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. 122

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Bhåradvāja en arahant. 123

3.5 Samtalen med Mågha Maghasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren på Gribbetoppen ved Råjagaha. Da kom den unge brahmanen Maågha bort til ham. Han hilste høflig på Mesteren og snakket litt med ham før han satte seg. Så sa han: *Jeg pleier å gi mange og store gaver til dem som spør meg om det, Gotama. Jeg skaffer meg rikdommer på rettmessig vis, og de rikdommene jeg slik har skaffet meg på rettmessig vis, gir jeg til en, til to, tre, fire, fem, sek, sju, åtte, ni eller ti, til tjue, tretti, førti, femti hundre eller flere. Vinner jeg store fortjenester ved å være så gavmild, Gotama?” *Ja visst vinner du store fortjenester ved å være så gavmild, unge mann. Den som pleier å gi mange og store gaver til dem som spør om det, som skaffer seg rikdommer på rettmessig vis, og gir de rikdommene han slik har skaffet seg på rettmessig vis, til en, til to, tre, fire, fem, sek, sju, åtte, ni eller ti, til tjue, tretti, førti, femti hundre eller flere, vinner store fortjenester ved å være så gavmild.” Da sa den unge brahmanen dette verset til Mesteren: 491 (487). *Jeg spør den velvillige Gotama som vandrer hjemløs i den gule kappen: Hvis en husherre rundhåndet gir gaver, ofrer for å oppnå gode fortjenester og gir mat og drikke til andre, hvordan blir da ofringen hans ren?” Mesteren: 492 (488). "Hvis en husherre rundhåndet gir gaver, ofrer for å oppnå gode fortjenester og gir mat og drikke til andre, blir ofringen vellykket på grunn av mottakerne.” 124

Mågha: 493 (489). "Hvis en husherre rundhåndet gir gaver, ofrer for å oppnå gode fortjenester og gir mat og drikke til andre, fortell meg da om mottakerne, Mester." Mesteren: 494 (490). *De som vandrer ubundet i verden, som intet eier utenom sin selvkontroll — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 495 (491). De som har brutt alle bånd og bindinger, som har temmet seg selv, som er fri og uten lengsler — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 496 (492). De som er fri fra alle bånd og bindinger, som har temmet seg selv, som er fri og uten lengsler — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 497 (493). Den som har kvittet seg med lidenskap, hat og forvirring, som har fridd seg fra sinnets negative strømmer og lever det opphøyde liv — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 498 (494a). De som lever uten arroganse og svik, 125

som har fridd seg fra sinnets negative strømmer og som lever det opphøyde liv — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 499 (494b). De som er fri fra grådighet, egoisme og begjær, som har fridd seg fra sinnets negative strømmer og som lever det opphøyde liv — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 500 (495). De som ikke er opphengt i begjær, men krysser floden og vandrer uten egoisme — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 501 (496). De som ikke begjærer noe som helst i verden, verken i denne eller i den neste — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 502 (497). De som har lagt sansenytelser bak seg og vandrer i hjemløshet, med god selvbeherskelse og høy integritet — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 503 (498). De som er fri fra lidenskaper, som har god kontroll over sansene sine, og er som månen befridd fra jordskyggen — til dem bør en brahman som søker fortjenester, 126

gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 504 (499). De som har fred i sitt indre, som er uten lidenskaper eller sinne, som ikke er på vei mot noen dårlig tilværelse — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 505 (500). De som har lagt tilblivelse og undergang bak seg, som ikke henger fast i forvirring og tvil — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 506 (501). De som følger sitt eget lys, i fullkommen frihet, eiendomsløse — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 507 (502). De som ser tingene som de er, som vet at dette er slutten, det blir ikke noe mer — til dem bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig. 508 (503). Den som har kunnskap og oppmerksomhet og som liker å meditere, som har nådd fram til oppvåkning og som er en tilflukt for mange — til ham bør en brahman som søker fortjenester, gi ofringer når tidspunktet er gunstig.” Mågha: 509 (504). *Da var sannelig ikke spørsmålet mitt bortkastet, 127

for nå har Mesteren fortalt meg om mottakerne. Dette er noe du har greie på, for dette er en lære du kjenner godt! 510 (505). Hvis en husherre rundhåndet gir gaver, ofrer for å oppnå gode fortjenester og gir mat og drikke til andre, hvordan blir da ofringen hans vellykket?” Mesteren: 511 (506). *Bare foreta ofringen du, Mågha, og la sinnet ditt være helt rent mens du ofrer. Den som ofrer, bør fokusere på ofringen. Da unngår han å gjøre noe feil. 512 (507). Han bør være uten lidenskaper og fordrive alt hat, og utrettelig utvikle vennskap i sinnet. Dag og natt bør han alltid være iherdig, og la sin vennlighet gjennomstrømme alle himmelretninger uten stans.” Mågha: 513 (508). *Hvem blir ren? Hvem blir fri? Og hvem blir bundet? Hvordan kan man komme til Brahmas verden? Jeg spør deg om dette, vismann, fordi jeg ikke vet det. I dag har jeg sett Mesteren ansikt til ansikt, og du er i sannhet Brahmas likemann for oss. Hvordan skal vi komme til Brahmas verden, du strålende?” Mesteren: 514 (509). *Den som fullfører den trefoldige ofring, 128

lykkes på grunn av dem som mottar ofringen. Den som er rundhåndet med gaver og som utfører ofringen slik, kommer til Brahmas verden, sier jeg.” Da den unge brahmanen Mågha hørte dette, sa han: "Utmerket, Gotama, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Gotama. Nå tar jeg tilflukt i deg, Gotama, i læren og i munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Gotama, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.” 129

3.6 Samtalen med Sabhiya Sabhiyasutta Slik har jeg hørt det: En gang oppholdt Mesteren seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Råjagaha. Da fikk den omvandrende filosofen Sabhiya noen spørsmål fra en ånd som tidligere hadde vært en slektning av ham, og ånden la til: "Hvis en filosof eller brahman kan besvare disse spørsmålene, bør du følge ham og praktisere det opphøyde liv under ham, Sabhiya." Da Sabhiya hadde lært spørsmålene av ånden, gikk han til slike filosofer og brahmaner som var berømte og velkjente sektgrunnleggere og som mange hadde respekt for, slike som Purana Kassapa, Makkhali Gosāla, Ajita med hårkappa, Pakudha Kaccāyana, Safijaya Belatthiputta og Nigantha Nātaputta, og stilte dem disse spørsmålene. Men de klarte ikke å gi noen tilfredsstillende svar på spørsmålene. I stedet ble de sinte og irriterte og stilte Sabhiya en rekke motspørsmål. Da Sabhiya så at de ikke kunne gi noen tilfredsstillende svar på spørsmålene han stilte, og at de i stedet ble sinte og irriterte og stilte ham motspørsmål, tenkte han at han like så godt kunne gi opp filosofien og heller bare hengi seg til nytelser. Men så kom han til å tenke på at det var en han ennå ikke hadde spurt: *Denne filosofen Gotama er jo også en berømt og velkjent sektgrunnlegger som mange har respekt for. Kanskje jeg skulle gå og stille ham disse spørsmålene?" Videre tenkte han: *Disse filosofene og brahmanene som er berømte og velkjente sektgrunnleggere og som mange har respekt for, slike som Pārana Kassapa, Makkhali Gosāla, Ajita med hårkappa, Pakudha Kaccāyana, Safijaya Belatthiputta og Nigantha Nātaputta, de er gamle, modne og erfarnen, og har vært filosofer i lang tid. Likevel klarte de ikke å gi noen tilfredsstillende svar på spørsmålene. I stedet ble de sinte og irriterte og stilte en rekke motspørsmål. Derfor er det ikke sikkert at Gotama kan besvare spørsmålene mine, for han er ung, og det er ikke så lenge siden han forlot hjemmet og gikk ut i hjemløshet." Men så tenkte han: 130

*Man bør ikke forakte eller se ned på en filosof bare fordi han er ung. Selv om denne filosofen Gotama er ung, har han stor kraft og stor innflytelse. Så kanskje jeg likevel skulle gå og stille ham disse spørsmålene?” Dermed ga Sabhiya seg på vandring mot Råjagaha, og da han kom dit, gikk han til Ekornforingsplassen i Bambuslunden. Han gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham snakket høflig med ham litt før han satte seg. Så sa han: 515 (510). *Jeg kommer til deg i stor tvil og usikkerhet, og vil gjerne stille deg noen spørsmål. Jeg håper du kan gjøre ende på usikkerheten og besvare spørsmålene mine i rekkefølge og i samsvar med sannheten.” Mesteren: 516 (511). *Du har kommet lang vei, Sabhiya, for å stille meg disse spørsmålene. Jeg skal gjøre ende på usikkerheten din og besvare spørsmålene dine i rekkefølge og i samsvar med sannheten. 517 (512). Så spør meg om hva du vil, Sabhiya. Jeg skal besvare spørsmålene dine ett for ett og gjøre ende på usikkerheten din.” Da tenkte den omvandrende filosofen Sabhiya: *Det er sannelig vidunderlig! Filosofen Gotama gir meg her en mulighet som andre filosofer og brahmaner ikke ville gi meg!” Glad, tilfreds og fornøyd stilte han Mesteren dette spørsmålet: 518 (513). *Hva skal man oppnå for å kunne kalles munk? Hva skal til for å kalles mild og temmet? 131

Hva skal til for å kalles oppvåknet? Svar meg på dette, Mester!” Mesteren: 519 (514). *Den som har vandret sin egen vei, som har gått forbi tvilen og har nådd fram til den endelige fred i sitt indre, som har sluppet taket i tilblivelse og tilintetgjørelse, som har gjennomført treningen og gjort slutt på nye tilblivelser, han er en munk. 520 (515). Den som i alle situasjoner bevarer sinnslikevekt og oppmerksomhet, som ikke skader noen i verden, en edel vandrer som har fulgt veien til ende, en som ikke har et snev av arroganse, han er mild. 521 (516). Den som har utviklet sansekontroll både internt og overfor den ytre verden, som har gjennomskuet både denne verden og den neste, som rolig går døden i møte, han er temmet. 522 (517). Den som fullstendig har gjennomskuet alt begjær og alle teorier, og rolig vandrer videre gjennom både tilblivelse og undergang, som er rensset og fri fra alle forurensninger, som har nådd fram til avslutning på all tilblivelse, han kan kalles oppvåknet.” Da den omvandrende filosofen Sabhiya hørte Mesterens forklaringer, ble han glad, tilfreds og inspirert. Derfor stilte han Mesteren et nytt spørsmål: 132

523 (518). *Hva skal man oppnå for å kunne kalles brahman? Hva skal til for å kalles filosof og renvasket? Hva skal til for å kalles en helt? Svar meg på dette, Mester!” Mesteren: 524 (519). *Den som har lagt alt ondt bak seg, som er plettfri, med god konsentrasjon og et fast sinn, som har lagt kretsløpet helt bak seg, som er uten bånd, han kalles brahman. 525 (520). Den som har fred med seg selv og ikke tenker på godt eller ondt, som er fri fra forurensninger og som kjenner denne og den neste verden, som har gått forbi tilblivelse og undergang, han kan kalles en sann filosof. 526 (521). Den som har vasket bort all ondskap, både i seg selv og utvendig, i hele verden, som ikke innbiller seg noe verken om guder eller mennesker, han kan kalles renvasket. 527 (522). Den som ikke krenker noen i verden, som har brutt alle bånd og bindinger, som ikke sitter fast i noe, men er fri, han kan kalles en sann helt.” Da den omvandrende filosofen Sabhiya hørte Mesterens forklaringer, ble han glad, tilfreds og inspirert. Derfor stilte han Mesteren et nytt spørsmål: 133

528 (523). "Hvem vil de oppvåkne kalle en feltherre? Hvem kan kalles god, og hvem kan kalles forstandig? Hvem kan kalles en vismann? Svar meg på dette, Mester!" Mesteren: 529 (524). "Den som er seierherre på alle felt, både himmelske, menneskelige og guddommelige, som har fridd seg fra alle bånd på alle felt, han kan kalles en feltherre. 530 (525). Den som har overvunnet alle lyster, både himmelske, menneskelige og guddommelige, som har fridd seg fra alle lystenenes bindinger, han kan kalles god. 531 (526). Den som har herredømme over alle sansefelt, som har ren visdom både om det indre og det ytre, som har lagt både lyst og mørkt bak seg, han kalles en forstandig mann. 532 (527). Den som kjenner både godt og vondt, både innvendig og utvendig og i hele verden, fortjener heder fra både guder og mennesker, han har forlatt nettet og bindingene og er en vismann." Da den omvandrende filosofen Sabhiya hørte Mesterens forklaringer, ble han glad, tilfreds og inspirert. Derfor stilte han Mesteren et nytt spørsmål: 533 (528). *Hva skal man oppnå for å kalles kunnskapsrik? Hvem er velinformert og hvem er energisk?

134

Hvem kan omtales som en fullblodshest? Svar meg på dette, Mester!” Mesteren: 534 (529). *Den som har utforsket all kunnskap, både filosofenes og brahmanenes kunnskaper, som ikke binder seg lidenskapelig til noen kunnskap, men har overskredet all kunnskap, kan kalles kunnskapsrik. 535 (530). Den som har utforsket forestillinger om navn og form, sykdommens røtter både utvendig og innvendig, som har fridd seg fra alle bindinger til sykdommens røtter, han kan kalles velinformert. 536 (531). Den som vender seg bort fra alt som er ondt, som energisk går forbi helvetes lidelser, han kan kalles energisk siden han er både klok og arbeidsom. 537 (532). Han som har sprenget alle bånd, både indre og ytre lenker, som er fri fra alle lenker og bånd, han kan omtales som en fullblodshest.” Da den omvandrende filosofen Sabhiya hørte Mesterens forklaringer, ble han glad, tilfreds og inspirert. Derfor stilte han Mesteren et nytt spørsmål: 538 (533). "Hva skal til for å kalles lærd? Hvem kalles edel og hvem har god oppførsel? Hva skal til for å kalles en omvandrende filosof? p > ? Svar meg på dette, Mester 135

Mesteren: 539 (534). *Den som har hørt all verdens læresetninger og som virkelig har forstått dem, som kjenner både det som kan klandres og det som er uklanderlig, som mestrer lærdommen og som er fri for all usikkerhet og uvisshet, som ikke lar seg forstyrre av noe, han kan kalles lærd. 540 (535) Den som har skåret over latente tendenser, som vet at han ikke blir født igjen, som har fjernet gjørmen, den trefoldige persepsjon, som ikke har noen vrangforestillinger, han kan kalles edel. 541 (536). Den som vet å oppføre seg riktig, som alltid er god og som kjenner læren, som ikke binder seg til noe, men har sinnet rettet mot frigjøring, som ikke føler noen motvilje, han har god oppførsel. 542 (537). Den som unngår alle handlinger som gir vonde resultater, det være seg oppe, nede, på tvers eller i midten, som vandrer i visdom, og som avviser inntrykk og tanker som bare fører til innbilninger, hovmot, grådighet og sinne, han kan kalles en omvandrende filosof som har nådd målet.” 136

Da den omvandrende filosofen Sabhiya hadde hørt Mesterens forklaringer, ble han glad, tilfreds og inspirert. Han reiste seg begeistret fra plassen sin, la kappen over den ene skulderen, la håndflatene mot hverandre og løftet dem i hilsen. Så hyllet han Mesteren i hans nærvær med disse versene: 543 (538). *Du med den dype visdom! Du har krysset den mørke floden og gjendrevet de sekstite feilaktige teoriene som filosofene prediker ut fra konvensjoner og feilaktige identifikasjoner. 544 (539). Du har gått til enden av lidelse og du har gått forbi den. Du er en arahant, du er fullkomment oppvåknet. Jeg tror du har gjort slutt på alle negative tendenser i sinnet. Du stråler av innsikt og dyp visdom. Du har gjort slutt på lidelser, du har ledet meg over floden. 545 (540). Da du forsto min tvil, førte du meg bort fra uvissheten. Jeg bøyer meg for deg! Du har vandret visdommens vei til ende, du solens milde og gavmilde slektning! 546 (541). Det jeg tidligere tvilte på, har den seende forklart for meg. Du er virkelig en fullt oppvåknet vismann! For deg finnes ingen hindringer. 547 (542). Du har knust og tilintetgjort 137

alle bekymringer. Du er kjølig og har full selvkontroll, du fast og har din styrke i sannheten. 548 (543). Når du taler, du helt over helter, du, den største helt av dem alle, da blir alle gudene glade, både nåradaer og pabbataer. 549 (544). Jeg hyller deg, du fremste blant mennesker, jeg hyller deg, du største blant mennesker! Det finnes ingen som er din like i hele verden med alle dens guder! 550 (545). Du er vismannen som har beseiret Mara! Du som selv har skåret over negative tendenser, du som selv har krysset strømmen, hjelper andre til å krysse den. 551 (546). Du har overvunnet bindingene, du har knust sinnets forurensninger, som en løve går du stolt uten frykt og bekymringer. 552 (547). Verken godt eller ondt kleber seg til deg, slik vanndråpen heller ikke kleber seg til en lotusblomst. Strekk fram føttene, du helt, slik at P?? Sabhiya kan berøre dem med sin panne Så kastet Sabhiya seg for Mesterens føtter, berørte dem med pannen sin og sa: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som

138

å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som har gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt i deg, Mester, i læren og i munkefellesskapet. La meg få utgang og opptak av deg, Mester.” *Hvis de som kommer fra andre sekter skal ha en prøvetid på fire måneder, da venter jeg gjerne fire år, Mester. La munkene gi meg utgang og opptak hvis de er tilfreds med meg etter fire år.” Den omvandrende filosofen Sabhiya fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Sabhiya seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Sabhiya en arahant. 139

3.7 Samtalen med Sela Selasutta Slik har jeg hørt det: En gang da var Mesteren var på vandring i Anguttaråpa sammen med tolv hundre og femti munkers, kom han til byen Āpana. Keniya, en asket med floket hår, fikk høre følgende: *Det sies at filosofen Gotama, som er gått ut fra sakyaklanen, er på vandring i Ariguttarāpa sammen med tolv hundre og femti munkers, og nå er han kommet til byen Āpana. Det sies at han i sannhet er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester. Han forstår denne verden til fullkommenhet, med alle dens engler, djevler, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og alt som finnes for øvrig, — og det som han selv har realisert, meddeler han til andre. Han underviser i en lære som er vakker på begynnelsen, vakker på midten og vakker på slutten, som er hel og komplett både i form og innhold. Og han forklarer det rene, opphøyde liv. Det er sannelig godt å se slike arahanter.” Asketen Keniya gikk bort til Mesteren, pratet høflig med ham en stund og satte seg ned ved siden av ham. Mens de satt der, underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte Mesteren ham med ord om læren. Etter dette sa asketen Keniya: *La meg invitere deg og alle munkene til å komme og spise hos meg i morgen, Gotama.” Mesteren svarte: *Men det er mange munkers her, Keniya. Det er tolv hundre og femti munkers. Og du er jo tilhenger av brahmanene.” Men Keniya sa: "Selv om det er så mange som tolv hundre og femti munkers, og selv om jeg er tilhenger av brahmanene, vil jeg likevel invitere deg og alle munkene til å komme og spise hos meg i morgen, Gotama.” Mesteren gjentok: *Men det er mange munkers her, Keniya. Det er tolv hundre og femti munkers. Og du 140

er jo tilhenger av brahmanene.” Men Keniya sa som forrige gang: «Selv om det er så mange som tolv hundre og femti munkere, og selv om jeg er tilhenger av brahmanene, vil jeg likevel invitere deg og alle munkene til å komme og spise hos meg i morgen, Gotama.” Da samtykket Mesteren i taushet. Da asketen Keniya så at Mesteren ga sitt samtykke, reiste han seg og gikk til stedet der han bodde. Der henvendte han seg til slekt og venner og sa: *Hør her, kjære slekt og venner! Jeg har invitert Gotama med alle munkene hans til å komme og spise frokost hos meg i morgen. Vil dere hjelpe meg med dette?” *Ja, det skal vi gjøre,” svarte de. Dermed begynte noen å grave kokegroper, noen begynte å hogge ved, noen begynte å vaske boller, noen stilte opp store krukker til å ha vann i og noen gjorde klar sitteplasser. Keniya selv satte opp en blomsterpaviljong. På den tiden bodde brahmanen Sela i Åpana. Han var lærd og fortrolig med tekstene. De tre vedaer kjente han ut og inn, og kunne forklare og utlegge hvert ord og hvert ritual i dem. Han kunne analysere hvert grammatikalsk og fonetisk problem i dem, og var fortrolig med alt det historiske og legendariske stoffet som hørte til. Han hadde også fullt kjennskap til de tradisjonelle kjennetegn på en stor mann. Tre hundre unge brahmaner var hans elever, og asketen Keniya var også en av tilhengerne hans. Sammen med de tre hundre elevene sine var brahmanen ute og spaserte, og han kom forbi stedet der asketen Keniya bodde. Der fikk han se at noen gravde kokegroper, noen hogg ved, noen vasket boller, noen stilte opp store krukker til å ha vann i, noen gjorde klar sitteplasser og Keniya selv satte opp en blomsterpaviljong. «Skal dere ha bryllup her?” spurte han. "Eller forbereder dere en stor offerseremoni? Eller har dere invitert kong Seniya Bimbisåra av Magadha med hele hans hær til frokost 1 morgen?” *Nei, vi skal ikke holde bryllup her, Sela. Vi forbereder ikke noen stor offerseremoni, og vi har heller ikke invitert kong Seniya Bimbisåra med hele hans hær til frokost i morgen. Men det sies at filosofen Gotama, som er gått ut fra sakya-klanen, er på vandring i Ariguttaråpa sammen med tolv hundre og femti munkere, og nå er han kommet til byen Åpana. Det sies at han i sannhet er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved

egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester — en oppvåknet, en buddha. Det er han jeg har invitert, sammen med alle munkene, til frokost i morgen.” "Sier du "oppvåknet"*, Keniya?" *Ja, jeg sier *'oppvåknet, Sela." "Sier du "oppvåknet", Keniya?" *Ja, jeg sier *'oppvåknet, Sela." Da tenkte brahmanen Sela: *Det er ikke ofte vi hører om en oppvåknet! I våre tekster har vi overlevert trettito kjennetegn på en stor mann. Den som er utstyrt med disse kjennetegnene blir ett av to, og intet annet: Hvis han blir boende hjemme, blir han en rettmessig konge som hersker over hele verden. Som rettmessig konge styrer han over de fire verdenshjørner, og ved hjelp av de sju verdiene står hans velde urokkelig fast i alle land. Og dette er de sju verdiene hans: Det verdifulle hjul, den verdifulle elefant, den verdifulle hest, den verdifulle juvel, den verdifulle kvinne, den verdifulle skattmester og den verdifulle rådgiver. Mer enn tusen sønner får han, og alle er staselige helter som knuser fiendehærene. Hele vår havomkransete jord overvinner han med lovlige midler og ikke med vold og makt, og gjør den til sitt hjem. Men hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten, blir han en arahant, en Mester som våkner fullt og helt ved egen hjelp, en som løfter sløret fra verden.” Og han sa: *Hvor er Gotama nå, Keniya? Hvor er arahanten, Mesteren som har nådd den fullkomne oppvåkningen på egen hånd?" Keniya grep den høyre armen hans og sa: *Han er der borte ved den mørke skogsranden, Sela." Da ga brahmanen Sela seg på vei bortover mot Mesteren sammen med de tre hundre elevene sine. Og han sa til dem: "Gå stille, mine herrer, og sett føttene forsiktig på marken! En Mester ferdes alene som løven og er ikke lett å komme innpå. Hvis jeg kommer i snakk med Gotama, så ikke avbryt oss, mine herrer, men vent til vi er ferdige med samtalen." Så gikk brahmanen Sela bort til Mesteren, hilste høflig og snakket litt med ham før 142

han satte seg ned ved siden av ham. Deretter så han etter på Mesterens kropp om han kunne se de trettito kjennetegn på en stor mann. Han fikk øye på de fleste, det var bare to som manglet. Han kunne ikke se det skjulte kjønnslemmet og lengden på tunga. Derfor var han usikker og full av tvil når det gjaldt disse, så han kunne ikke bestemme seg og bli fornøyd. Dette forsto Mesteren, og ved hjelp av sine spesielle evner gjorde han så Sela kunne se det på ham som var skjult. Deretter strakte Mesteren ut tunga, så han berørte og slikket begge øreflippene og begge neseborene, og han dekket hele panna med tunga si. Da tenkte brahmanen Sela: "Filosofen Gotama har sannelig alle trettito kjennetegn på en stor mann, det mangler ikke noen! Men jeg vet likevel ikke om han er en fullkomment oppvåknet — en oppvåknet — eller ikke. Men jeg har hørt gamle brahmaner og deres lærere igjen si at slike som er arahanter og har nådd den fullkomne oppvåkningen på egen hånd, avslører seg når man roser dem. Så kanskje jeg skulle rose ham opp i ansiktet med noen passende vers?" Høyt sa han: 553 (548) Kroppen din er fullkommen, Mester! Strålende velskapt og vakker. Huden din er gyllen, tennene perlehvite, du kraftfulle! 554 (549). Du bærer alle kjennetegn på å være en velskapt mann — og at du er en stor mann, synes godt på hele din skikkelse! 555 (550). Med klare øyne, vakkert ansikt og rank og majestetisk kropp stråler du som selve solen midt mellom alle munkene. 556 (551). Du som er så vakker å se på, 143

du med hud som skinner som gull! Hvorfor søker du inn i deg selv? Hvorfor munk, med slik en skjønnhet? 557 (552). Konge skulle du vært, eller keiser! En mektig stridsmann, en tapper helt! Du skulle erobre all verdens hjørner, herske over hele India! 558 (553). Adelsmenn, fyrster og høvdinger er alle dine vasaller — kongers konge, alle folks herre! Grip herredømmet, Gotama!” Mesteren: 559 (554). "Konge er jeg i sannhet, Sela — konge av læren, den største. Jeg har satt i gang lærens hjul, det ruller og lar seg aldri snu.” Sela: 560 (555). "Du sier du er fullkomment våken og konge av læren, den største — du har satt i gang lærens hjul! Dette sier du, Gotama. 561 (556). Hvem er i så fall din fremste mann? Hvem får arven etter Mesteren? Hvem skal rulle hjulet videre, det lærens hjul du satte i gang?” 144

Mesteren: 562 (557). *Hjulet som ruller uten stans, satt i bevegelse av min hånd, skal Såriputta rulle videre — dette er bestemt av Den Våkne. 563 (558). Det som skal forstås er forstått, det som skal oppnås er oppnådd. Det en bør fri seg fra er jeg kvitt — derfor er jeg en oppvåknet, brahman! 564 (559). Fordriv den tvilen du har til meg, ha tillit, brahman! Vanskelig er det å oppnå det gode synet av en våken — det skjer ikke ofte! 565 (560). En som i sannhet er våken er sjelden å se, brahman: Men jeg er en av dem! Uforlignelig! En som trekker ut lidelsens pil. 566 (561). Jeg har nådd den høyeste tind, er uten like, knuser Måra: jeg beseirer alle fiender, frykter ingenting i min lykke.” Sela sa til brahmanene: 567 (562). "Hør, mine herrer! Lytt til hans ord, han som ser alle ting slik de er, som trakk ut pilen, den store helt som brøler lik en løve i skogen! 145

568 (563). Han er blitt som Brahma, er uten like, knuser Mara! Hvem blir ikke overbevist, selv om han er av ringe opphav? 569 (564). Den som ønsker det, kan følge meg, og den som ikke vil det, kan gå: Jeg vil la meg ordinere her hos denne sanne vismann.” Brahmanene: 570 (565). *Hvis Den Fullkomment Våknes orden behager deg herre, vil også vi la oss ordinere i dag p > ? hos den strålende, sanne vismann Sela: 571 (566). *Se de tre hundre brahmaner! Med bøyde hoder ber de høflig: La oss få vandre den edle vei sammen med deg, du Mester!” Mesteren: 572 (567). "Den edle vei er godt forklart: du finner den — og når målet raskt! Å gå ut som munk er fruktbart for den som trener iherdig.” Både brahmanen Sela og følget hans fikk utgang og opptak av Mesteren. Da daggryet nærmet seg, lot asketen Keniya sette fram all slags mat av beste sort 146

hjemme hos seg selv. Så sendte han bud til Mesteren: "Tiden er inne, Gotama, maten er klar." Dette var om morgenen, og Mesteren, som hadde kledd på seg og tatt kappe og bolle, ga seg på vei til kongens bolig sammen med alle munkene. Vel framme satte han seg ned på den sitteplassen som var gjort klar for ham, og asketen Keniya serverte ham egenhendig og forsynte både ham og de andre munkene med all slags god mat. Da Mesteren var forsynt og hadde vasket bollen og hendene, tok Keniya et lavere sete og satte seg ned ved siden av ham. Mesteren takket for maten med disse versene: 573 (568). *Tidofferet er den fremste ofring, savitti er det fremste versemålet. Kongen er fremst blant mennesker, og havet er størst av vannene. 574 (569). Månen er fremst blant stjernene, solen har det kraftigste lys. Munkordenen gir best resultater for den som ønsker å gi gaver." Da Mesteren hadde takket asketen Keniya for maten med disse versene, reiste han seg og gikk. Deretter trakk Sela og følget hans seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte de den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. De innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår. Dette forsto de fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Sela og hans følgesvenner å regne som arahanter. Deretter gikk Sela sammen med sine følgesvenner bort til Mesteren. Han la kappen over den ene skulderen og løftet hendene med håndflatene mot hverandre og uttalte disse versene: 147

575 (570). *Nå er det åtte dager siden vi tok tilflukt i deg, du som ser! I sju døgn har vi trent etter din veiledning. Du er oppvåknet, du er vår lærer. 576 (571). Du er vismannen som har beseiret Mara! Du som selv har skåret over negative tendenser, du som selv har krysset strømmen, hjelper andre til å krysse den. 577 (572). Du har overvunnet bindingene, du har knust sinnets forurensninger, som en løve går du stolt uten frykt og bekymringer. 578 (573). Disse tre hundre munkene som står her, hilser deg! Strekk fram føttene, du helt, og la heltene hilse sin lærer!” 148

3.8 Brodden Sallasutta 579 (574). Mennesket lever sitt liv her ubemerket, uten å vinne ry. Livet er kort og slitsomt og knyttet til mye smerte. 580 (575). For det er ikke til å unngå at den som er blitt født, også må dø. Blir man gammel, så nærmer døden seg, for slik er alt levendes natur. 581 (576). Akkurat som man går og er redd for at en moden frukt skal falle ned, går menneskene også og er redde for at døden skal ramme dem. 582 (577) Alle krukker som produseres med flid av krukke-makerens hånd, ender med å bli knust. Slik er det også med menneskenes liv. 583 (578). Unge og gamle, vismenn og dårer, alle er underlagt døden, det ender med døden for alle. 584 (579). En far kan ikke berge sin sønn, og slektninger kan ikke berge hverandre, 149

for de er underlagt døden — på vei mot en annen verden. 585 (580). Se! Mens slektninger ser på og utstøter mange klager, blir hver og en som er dødelig, ført bort som kveg til slakteren. 586 (581). Slik lider verden under alderdom og død. Derfor sørger ikke den vise siden han vet hvordan verden er. 587 (582). Den som ikke kjenner veien verken hvor han er kommet fra eller hvor han skal hen, som ikke kan se i noen av retningene, han jamrer til ingen nytte. 588 (583). Hvis det hadde vært mulig å finne ut noe fornuftig ved å skade seg selv, ved dumskap, jamring og klaging, så hadde vismannen også gjort det. 589 (584). Sinnet finner ikke ro når man klager og jamrer. Slikt skaper bare mer smerte, og kroppen tar skade av det. 590 (585). Den som skader seg selv, blir bare mager og blek. 150

De døde har ingen nytte av slikt. All jammer er til ingen nytte. 591 (586). Den som ikke klarer å slippe taket i sorgen, er bare på vei mot flere smerter. Den som jamrer over de døde, gjør ikke annet enn å øke sine sorger. 592 (587). Se hvordan det går med andre, de opplever resultatene av det de har gjort. Alle levende vesener skjelver fordi de er underlagt døden. 593 (588). For samme hva de innbiller seg, så går det ikke slik de hadde tenkt. Det er dette som er forskjellen, så se hvordan det går med verden. 594 (589). For selv om du skulle leve i hundre år, eller mer, må du skilles fra din familie for livet tar slutt en gang. 595 (590). Så når du har lyttet til en arahat, slutt å jamre og klage! Når du ser at noen er død, så innse at du ikke får dem tilbake. 596 (591). Hvis et hus brenner, kan man slukke ilden med vann. Slik kan også en vismann, 151

en som er klok, lærd og vennlig, blåse bort sorgene på et blunk slik vinden blåser bort et bomullstørkle. 597 (592). Den som søker lykken, bør selv fjerne smertens brodd, og slippe taket i all lengsel, alle klager og alle sorger. 598 (593). Når han har trukket ut brodden og har funnet fred og frihet i sinnet, legger han alle sorger bak seg og opplever fred i sitt indre, uten sorger. 152

3.9 Samtalen med Våsettha Vaåsetthasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Icchāṅgalaṇḍa ved Icchāṇigala. På den tiden var det mange rike og berømte brahmaner der, blant andre Canki, Tārukkha, Pokkharasati, Jāṇussoṇi, og Todeyya. To unge brahmaner, Vāsettha og Bhāradvāja, var ute og spaserte og snakket sammen, og de kom til å diskutere hva det er som gjør en person til brahman. Bhāradvāja sa at en brahman er en som er av ren og ubesudlet avstamning gjennom syv generasjoner både på mors- og farssiden. Vāsettha hevdet at en brahman er en som har god moral og kjenner tradisjonene. Ingen av dem klarte å overbevise den andre. Derfor sa Vāsettha: *Eneboeren Gotama, som selv er av sakya-slekt og som har gått ut fra sakya-ætten, bor i Icchāṅgalaṇḍa for tiden. Og denne Mester Gotama går det følgende lovord om: *Han er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, — en uforlignelig trener for folk som kan trenes, — guders og menneskers lærer, en våken Mester.” Kom, så går vi til Gotama og spør ham om denne saken og hører hva han har å si om den.” *Ja, det gjør vi,” svarte Bhāradvāja. Dermed gikk de til Icchāṇigalaṇḍa og hilste høflig på Mesteren. De snakket vennlig sammen en stund og satte seg så ned ved siden av ham. Så sa Vāsettha: 599 (594). *Vi er begge lærde og anerkjente, og vi kjenner de tre vedaene. Jeg er elev av Pokkharasati, og han er elev av Tārukkha. 600 (595). Vi kjenner vedaene ut og inn og kan analysere dem slik vi har lært. Vi er filologer og grammatikere og vel bevandret i det våre lærere sier.

153

601 (596). Men nå er vi uenige om hva som gjør en person til brahman, Gotama. Saken er den, du seende, at Bhāradvāja sier at man blir født som brahman, men jeg sier at man blir brahman ut fra sine handlinger. 602 (597). Ingen av oss klarer å overbevise den andre om hva som er riktig. Derfor har vi kommet for å spørre deg, Mester, 603 (598). du som er berømt for å være en fullkomment oppvåknet. Folk hilser deg med respekt, slik de hilser fullmånen. 604 (599). Derfor spør vi deg, Gotama, du som ser så klart: Er det fødsel eller gjerninger som gjør en person til brahman? Forklar det for oss som ikke vet dette, så vi kan vite hvem som er brahman.” Mesteren: 605 (600). *Det skal jeg forklare for dere, trinnvis og i samsvar med fakta. Alle levende vesener inndeles i forskjellige arter alt etter fødsel. 606 (601). Dere vet forskjell på gras og trær, selv om de ikke vet det selv. De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 607 (602). Se deretter på biller, maur og andre insekter. De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 608 (603). Så har vi dyr med fire føtter, både store og små. De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 609 (604). Videre har vi slanger med lange rygger som kryper på sin buk. De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 610 (605). Deretter kan vi ta fiskene. De er født i vannet og lever sitt liv der. 154

De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 611 (606). Så har vi fuglene, alle med vinger som ferdes i lufta. De er født med hver sine kjennetegn og tilhører forskjellige arter. 612 (607). Vi ser forskjell på disse artene fordi de har forskjellige kjennetegn. Slik er det ikke med menneskene. De er ikke født med slike forskjeller 613 (608). verken på hår eller hodeform, verken på øre eller øyne, heller ikke på munn eller nese, lepper, øyenbryn, 614 (609). og heller ikke på hals, hofter, mage eller rygg, og heller ikke på baken, bryst, kjønnsorganer, 615 (610). ikke på hender og føtter, fingre og negler, legger eller lår, og heller ikke på farge eller stemme finnes det slike forskjeller at vi kan snakke om flere forskjellige arter. 616 (611). Blant mennesker finne det ikke slike markante forskjeller på kroppen. Forskjellene mellom mennesker ligger bare i navn og tittel. 617 (612). Den som lever av å passe sitt kveg, Våsettha, han kaller vi bonde, og ikke brahman. 618 (613). Den som lever av sitt håndverk, Våsettha, han kaller vi håndverker, og ikke brahman. 619 (614). Den som lever av handel, Våsettha, han kaller vi kjøpmann, og ikke brahman. 620 (615). Den som lever i tjeneste hos en annen, Våsettha, 155

han kaller vi tjener, og ikke brahman. 621 (616). Den som lever av å stjele, Våsettha, han kaller vi tyv, og ikke brahman. 622 (617). Den som lever som bueskytter, Våsettha, han kaller vi soldat, og ikke brahman. 623 (618). Den som lever av å foreta ofringer, Våsettha, han kaller vi offerprest, og ikke brahman. 624 (619). Den som lever av skatteinntekter fra by og land, han kaller vi konge, og ikke brahman. 625 (620). Jeg kaller ikke noen for brahman bare på grunn av hans fødsel. Eier han noe, blir han hovmodig. Den som er eiendomsløs og kravløs, han vil jeg kalle en brahman. 626 (621). Den som har sprengt alle hindringer uten å skjelve, og brutt alle bånd, og kastet åket fra seg, han vil jeg kalle en brahman. 627 (622). Den som har våknet og løftet bort bommen og skåret av remmer og bånd, og dessuten kastet bort bisset og tjør, han vil jeg kalle en brahman. 628 (623). Den som rolig holder ut skjellsord, fengsel og pryl om han enn er uskyldig tålmodighet er hans styrke og forsvar — han vil jeg kalle en brahman. 629 (624). Den som er godlynt, nøysom og kravløs, med gode vaner og selvdisiplin, han bærer nå sitt siste legeme — han vil jeg kalle en brahman. 156

630 (625). Den som ikke blir hengende ved sansenytelser mer enn vann på et lotusblad, eller et lite sennepsfrø ytterst på nålespissen — han vil jeg kalle en brahman. 631 (626). Den som kjenner til her og nå hvordan hans lidelser kan bringes til opphør, som har lagt fra seg byrden og kastet åket — han vil jeg kalle en brahman. 632 (627). Den som er vis og har dyp forståelse og vet hva som er veien og ikke veien, og som har oppnådd det høyeste mål — han vil jeg kalle en brahman. 633 (628). Den som ikke søker omgang verken med borgere eller asketer, som vandrer i hjemløsheten med minimale behov — han vil jeg kalle en brahman. 634 (629). Den som har sluttet fred med alle levende vesener, sterke som svake, og verken straffer eller dreper — han vil jeg kalle en brahman. 635 (630). Vennlig blant de fiendtlige, fredelig blant de voldsomme, fordomsfri blant de fordomsfulle — han vil jeg kalle en brahman. 636 (631). Hat og begjær, selvros og overmøt — alt dette faller bort fra ham som sennepsfrøet fra nålespissen — han vil jeg kalle en brahman. 637 (632). Den som ytrer milde ord som er opplysende og sanne, og ikke taler hardt til noen — han vil jeg kalle en brahman. 638 (633). Den her i verden som ikke tar noe som ikke blir ham gitt, langt eller kort, stygt eller vakkert, stort eller smått — han vil jeg kalle en brahman. 639 (634). Den som ikke har noen forventninger verken om denne verden eller den neste, som har lagt bort forventningene og kastet åket — han vil jeg kalle en brahman.

157

640 (635). Den som ikke har noen begjær og har overvunnet sin usikkerhet, som har nådd fram til det udødelige og lar det omslutte seg helt — han vil jeg kalle en brahman. 641 (636). Den som fullstendig har overskredet det godes og det ondes begrensning, sorgløs, ren og uten feil — han vil jeg kalle en brahman. 642 (637). Den som er liksom månen, ren og klar, stille og lys, som har slukket all nytelseslyst i seg selv — han vil jeg kalle en brahman. 643 (638). Den som har vandret gjennom denne farlige hengemyr og dette illusoriske kretsløp, og er kommet over til den andre siden; ettertenksom, uten krav eller usikkerhet, som helt selvstendig har oppnådd fred i sitt indre — han vil jeg kalle en brahman 644 (639). Den som har fridd seg fra nytelseslysten og vandrer omkring som en hjemløs munk og har slukket all nytelseslyst i sitt indre — han vil jeg kalle en brahman. 645 (640). Den som har fridd seg fra begjæret og vandrer hjemløs omkring, som har lagt bak seg alle lengsler og alt begjær — han vil jeg kalle en brahman. 646 (641). Den som har kastet hvert menneskelig bånd og lagt alle himmelske bånd bak seg, han har brutt alle lenker og åk — han vil jeg kalle en brahman. 647 (642). Den som verken er for eller mot, men kjølig og lidenskapsløs, han er den verdensbeseirende helt — han vil jeg kalle en brahman. 648 (643). Den som har sett hvordan alt som lever, blir født og dør, 158

som er lykkelig, våken og fri — han vil jeg kalle en brahman. 649 (644). Verken guder, demoner eller mennesker kan følge den fullkomnes vei — arahanten som er uten lave tendenser — han vil jeg kalle en brahman. 650 (645). Den som kjenner sin fortid og er kjent med himmel og helvete, som har nådd fram til fødslenes slutt — han vil jeg kalle en brahman. 651 (646). Helten, den sterke og edle, den vise og seierrike, beskjeden, fullært og oppvåknet — han vil jeg kalle en brahman. 652 (647). Den som kjenner sine tidligere oppholdssteder og ser både himmel og helvete, som har nådd fram til fødslenes slutt — han vil jeg kalle en brahman. 653 (648). Navn og ætt er betegnelser som menneskene har laget. De har blitt til etter hvert og på forskjellige måter. 654 (649). Opp gjennom tiden har uvitende laget seg en forestilling om at man er brahman i kraft av sin fødsel. 655 (650). Men man er verken brahman eller noe annet enn brahman i kraft av sin fødsel. Gjennom egne gjerninger er man brahman. Gjennom egne gjerninger er man noe annet enn brahman. 656 (651). Gjennom egne gjerninger er man bonde eller håndverker. Gjennom egne gjerninger er man handelsmann eller tjener. 657 (652). Gjennom egne gjerninger er man tyv eller tjener. Gjennom egne gjerninger er man offerprest eller konge. 159

658 (653).Slik forholder dette seg. De vise betrakter gjerningene. De som forstår årsak og virkning, studerer den gjensidig betingede tilblivelse. 659 (654). Gjerninger styrer verden, gjerninger styrer slektenes gang. Folk er knyttet til sine gjerninger slik hjulet er festet til aksene. 660 (655). Brahman blir man ved iherdig innsats, ved å føre et edelt liv, ved å foredle seg selv blir man brahman av høyeste rang. 661 (656). Den som har dyp kunnskap, som har funnet fred og ikke strever etter mer, han kjenner Brahma og Sakka! Det skal du vite, Våsettha! Da Mesteren hadde sagt dette, utbrøt de unge brahmanene Våsettha og Bhāradvāja: "Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar vi tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne oss som legvenner, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge vi lever." 160

3.10 Samtalen med Kokaålika Kokalikasutta Slik har jeg hørt det: En gang var Mesteren i Såvatthi og holdt til i Anāthapindikas park Jetalunden. Da gikk munken Kokaålika bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Da han hadde satt seg, sa han: *Sāriputta og Moggallāna har onde planer, Mester. De er dominert av onde ønsker.” *Snakk ikke slik, Kokaålika,” svarte Mesteren, *snakk ikke slik! Du kan ha full tillit til Sāriputta og Moggallāna, for det er to vennlige personer!” Kokalika gjentok at Sāriputta og Moggallāna var onde, og Mesteren tilbakeviste det igjen. Og da Kokaålika sa det samme for tredje gang, ble han igjen tilbakevist av Mesteren: "Snakk ikke slik, Kokaålika, snakk ikke slik! Du kan ha full tillit til Sāriputta og Moggallāna, for det er to vennlige personer!” Da reiste Kokalika seg, tok høflig avskjed med Mesteren og gikk. Ikke lenge etter at han hadde gått, brøt det ut byller som sennepsfrø over hele kroppen hans. De vokste og ble store som erter, og deretter så store som bønner. De fortsatte å vokse og ble store som frukter før de brast og det strømmet blod og puss ut av dem. Og denne sykdommen førte til at han døde. Etter at han var død, havnet munken Kokalika i Paduma-helvete fordi han hadde hatt vonde tanker om Sāriputta og Moggallāna. Like før morgenen grydde, kom Brahma Sahampati og badet hele Jetalunden i sin stråleglans. Han gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og ble stående ved siden av ham. Så sa han: *Munken Kokalika er død, Mester, og han har havnet i Paduma-helvete fordi han hadde vonde tanker om Sāriputta og Moggallāna.” Deretter tok han respektfullt avskjed med Mesteren og forsvant. Da morgenen kom, talte Mesteren til munkene og fortalte dette. En av munkene spurte: 161

*Hvor lenge lever man i Paduma-helvete, Mester?" "Livet i Paduma-helvete er langt, munk. Det er ikke lett å gi noe tall på hvor mange år, hvor mange århundrer, hvor mange årtusener eller hvor mange hundre tusen år det varer." *Men kan du gi en lignelse, Mester?" *Det kan jeg, munk. Tenk deg en stor kjerre fra Kosala med et lass på tjue skjepper sesamfrø. Hvert hundrede år kommer en mann og fjerner ett sesamfrø fra kjerra. Den kjerra kommer til å bli tom før det har gått så lang tid som man lever i Abbuda-helvete. I Nirabbudahelvete lever man tjue ganger så lenge som i Abbuda-helvete. I Ababa-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Nirabbuda-helvete. I Ahaha-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Ababa-helvete. I Atata-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Ahaha-helvete. I Kumuda-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Atata-helvete. I Sogandhika-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Kumuda-helvete. I Uppalaka-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Sogandhika-helvete. I Pundarika-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Uppalaka-helvete. I Paduma-helvete lever man tjue ganger så lenge som i Pundarika-helvete. Munken Kokalika har havnet i Paduma-helvete fordi han hadde vonde tanker om Såriputta og Moggallåna." Slik talte Mesteren, og han fortsatte med disse versene: 662 (657). En mann blir født med øks i munnen og med den hogger dåren seg selv med tåpelige og uoverveide ord. 663 (658). Den som roser det som bør klandres, eller klandrer det som bør roses, samler seg ulykker med sin munn, og da finner han ingen lykke. 664 (659). Den som taper alt han eier på et uheldig terningkast, taper likevel ikke så mye som den som sverter de gode. 162

665 (660). Den som klandrer de edle med onde ord og tanker, får hundre tusen opphold i Nirabbuda og sekstifem opphold i Abbuda. 666 (661). Løgneren kommer til helvete, og det samme gjør den som nekter for hva han har gjort. De som har oppført seg dårlig, får oppleve det samme etterpå. 667 (662). Dersom du krenker den skyldfrie som er ren og ikke har gjort noe galt, så slår det tilbake på deg selv, som når du kaster støv i motvind. 668 (663). Den som er sterkt preget av grådighet, snakker gjerne stygt om andre. Han stoler ikke på noen, han er grisk og utakknemlig, og han er gjerrig og farer med sladder. 669 (664). Hvis du er grov i kjeften, falsk og sleip, hvis du ødelegger for andre og gjør mye vondt, hvis du er et elendig og nedrig menneske, så slutt å prate så mye! Du er på vei mot helvete. 670 (665). Du sprer møkk til eget forderv! Du er en kjeltring som skjeller ut de gode! Du har gjort så mye vondt mot andre at du kommer til å bli lenge i avgrunnen! 163

671 (666). For ingen handlinger blir helt borte. Før eller siden kommer de tilbake. Den tosken som har gjort mye vondt, får møte sine ugjerninger i den neste verden. 672 (667). Han kommer til et sted med skarpe jernpigge og blir tredd inn på sylskarpe spisser. Det eneste han får å spise, er en glødende kule av jern. 673 (668). Helvetes voktere snakker ikke høflig, og de kommer ikke løpende for å stå til tjeneste. De som kommer dit, må sove på glødende kull og kommer inn i et flammende ildhav. 674 (669). De blir samlet i store nett og banket med jernslegger. Innhyllt i tåke må de leve i stummende mørke. 675 (670). Så blir de kastet i store koppergryter og plassert over flammende ild. Der blir de kokt i lang tid mens de fortvilet kaver og hopper. 676 (671). Der blir kjeltringen kokt i en blanding av puss og blod. Uansett hvor han vender seg, gjør det vondt når han kommer borti noe. 677 (672). Kjeltringen blir kokt 164

i vann som myldrer av makk. Det finnes ingen bredd å berge seg opp på, for kokekaret strekker seg i alle retninger. 678 (673). Deretter kommer han til sverdskogen der skarpe sverd skjærer ham i småbiter. Der hogger de en krok gjennom tunga hans og stikker ham med tusener av spisse nåler. 679 (674). Så kommer han til smertens elv som er meget vanskelig å krysse. Den er full av skarpe kniver, og illgjerningsmannen faller ut i den. 680 (675). Der gråter han mens svarte ravner, glefsende hunder og flekkete hyener river og sliter i kjøttet hans, mens hauker og kråker hakker i ham. 681 (676). Så kjeltringer går sannelig en hard tilværelse i møte. Derfor bør man benytte de dager man har igjen til å gjøre det som er rett, og ikke være sløv. 682 (677). De vise har regnet ut hvor mange sesamfrø som tilsvarer tiden i Paduma-helvete. De har kommet til fem hundre milliarder ett hundre og tjue millioner år. 683 (678). Så lenge må man altså leve i disse fryktelige helvetene.

165

Derfor bør man alltid passe munnen sin når man er blant gode, rene og vennlige mennesker.” 166

3.11 Nālaka Nālakasutta 684 (679). En dag da seeren Asita satt for seg selv, fikk han se de trettitre lykkelige gudene. De var kommet sammen i glede og jubel og viftet med strålende gevanter mens de hyllet de sin konge, Sakka.. 685 (680). Da han fikk se de jublende gudene, undret han seg over dette, og spurte: *Hvorfor er gudene så glade i dag? Hvorfor jubler de og vifter med sine gevanter? 686 (681). I krigen mot asuraene, vant gudene seier og asuraene tapte. Men selv da så jeg ikke slik en jubel! Hva har gudene sett som skaper slik begeistring? 687 (682). De jubler, synger og spiller! De klapper i hendene og de danser! Derfor spør jeg dere, som bor på fjelltoppene: Vær så snill å forklare dette for meg!” 688 (683). *Den uforlignelige juvelen av et menneske som skal nå full oppvåkning, er født i menneskenes verden for å glede andre og være dem til nytte. Han er født i Lumbini i sakyasenes land. Det er derfor alle her er så jublende glade! 689 (684). Han er den beste, den høyeste av alle, 167

han er som en okse av en mann og står over dem alle. Han skal sette hjulet i gang i seernes skoglund og brøle som en løve, dyrenes konge.” 690 (685). Da han hørte dette, skyndte han seg ned og la veien til Suddhodanas bolig. Da han hadde satt seg, spurte han sakyaene: *Hvor er prinsen? Jeg vil også gjerne se ham.” 691 (686). Da lot sakyaene Asita få se prinsen som strålte som flammende gull, tilvirket i essen til en dyktig smed, og barnet var blendende vakkert. 692 (687). Da han så den lille prinsen som strålte som en brennende ild, som stjernenes fyrste fra nattklar himmel, som solen som bryter gjennom høstens skydekke, ble han fylt av en enorm glede og fryd. 693 (688). Høyt oppe lufta over ham holdt gudene en sirkelrund parasoll med mange tusen spiler. Vifter av yak-haler med gylne skaft viftet opp og ned, men de som holdt viftene og parasollen, var usynlige. 694 (689). Da seeren Kanhasiri så ham ligge der som et gullsmykke på et rødt klede, under en hvit parasoll som ble løftet over ham, ble han glad og løftet ham varsomt. 695 (690). Han så etter kjennetegnene på en stor mann, 168

og da han løftet den edleste av sakyaenes slekt, løftet han glad sin røst og sa: *Dette er et uforlignelig menneske, den ypperste av dem alle!” 696 (691). Men så kom han til å tenke på sin egen bortgang, og han ble så trist at tårene rant. Da sakyaene så at seeren gråt, spurte de: *Du ser vel ikke noen ulykke for prinsen?” 697 (692). Da seeren så at sakyaene ble ulykkelige, svarte han: "Ingen ulykker truer ham! Jeg ser ikke noe som truer ham. Dette er ingen dårlig gutt, så dere trenger ikke være bekymret! 698 (693). Denne prinsen kommer til å oppnå den høyeste oppvåkning, og han kommer til å sette det ypperste lærens hjul i bevegelse. Dette kommer han til å gjøre ut fra medfølelse med alle mennesker, og hans opphøyde levemåte kommer til å bli viden kjent. 699 (694). Selv har jeg ikke lenge igjen å leve. Jeg kommer til å dø før dette skjer. Jeg får ikke høre den uforligneliges lære, så det er derfor jeg er overveldet av sorg.” 700 (695). Sakyaene ble glade over å høre dette. Men selv gikk seeren ut av palasset. Han traff sin nevø og hadde medfølelse med ham. Derfor rådet han ham til å følge den uforligneliges lære: 701 (696). *Hvis du hører noe nevne en "oppvåknet", en som har nådd oppvåkning og som viser vei for andre, 169

så grip muligheten, gå dit og spør om læren. Følg deretter den veien Mesteren viser deg.” 702 (697). Nålaka hadde bygd opp et forråd av gode fortjenester, og da han hørte disse nyttige veiledningene fra ham som så den høyeste renhet, ventet han tålmodig på den store seierherre, mens han bevarte full kontroll over sine sanser. 703 (698). Da han hørte at den største seierherre hadde satt hjulet i bevegelse, gikk han dit, full av tillit, og fikk se ham, den fremste av seere. Han spurte ut den beste av munkers om det ypperste munkeliv, for det som Asita hadde sagt til ham, var nå blitt til virkelighet. skokk 704 (699). *Jeg vet at det som Asita sa, er sant. Nå spør jeg deg, Gotama, du som har gått forbi alle fenomener: 705 (700). Jeg har kommet til de hjemløse fordi jeg ønsker å leve bare av matgaver. Nå ber jeg deg, du munk, å forklare det ypperste munkeliv for meg.” Mesteren: 706 (701). *Jeg skal forklare forklare munkelivet for deg. Det er vanskelig å gjennomføre, vanskelig å oppfylle. Men jeg skal likevel forklare det for deg. Du må være sterk og du må være utholdende! 170

707 (702). Du bør utvikle sinnslikevekt, uansett om du får ros eller kjeft i landsbyen. Ikke la hatet få bo i ditt sinn, men vær fredelig og uten arroganse. 708 (703). Du kan komme til å se forskjellige syner som flakker som lyktemenn i skogen. Vismenn kan fristes av kvinner, så ikke la deg friste av dem. 709 (704). Du avstår fra seksualitet og gir slipp på forskjellige sanselige nytelser. Du lar deg verken tiltrekke eller frastøte av noe vesen, uansett om det står stille eller er i bevegelse. 710 (705). De andre er som meg og jeg er som de andre. Sett deg 1 andres sted, så vil du verken drepe eller skade noen. 711 (706). Den som har innsikt og visdom gir slipp på ønsker og begjær som vanlige mennesker er fanget av. Slik kan han unngå dette helvetet. 712 (707). Han spiser moderat og går gjerne på tom mage, han ønsker seg ikke stort og føler ikke noe begjær, men er alltid tilfreds med det han har. Han er fri og uten noen krav. 713 (708). Når han har gått runden og fått mat, 171

bør han trekke seg tilbake inn i skogen. Munken finner seg en sitteplass og slår seg ned under et tre. 714 (709). Den vise mediterer ivrig og trives med livet i skogen. Sitt under treet og gled deg over å meditere. 715 (710). Når morgenen gryr, går han inn i landsbyen. Om han blir invitert inn noe sted, eller om han får en gave, blir han ikke glad og opprømt av den grunn. 716 (711). Når munken kommer til landsbyen, trenger han seg ikke på noen der. Han kommer ikke med hint om å gi ham mat, og han sier ikke noe som kan oppfattes slik. 717 (712). "Får jeg noe, så er det bra. Får jeg ingenting, er det også bra," tenker han. Han er like fornøyd i begge tilfeller og vender så tilbake til sitteplassen under treet. 718 (713). Han vandrer med bollen i hendene. Folk kan gjerne tro han er stum, om de vil. Han avviser ikke selv den minste gave og forakter ikke den som gir ham den. 719 (714). For filosofen proklamerer ikke 172

en praksis som er både høyere og lavere. Man kommer ikke to ganger til målet. Det opplever man kun én gang. 720 (715). En munk som krysser strømmen og ikke klamrer seg til noe, som ikke bryr seg om hva som skal gjøres eller hva som ikke skal gjøres, han opplever ingen feber. 721 (716). Jeg skal forklare munkelivet for deg: Vær skarp som en kniv! Hold tann for tunge og vit å holde magemål. 722 (717). Sørg for å ha et våkent sinn, men ikke spekuler over så mye. Vær plettfri og ubundet, og praktiser det opphøyde liv. 723 (718). Øv meditasjon i ensomhet og lytt til andre munkers veiledninger. Ensomhet kalles visdom, så fryd deg over å være alene. Da vil du kaste lys i alle retninger. 724 (719). Når min elev har lyttet til veiledninger fra de vise, når han mediterer og slipper taket i sanselige lyster, får han sterkere selvrespekt og tillit.

173

725 (720). Bekker som fosser i kløfter og skar og renner ut i kulper og tjern, sildrer og klukker med kraftig lyd. Men selve havet er stille. 726 (721). Slik romler det også i tomme tønner, men de som er fulle, er tause. Toskene er som halvfulle tønner, men vismannen er som et stille vann. 727 (722). Når munken sier mye, er talen full av visdom og mening. Han underviser ut fra kunnskap, han sier mye ut fra kunnskap. 728 (723). Men den som vet, men holder munn, som vet, men ikke sier stort — han fortjener å kalles en vismann. Han har nådd den høyeste visdom.” 174

3.12 Betraktning av parene Dvayatānupassanasutta Slik har jeg hørt det: En gang da Mesteren var i Savatthi, holdt han til i Migāras mors paviljong i Østparken. En fullmånenatt den femtende i måneden satt Mesteren ute sammen med munkene. Han så ut over munkeforsamlingen som satt der i fullkommen taushet, og sa: "Hvis noen spør dere, munk, om hva som er poenget ved å lytte til en lære som er sunn, edel, frigjørende og som fører til full oppvåkning, kan dere svare at det er for å få en full og korrekt forståelse av parene av læresetninger. Og hvilket par er det da dere snakker om? *Dette er lidelsen. Dette er lidelsens årsak." Dette er den ene betraktningen. "Dette er lidelsens opphør. Dette er veien som fører til lidelsens opphør." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 729 (724). *De som ikke kjenner lidelsen og heller ikke lidelsens tilblivelse — som ikke vet hvor lidelsen tar fullstendig slutt, og heller ikke den veien som fører til lindring av lidelsen — 730 (725). de opplever ingen frigjøring i sinnet, og de opplever heller ingen frigjøring gjennom visdom. De må tåle tilblivelse og forfall og klarer ikke å gjøre slutt på dette. 731 (726). Men de som virkelig kjenner lidelsen og som også kjenner lidelsens tilblivelse — 175

som vet hvor lidelsen tar fullstendig slutt, og som kjenner veien som fører til lindring av lidelsen — 732 (727). de opplever frigjøring i sinnet, og de opplever frigjøring gjennom visdom. De slipper å oppleve tilblivelse og forfall for de klarer å gjøre slutt på dette. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: *All lidelse som oppstår, skyldes involveringer.” Dette er den ene betraktningen. *Og hvis man frir seg fullstendig fra involveringer, vil det ikke oppstå noen lidelse.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 733 (728). Uansett hvilke lidelser som oppstår her i verden, så har de samme årsak, nemlig involveringer. En tosk som involverer seg uten å vite dette, vil oppleve lidelser gang på gang. Derfor vil den som forstår dette, unngå å involvere seg, siden han ser hvordan lidelser blir til. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de uvitenhet.” Dette er den ene betraktningen. *Og hvis uvitenheten helt tar slutt, vil det heller ikke oppstå lidelser.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” 176

Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 734 (729).

*De som gang på gang gjennomløper kretsløpet av tilblivelse og undergang som skaper eksistens både her og der, de gjør dette ut fra uvitenhet. 735 (730). For uvitenhet er den store dårskap som gjør at kretsløpet stadig går videre. De som har kunnskap, derimot, opplever ikke noen ny eksistens. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de reaksjoner." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis det blir helt slutt på reaksjoner, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 736 (731). *Enhver lidelse som måtte oppstå, skyldes reaksjoner. Om reaksjonene tar slutt, oppstår det ingen lidelse. 737 (732). Når man kjenner denne ulempen, at lidelse kommer av reaksjoner, lar man alle reaksjoner falle til ro og avbryter alle identifikasjoner. 177

Da tar lidelsene slutt, når man vet dette som det er. 738 (733). De vise, som ser det som det er, som vet og forstår det riktig, overvinner Måras lenker og opplever ikke noen ny eksistens. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de den skjelnende bevisstheten." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis den skjelnende bevisstheten stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 739 (734). "Enhver lidelse som måtte oppstå, skyldes den skjelnende bevisstheten. Om den skjelnende bevisstheten tar slutt, oppstår det ingen lidelse. 740 (735). Når munken kjenner denne ulempen, at lidelse kommer av den skjelnende bevisstheten, lar han den skjelnende bevisstheten falle til ro og finner tilfredshet i den endelige fred i sitt indre. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de persepsjon." Dette er den ene 178

betraktningen. *Og hvis persepsjonen stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 741 (736). *De som blir overveldet av persepsjoner, følger strømmen av tilblivelser. De er på villspor og har langt å gå før de får brutt sine bindinger. 742 (737). Men de som forstår persepsjonene, finner fred i denne kunnskapen. Når de lar persepsjonene falle til ro, finner de tilfredshet i den endelige fred i sitt indre. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de følelser.” Dette er den ene betraktningen. *Og hvis følelsene stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 743 (738). *En hvilken som helst følelse, om den er god, vond eller nøytral, eller om den er forårsaket av noe inne i deg eller noe utenfor deg,

179

744 (739). erkjenner munken som lidelse. Han ser at den er falsk av natur og forgjengelig. Hver gang den oppstår, ser han den blir borte igjen. Når han ser hvordan følelsen da forsvinner, finner han tilfredshet i den endelige fred i sitt indre. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munken. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de begjær." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis begjæret stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 745 (740). *En mann som har begjær som sin følgesvenn, må gjennomløpe kretsløpet i lang tid. Tilblivelse oppstår både her og der og han kommer ikke ut av kretsløpet. 746 (741). Når munken ser farene ved dette at begjæret fører til lidelse, slipper han taket i begjær og grådighet og vandrer i full oppmerksomhet. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munken. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de involveringer." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis involveringene stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og 180

nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 747 (742). "Tilblivelse er betinget av involveringer, og det som er blitt til, er utsatt for lidelse. Det som er blitt til, blir også borte. Det er slik lidelser blir til. 748 (743). Derfor opplever ikke de vise noen ny eksistens, for de forstår å avslutte sine involveringer slik at de ikke skaper noe nytt.” Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munken. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de objekter.” Dette er den ene betraktningen. *Og hvis objektene blir helt borte, vil det heller ikke oppstå lidelser.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 749 (744). "Uansett hva som oppstår av lidelser, så er de betinget av objekter. Kan vi se bort fra objektene, vil det ikke oppstå noen lidelse. 750 (745). Når man har innsett dette, at lidelsen er betinget av objekter, kan man fri seg fra alle objekter

181

og nyte en objektløs frihet. 751 (746). Når munken får fred i sinnet og skjærer over begjæret etter ny eksistens, legger han bak seg tilblivelsenes kretsløp og opplever ikke noen ny tilværelse. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de ernæring." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis tilførselen av ernæring stopper helt, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 752 (747). "Uansett hva som oppstår av lidelser, så er de betinget av ernæring. Kan vi se bort fra ernæringen, vil det ikke oppstå noen lidelse. 753 (748). Når man har innsett dette, at lidelsen er betinget av ernæring, gjennomskuer man all ernæring og lever uavhengig av ernæringen. 754 (749). Når man forstår hva helse vil si, og fjerner de negative tendensene i sinnet, når man med ettertanke praktiserer læren, kan man ikke plasseres i noen kategori. 182

Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: "Uansett hvilke lidelser som oppstår, så skyldes de stress." Dette er den ene betraktningen. *Og hvis man blir helt fri fra stress, vil det heller ikke oppstå lidelser." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 755 (750). *Uansett hva som oppstår av lidelser, så er de betinget av stress. Kan vi fjerne stresset, vil det ikke oppstå noen lidelse. 756 (751). Når munken har innsett denne faren, at lidelsen er betinget av stress, slipper han taket i denne trangen og lar vanemessige reaksjoner falle til ro. Han vandrer i full oppmerksomhet uten ønsker og involveringer. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: * Avhengighet skaper uro i sinnet." Dette er den ene betraktningen. "Og uten avhengighet oppstår heller ingen uro i sinnet." Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 757 (752). "Den uavhengige blir ikke urolig, 183

den som er avhengig, involverer seg. Tilblivelse oppstår både her og der og han kommer ikke ut av kretsløpet. 758 (753). Når munken ser farene ved dette, at avhengighet medfører store farer, lever han uavhengig og uten involveringer og vandrer i full oppmerksomhet. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munken. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: *Det formløse er roligere enn former." Dette er den ene betraktningen. "Og avslutning er enda roligere enn det formløse.* Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake." Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 759 (754). "Både de som er avhengige av former og de som baserer seg på det formløse, opplever ny tilblivelse, siden de ikke kjenner noen avslutning. 760 (755). De som gjennomskuer former og ikke baserer seg på det formløse, beseirer døden og oppnår frigjøring gjennom avslutning. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munken. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: *Det som hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre 184

mennesker regner som sant, det vurderer de edle nøye og ser med klar visdom at det egentlig er falskt.” Dette er den ene betraktningen. *Og det som hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker regner som falskt, det vurderer de edle nøye og ser med klar visdom at det egentlig er sant.” Dette er den andre betraktningen. Dette er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 761 (756). *Se hvordan verden med alle dens guder klynger seg til navn og form. De innbiller seg at det er sant at det finnes et selv i det som er ikke-selv. 762 (757). Men uansett hva de innbiller seg, så er virkeligheten annerledes. Men det er i seg selv falskt, for det som er forgjengelig, er uekte. 763 (758). Men indre fred er ikke falsk av natur. Det vet de edle er sant. Når de ser virkelighetens sanne natur, finner de tilfredshet i den endelige fred i sitt indre. Hvis noen spør om det finnes en annen måte å betrakte parene riktig på, kan dere svare at det gjør det, munk. Og hvis de spør hvordan denne måten er, kan dere svare dette: *Det som hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker regner som lykke, det vurderer de edle nøye og ser med klar visdom at det egentlig er lidelse.” Dette er den ene betraktningen. *Og det som hele verden med dens guder, djevler, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker regner som lidelse, det vurderer de edle nøye og ser med klar visdom at det egentlig er lykke.” Dette er den andre betraktningen. Dette 185

er riktig betraktning av dette paret, og en munk som trener iherdig, flittig og målbevisst, kan vente seg ett av disse to resultatene: enten kunnskap her og nå, eller hvis han fremdeles klamrer seg til noe kan han i det minste regne med ikke å vende tilbake.” Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene: 764 (759). *Så lenge det finnes tiltrekkende, behagelige og deilige synlige former, lyder, dufter, smaker og berøringer, og alt slikt som opptrer i sinnet 765 (760). så lenge de finnes, sier hele verden med alle dens guder at dette er lykke. Men når disse tar slutt, sier de alle at dette er lidelse. 766 (761). De edle ser at lykken er å stoppe sin egen personlighet. Dette er det stikk motsatte av hva folk ellers mener. 767 (762a). Det andre sier er lykke, sier de edle er lidelse. Det andre sier er lidelse, sier de edle er lykke. 768 (762b—763a). Se, denne læren er vanskelig å forstå, og de som ikke kan se den, er helt forvirret. De er innhyllet i mørke og er blinde fordi de ikke kan se. 769 (763b). Men den er åpenbar for de gode, 186

de ser det hele i et klart lys. Men de som ikke forstår læren, ser ikke det som er rett foran nesen deres. 770 (764). Det er ikke lett å våkne til denne læren for dem som er slave av sine lidenskapelige forhåpninger, for dem som blir revet med av sine forhåpninger og for dem som er underlagt Måras velde. 771 (765). Hvem andre enn de edle fortjener å forstå veien — den veien som fører til fullkommen kunnskap? De er uten negative tendenser og opplever den endelige fred i sitt indre.” 187

4. Åtter-kapitlet Atthakavagga 4.1 Sanselige nytelser
Kāmasutta 772 (766). Hvis en mann ønsker seg sanselige nytelser
og klarer å oppnå dette, blir han glad for det, siden han har fått det
han ønsket seg. 773 (767). Men hvis de sansenyttelsene han ønsket,
blir mindre eller forsvinner, da sørger denne mannen som om han
skulle være gjennomboret av en pil. 774 (768). Den som holder seg
unna sansenyttelser slik han lar være å trække på hodet til en slange,
higer ikke etter noe i verden, men beseirer den med
oppmerksomhet. 775 (769). Den som trakter etter åkrer, eiendeler,
gull, kveg, hester, tjenere, menn og kvinner, etter slektninger og
etter mange sansenyttelser, 776 (770). blir overvunnet av svakhet,
han blir knust av bekymringer. Han drukner i lidelser som når
vannet fyller en båt som er lekk. 188

777 (771). Derfor vil den som er oppmerksom, alltid holde seg unna sansenytelser. Da kommer han trygt over til den andre bredden liksom den som har lenset båten sin. 189

4.2 Åtte vers om huleboeren Guhatthakasutta 778 (772).

Den som absolutt vil sitte inne i kroppens hule, dekket av mange forurensninger og fordypet i vrangforestillinger, han befinner seg langt unna løsrivelse. For det er ikke lett å slippe taket i sansenytelsene. 779 (773). De som er bundet til søte forhåpninger som er skapt av deres egne ønsker, er ikke lette å frigjøre, og andre enn de selv kan ikke gjøre det. De lengter etter det som har vært eller de lengter etter det som skal komme. De lengter etter sansenytelser nå, eller de lengter tilbake til det som har vært. 780 (774). De er som besatt av sanselige nytelser og de velter seg i vrangforestillinger. De er utakknemlige og helt på villspor. De rammes av lidelser og jamrer: *Hva skal det bli av oss når vi dør?” 781 (775). Derfor bør folk praktisere denne treningen. Det man vet er feil her i verden bør man ikke praktisere, for de vise sier at livet er kort. 782 (776). Jeg ser at folk her i verden skjelver, 190

besatt av trangen til å eksistere. Dårlige mennesker sutrer mellom dødens kjeve, siden de ikke klarer å fri seg fra begjæret etter ny tilblivelse. 783 (777). Se hvordan de skjelver, de som tenker på "meg" og "mitt. De spreller som fisk på land i en uttørret bekk. Den som innser dette, tenker ikke på "meg" og "mitt", og lenger ikke etter ny tilblivelse. 784 (778). Den vise fordriver trangen til begge ytterligheter. Han gjennomskuer persepsjonene og griper ikke etter dem. Han avstår fra å gjøre noe han kunne angre på og klamrer seg ikke til det han ser og hører. 785 (779). Han gjennomskuer sine identifikasjoner, slipper taket i sine eiendeler og krysser floden. Han trekker ut pilen og lever i årvåkenhet uten å lengte verken etter denne verden eller den neste. 191

4.3 Åtte vers om den vrangsinnede Dutthatthakasutta 786 (780). I en debatt deltar vrangsinnede personer og sannhetssøkere deltar også i debatt. Men vismannen går ikke inn i noen debatt. Derfor blir ikke sinnet hans hardt. 787 (781). Hvordan skal man kunne overskride sine egne meninger, når de er basert på egne preferanser, og når man selv konstruerer begrunnelser for dem? Enhver snakker som han har kunnskap til. 788 (782). De edle sier at den som ubedt forteller andre om alle sine gode gjerninger, og selv forteller godt om seg selv, har en uedel natur. 789 (783). Men de edle sier at dersom en munk har fred i sinnet og har funnet fred i sitt indre, ikke skryter, men bare forteller hva godt han har oppnådd, da har han en edel natur. 790 (784). Når noen har uttenkt og konstruert og presentert en lære som er uren, mener han selv at han har fordel av det. Men han bygger på vaklende grunn. 791 (785). Det er ikke lett å fri seg fra feilaktige ideer, når man selv har plukket dem ut fra et mylder av ideer. 192

For en kan velge og vrake mellom ideer og godta den ene og forkaste den andre. 792 (786). Den som er rensset, danner seg ikke noen som helst ideer om eksistens og ikke-eksistens. Hvilken kategori skal han vel følge når han ikke involverer seg i noen illusjoner og innbilninger? 793 (787). En som involverer seg i tingene, deltar i debatter. Men hvordan skal den som ikke involverer seg, kunne delta? Han holder verken på teorier om selv eller ikke-selv. Han har ristet av seg alle teorier. 193

4.4 Åtte vers om den rensede Suddhatthakasutta 794 (788). Jeg ser renhet som den høyeste sunnhet. En mann blir rensset ved sin innsikt. Når han vet at det er det høyeste, vet han også at det er renhet. 795 (789). Hvis en mann er blitt rensset ved sin innsikt, så frir seg fra lidelse gjennom kunnskap. Om han har involveringer, blir han rensset av en annen, for han får innsikt ved å lytte til andres ord. 796 (790). En brahman som verken binder seg til godt eller vondt, som har sluppet taket i teorier om selvet, erklærer ikke at det finnes renhet i annet enn det man ser, hører, tenker eller praktiserer. 797 (791). Den som forlater det ene og binder seg til noe annet, er bundet av begjæret og klarer ikke å fri seg fra det. De slipper det ene bare for å gripe det andre, som en ape som hopper fra grein til grein. 798 (792). En som selv har valgt seg sine mål, går det opp og ned for alt etter hva han opplever. Men den som har dyp visdom og følger læren ut fra kunnskap, ham går det ikke opp og ned for. 799 (793). Han kan ikke plasseres i noen kategori, verken av det som blir sett, hørt eller tenkt. 194

Hvordan kan noen i verden ha tvil om ham når han har innsikt og opptrer i full åpenhet? 800 (794). De står ikke fram og roser seg selv, de sier ikke: "Dette er den høyeste renhet!" De har løst opp begjærets knuter og ønsker seg ikke noe som helst her i verden. 801 (795). Brahmanen overskrider sine grenser. Han griper ikke etter verken det han vet eller det han ser. Han er ikke oppildnet av lidenskaper og legger heller ingen vekt på å være lidenskapsløs. Han griper ikke etter noe lenger. 195

4.5 Åtte vers om det høyeste Paramatthakasutta 802 (796). Når en mann holder på sine egne meninger og sier at de er det høyeste i verden, sier han at alle andre meninger er mindreverdige. Derfor klarer han ikke å heve seg over debatten. 803 (797). Det han ser som fordel for seg selv i det som er sett, hørt eller tenkt, det griper han fatt i og betrakter alt annet som mindreverdige. 804 (798). De gode sier at forestillinger som får noen til å betrakte andre som mindreverdige, er bindinger. Derfor baserer ikke munken seg på det han ser, hører eller tenker, og heller ikke på ritualer. 805 (799). Han lager seg ingen teorier her i verden, verken ut fra kunnskap eller ut fra ritualer. Han regner ikke seg selv som likeverdige med noen. og heller ikke som bedre eller dårligere enn noen. 806 (800). Han slipper taket i teorier om selvet og klamrer seg heller ikke til noen kunnskap. Han tar ikke parti for noen fraksjon og hevder ingen teorier selv. 807 (801). Den som ikke har aspirasjoner verken til tilblivelse eller ikke-tilblivelse, 196

verken her eller hinsides, han har ingen fast bopel i noen doktrine. 808 (802). Han identifiserer ikke selv det minste av det han ser, hører eller tenker her. Hvem kan tvile på en slik brahman som ikke klamrer seg til noen teori? 809 (803). Han verken utformer eller foretrekker noen teori og binder seg ikke til noen av dem. En slik brahman lar seg ikke lede av ritualer. Han har krysset over til den andre bredden og kommer ikke tilbake igjen derfra. 197

4.6 Alderdom Jaråsutta 810 (804). Livet er sannelig kort!
Du dør før hundre år er omme. Men selv om du skulle leve lengre,
dør du av alderdom, likevel. 811 (805). Folk bekymrer seg for det
de regner som sitt, for intet eier vi til evig tid. Når vi innser at vi
kommer til å miste alt, er det dumt å klamre seg til hus og
eiendeler. 812 (806). Når døden kommer, mister du alt du regner
som ditt. Den som i visdom har innsett dette, binder seg ikke lenger
til noe. 813 (807). Det du så i drømme, ser du ikke igjen når du
våkner. Og de som er døde, ser vi heller aldri igjen. 814 (808). Folk
vi kan se her og nå, kjenner vi ved navn. Men når de er døde og
borte, er bare navnet tilbake. 815 (809). Den som er opptatt av
meg” og *mitt”, blir ikke fri fra sorg, jJammer og grådighet. 198

Derfor slipper de vise taket, og vandrer ut mot frihet og fred. 816 (810). Derfor trekker munken seg tilbake og foretrekker et liv i ensomhet. Derfor ferdes han ikke blant folk, men lever i tilbaketrukken stillhet. 817 (811). De vise binder seg ikke til noe. De har ikke noe de liker eller avskyr. Derfor preller sorger og grådighet av på dem slik vanndråpen preller av på lotusen. 818 (812). Vandråpen blir ikke hengende fast på lotusens blomster og blader. På samme måte slipper de vise taket i det de ser, hører og tenker. 819 (813). Den som er rensset, lager seg ikke forestillinger ut fra det han ser, hører eller tenker. Noen annen renselse ønsker han ikke, for han føler verken lyst eller ulyst. 199

4.7 Tissa Metteyya Tissametteyyasutta Munken Tissa Metteyya: 820 (814). "Fortell meg, Mester, hvilke skader som skjer med den som har seksuelt samkvem med noen. Når vi har hørt dine veiledninger, kan vi praktisere avholdenhet." Mesteren: 821 (815). *Den som har seksuelt samkvem, glemmer fullstendig læren, og han følger en feilaktig vei. En slik levemåte er uedel. 822 (816). Hvis en som har levd alene, har seksuelt samkvem med noen, blir han avsporet som en vogn som går i grøfta, og en slik person blir kalt mindreverdig. 823 (817). Det gode ry og omdømme som han tidligere hadde, blir ødelagt. Når man innser dette, bør man praktisere avholdenhet. 824 (818). Han blir overveldet av seksuelle fantasier og klarer ikke å tenke på annet. Når han hører andre skrike opp om dette, blir han bare trist og nedslått. 200

825 (819). Slik føler han seg presset av andres anklger og lager dermed et våpen til eget forderv. Hans eget umettelige begjær styrter ham ut i løgner og bedrag. 826 (820). Han dro ut som eneboer og vant seg ry som vismann. Men nå har han henfalt til seksualitet og er like forvirret som en annen tosk. 827 (821). Når en vismann har sett disse farene, bør han besluttosomt vandre sin ensomme vei både tidlig og sent. Han bør ikke henfalle til seksualitet. 828 (822). Han bør praktisere i ensomhet, for det er det høyeste for de edle. Men han skal ikke regne seg som bedre enn andre. Da nærmer han seg fred i sitt indre. 829 (823). De som henger fast i sanselighet, misunner vismannen som er frigjort, som ikke kaster et blick på sanselige nytelser og som har krysset floden.”

201

4.8 Pasura Pasurasutta 830 (824). "Renhet finnes bare her," sier noen, og de sier at det ikke finnes renhet i noen annen lære. Det de selv holder seg til, regner de som renhet, og de klamrer seg hver til sin egen sannhet. 831 (825). De elsker debatt og kaster seg gjerne ut i slike, mens de betrakter andre debattanter som idioter. De krangler og støtter seg på forskjellige lærere og kaller seg eksperter fordi de vil ha anerkjennelse. 832 (826). De sitter midt i forsamlingen og debatterer, og de ønsker seg ros og er redde for å tape. Men blir de gjendrevet, blir de deprimerede, og de leter etter svake punkter i motpartens kritikk. 833 (827). Den som blir beseiret i debatten, som får sine argumenter gjendrevet etter grundig utspørring, hadde en dårlig sak, og han blir trist og nedslått og sutrer og sier: "Jeg tapte!" 834 (828). Slike debatter oppstår blant filosofer og noen vinner og noen taper. Når man innser dette, bør man avstå fra debatt, for den eneste hensikten med dem er vinning og ry. 835 (829). Eller hvis han høster ros der mens han debatterer midt i forsamlingen, 202

da smiler han fornøyd og blir kry av det. Han blir arrogant fordi han har oppnådd suksess. 836 (830). Denne arrogansen blir ham til fordervelse for han kommer bare til å uttale seg med desto større arroganse. Når man innser dette, bør man avstå fra debatt, for gode mennesker sier at det ikke er veien til renhet. 837 (831). Gå tordnende fram som en helt, ernæret av kongelig føde, som møter sine fiender. Gå dine motstandere i møte, for striden er bilagt før den begynner. 838 (832). Hvis noen vil kjempe for en teori og sier at dette er den eneste sannhet, så si til dem at det ikke er noe å strides om, og de vil ikke finne noen motstand her. 839 (833). De som vandrer uten å konfrontere noen, som ikke setter den ene teorien opp mot den andre — hvem av dem vil du konfrontere, Pastra? De tar uansett ikke opp stridshansken. 840 (834). Du tenker og spekulerer for mye, og sinnet ditt er fullt av teorier. Men du prøver å konfrontere en vismann, og ham kommer du ingen vei med. 203

4.9 Mågandiya Magandiyasutta Mesteren: 841 (835).

"Synet av Måras døtre: Begjær, Misnøye og Lidenskap, vekket ikke den minste lyst til seksuelt samvær. Hva er dette som er fullt av skitt og urin? p > ? Jeg vil ikke komme nær dem med foten engang Mågandiya: 842 (836). "Hvis du ikke vil ha en slik juvel, en kvinne som mang en konge begjærer — hva slags teorier, hva slags liv og hva slags gjenfødelse vil du da foretrekke?" Mesteren: 843 (837). "Jeg kommer ikke med noen påstander, for når jeg tenker gjennom forskjellige læresetninger, griper jeg ikke tak i noen av dem. Og dette gir meg fred i mitt indre." Mågandiya: 844 (838). *Du snakker om de forskjellene som finnes, men du tar ikke noen av dem til deg, vismann! Hva sier så de vise om det som kalles indre fred?" Mesteren: 845 (839). "Jeg sier ikke at renhet kommer av det du ser, det du hører, det du vet eller av ritualer. 204

Og den kommer heller ikke av det du ikke ser, det du ikke hører, det du ikke vet eller av fravær av ritualer. Når man slipper taket i alt dette og i alle bindinger finner man fred uten bindinger og søker ikke noen tilblivelse.” Mågandiya: 846 (840). "Hvis renhet verken kommer av det du ser, det du hører, det du vet eller av ritualer, og hvis den heller ikke kommer av det du ikke ser, det du ikke hører, det du ikke vet eller av fravær av ritualer, synes jeg det er en uhyre tåpelig lære. Noen oppnår renhet gjennom sine teorier.” Mesteren: 847 (841). *Du lar deg beruse av teoriene dine, av det som du klamrer deg til. Derfor forstår du ikke et fnugg av det jeg sier, men synes bare at det er dumt. 848 (842). Den som regner seg som likeverdig med andre, som bedre eller dårligere enn dem, vil debattere på det grunnlaget. Men den som ikke lar seg fange av disse tre villfarelsene, har ingen like i hele verden. 849 (843). Hvorfor vil en brahman hevde at noe er sant, eller hvem vil han debattere mot og hevde det er usant, hvis han ikke har noen forestillinger om likhet eller ulikhet? Hvem vil han da debattere imot? 850 (844). Vismannen har forlatt sitt hjem og vandrer uten å knytte seg til noen landsby. 205

Han er fri fra sanselige tilbøyeligheter og har ingen preferanser. Hvordan kan han da debattere med noen? 851 (845). En stor mann som vandrer omkring i frihet, vil ikke ta opp noen synspunkter og debattere med noen. Akkurat som vannet renner av en lotus med kraftig stilk, uansett om det enn er fullt av urenheter, vil heller ikke verden og sansenytelser hefte ved vismannen. 852 (846). Den som er vis, blir ikke stolt over teorier og heller ikke over det han selv har tenkt ut. Han er ikke slik. Verken gjerninger eller lærdom kan få ham til å klamre seg til noen teori. 853 (847). Den som ikke identifiserer seg med noe, har ingen bindinger. Den som har funnet frihet gjennom visdom, har ingen vrangforestillinger. Men de som klamrer seg til identifikasjoner eller teorier, gjør stor skade under sin vandring her i verden.” 206

4.10 Resten av sitt liv Purābhedaśutta 854 (848). "Hvem vil du si har fred i sitt indre? Hvordan tenker han og hva gjør han? Forklar dette for meg, Gotama, siden jeg spør om det høyeste menneske." Mesteren sa: 855 (849). *En som ikke har krav til resten av sitt liv, som ikke er avhengig av det som tidligere har skjedd, som er uutgrunnelig i hva han gjør her og nå, han har ikke noen preferanser. 856 (850). En virkelig vismann hisser seg ikke opp, han frykter intet, skryter ikke og lar seg ikke stresse. Han gir veiledninger uten å bli arrogant. 857 (851). Han lengter ikke til framtiden og sørger ikke over fortiden. Han engasjerer seg ikke i sanseintrykkene og lar seg ikke lede av teorier. 858 (852). Han er beskjeden og ærlig, verken grisk eller gjerrig, verken frekk eller ekkel, og han farer ikke med sladder. 859 (853). Han beruser seg ikke i fornøyer 207

og han blir ikke overmodig. Han er mild og lett å snakke med, og han er verken godtroende eller uengasjert. 860 (854). Han praktiserer ikke sin trening for å oppnå materielle fordeler, og han blir ikke irritert om han ikke får noe. Han fordømmer ikke begjæret, men ønsker seg heller ingen delikatesser. 861 (855). Han har alltid sinnslikevekt og praktiserer oppmerksomhet, og mener ikke han er bedre enn andre, heller ikke dårligere eller likeverdig med dem. Det finnes ikke arroganse i ham. 862 (856). Den som ikke er avhengig av noe, blir heller ikke avhengig av læren når han blir kjent med den. Han føler ikke det minste begjær etter verken tilblivelse eller tilintetgjørelse. 863 (857). Den som ikke lengter etter sanselige nytelser, som ikke er bundet av noen bånd, som har lagt alle begjær bak seg, vil jeg si er en som har fred i sitt indre. 864 (858). Han har verken kveg eller sønner, ingen åkrer eller andre eiendommer. Han avviser intet og mottar intet. 208

865 (859). Han har ingen preferanser som vanlige folk eller brahmaner kunne tenkes å kritisere ham for. Derfor rokkes han ikke av debatter. 866 (860). Den vise er verken grisk eller gjerrig. Han taler ikke blant dem som er bedre enn ham, og heller ikke blant dem som er dårligere eller blant dem som er hans likemenn. Han innbiller seg ikke noe som helst. 867 (861). Den som ikke kaller noe i verden for sitt og som heller ikke sørger over det som ikke finnes, som heller ikke forviller seg mellom læresetninger, han vil jeg si har fred i sitt indre. 209

4.11 Tvister og disputer Kalahavivådasutta 868 (862).

*Hva kommer alle disse tvistene og dispuuttene av? De fører jo bare til sorg, jammer og selvpoptatthet, til arroganse og til sladder og skravling! Fortell meg hva alt dette kommer av!” 869 (863). "Tvister og disputer som fører til sorg, til jammer, selvpoptatthet og arroganse, og som fører til sladder og skravling, skyldes at vi foretrekker det ene framfor det andre. Tvister og disputer trekker med seg selvpoptatthet og sladder som skyldes debatten.” 870 (864). *Hva kommer det av at man foretrekker det ene framfor det andre? Hvilke lengsler finnes det her i verden? Hva er opphavet til de forhåpninger og målsettinger som menneskene har til framtiden?” 871 (865). *Vi foretrekker noe ut fra våre egne begjær. Dette er de lengsler som finnes her i verden. Dette er opphavet til de forhåpninger og målsettinger som menneskene har til framtiden.” 872 (866). *Hva kommer begjæret av her i verden? Hvorfor velger vi noe framfor noe annet? Det medfører bare sinne, løgn og usikkerhet og andre tilstander som filosofen har omtalt.”

873 (867). "Begjæret kommer av at vi opplever noe som tiltalende og noe som utiltalende. Menneskene foretar sine valg ut fra former de ser oppstå og gå til grunne." 874 (868). *Sinne, løgn og usikkerhet kommer nettopp av denne splittelsen. Den som er usikker, bør lytte til de vise og øve seg i den læren de forklarer." 875 (869). "Hva kommer det av at vi opplever noe som tiltalende og noe som utiltalende? Hva er det som ikke må eksistere om vi ikke skal oppleve det slik? Fortell meg også hva som er opphavet til tilblivelse og tilintetgjørelse." 876 (870). "Det vi opplever som tiltalende og utiltalende, skyldes sanseinntrykk. Uten sanseinntrykk oppstår ikke dette. Tilblivelse og tilintetgjørelse har også opphav i dette, sier jeg." 877 (871). "Hva er da opphavet til sanseinntrykk? Og hvorfor vil vi så gjerne eie noe? Hva er det som ikke må eksistere om vi ikke skal ha denne følelsen av mitt"? Hva skal bort for at vi ikke skal oppleve sanseinntrykk?" 878 (872). "Sanseinntrykk er avhengig av splittelsen 211

i subjekt og objekt (navn og form), og eiertrangen skyldes ønsker. Uten ønsker oppstår ingen følelse av *mitt", og uten objekter oppstår ingen sanseinntrykk." 879 (873). "Hva må man oppnå for at objekter skal forsvinne? Hvordan forsvinner lykke og lidelse? Si meg hvordan dette forsvinner, for dette er noe jeg gjerne vil vite." 880 (874). "Ikke hold på dine identifikasjoner og ikke avvis dine identifikasjoner — ikke vær uten identifikasjoner og ikke identifiser det som er forsvunnet. Når du oppnår dette, forsvinner objektene, for oppfatningen av vår mangfoldige verden er basert på identifikasjoner." 881 (875). *Nå har du forklart oss det vi spurte om. Kunne du være så snill å svare på et spørsmål til? Sier de vise at det bare er slik individet kan oppnå renhet? Eller sier de det også kan gjøres annerledes?" 882 (876). *Noen vismenn sier det bare er slik individet kan oppnå renhet. Men noen eksperter sier også at det kan skje uten tilknytning til det fysiske. 883 (877). Men en vismann som utforsker dette grundig, vet at de baserer seg på teorier. 212

Når han vet dette, er han fri og tar ikke opp debatten. Den vise opplever ikke flere eksistenser.” 213

4.12 Den lille teksten om debatter Caålaviyuhassutta 884 (878). "Alle holder på sin egen mening, ekspertene krangler og blir ikke enige: *Den som forstår dette, kjenner læren, den som protesterer, mangler vett!" 885 (879). Slik diskuterer og krangler de og den ene kaller den andre for tosk. Hvem snakker sant av disse? For alle regner seg Jo som ekspert." 886 (880). *Hvis man er en uvettig tosk bare fordi man ikke går med på motpartens ord, da er alle sannelig vettløse tosker, for alle holder jo på sin egen mening. 887 (881). Men hvis alle blir foredlet av sin egen mening, og blir vis, forstandig og klok av det, da er det ingen som mangler forstand, for hver blir fullkommen i sin mening. 888 (882). Jeg sier ikke at *dette er sant", slik toskene sier til hverandre. Hver hevder at hans egen mening er sannhet, og regner derfor de andre som tosker." 889 (883). "Det som noen sier er sant, kaller andre for falskhet og løgn.

Slik tretter og kranter de — hvorfor blir aldri filosofene enige?” 890 (884). "Sannheten er en og ikke flere, og kjenner man den, strides man ikke. Filosofene lanserer flere sannheter, og derfor oppnår de ikke enighet.” 891 (885). "Hvorfor lanserer de flere sannheter, disse debattantene som kaller seg eksperter? Kjenner de mange forskjellige sannheter, eller er det bare spekulasjoner?” 892 (886). "Det finnes ikke mange forskjellige sannheter, utenom hva folk stadig innbiller seg. Ut fra teoriene spekulerer de og stiller opp sannhet” og "løgn*” som kategorier. 893 (887). Så forakter man andre, basert på riter, på det man ser, hører og tenker. Man holder på sitt og tenker at motparten er en tosk! 894 (888). På ett og samme grunnlag mener man at *jeg er ekspert, den andre er en tosk”. Man hevder selv å være ekspert, men forakter den andre, og begge sier det samme om hverandre. 895 (889). Man lar sine egne overdrevne meninger gå til hodet på seg og blir så beruset av dem at man tror man er overlegen. Ut fra et slikt overlegenhetskompleks

215

tror man at den meningen man selv har, er best. 896 (890). Hvis en annen sier du er dum, synes du han som sa det, har lite vett. Men hvis du selv er både vis og lærd, betrakter du ikke noen av filosofene som dum. 897 (891). *Hvis noen hevder en annen lære enn denne, er de verken rene eller perfekte!” Dette sier mange sekterister, for de er vilt forelsket i sine egne synspunkter. 898 (892). 'Dette er eneste veien til renhet, for det finnes ingen renhet i noen annen lære!” Dette er sekteristene skråsikre på, og står beinhardt på sine egne meninger. 899 (893). Men hvordan kan de betrakte andre som tosker og stå så beinhardt på sine egne meninger? De ber jo bare om å få mer trøbbel når de sier motstanderne er urene tosker. 900 (894). Den som står på sitt og måler andre i forhold til det, vikler seg inn i flere debatter. Den som gir slipp på all påståelighet, skaper ingen problemer for noen.” 216

4.13 Den store teksten om debatter Mahaviyuhassutta 901 (895). *De som tvilholder på teorier, debatterer og sier: "Dette er sannheten!" Fortjener de kritikk, alle sammen? Eller gjør de seg fortjent til ros?" 902 (896). "Slikt er uviktig og gir ingen ro i sinnet. Jeg vil heller si at det er de to fruktene debatten gir. Når man innser dette, bør man ikke strides. Den som har fred i sinnet ser ingen grunn til å debattere. 903 (897). En som har kunnskap, slutter seg ikke til noen populær mening. Hvorfor skal den uinvolverte la seg involvere når han ikke har noen preferanse for noe han ser eller hører? 904 (898). De som følger regler, mener at selvkontroll fører til renhet. De avlegger løfter og baserer seg på dem: 'Slik vil vi trene, så oppnår vi renhet!' De kaller seg eksperter, men viser vei til videre eksistens. 905 (899). Hvis han faller fra sine regler og løfter, skjelver han av frykt fordi han har sviktet. Han ber om og lengter etter renhet, som en mann som har forvillet seg bort fra karavanen. 906 (900). Men om han legger bort alle regler og løfter 214

og ikke betrakter handlinger som korrekte eller klanderverdige, og heller ikke tenker på renhet og urenheter, kan han vandre i fred, uten bindinger. 907 (901). Men om man bare føler avsky for det man ser, hører eller tenker, og bare går og lengter etter renhet, blir man ikke fri fra ønsket om å oppleve mer eller mindre av det. 908 (902). Den som har lengsler, ser bare framover og skjelver ved tanken på hva som kan skje. Men hva skal man skjelve for, og hva skal man lengte etter hvis det ikke finnes noen død eller gjenfødelse?" 909 (903). *Den læren som noen sier er den høyeste, sier andre er den laveste og dårligste. Hvem av disse snakker sant? Alle kaller seg jo eksperter!" 910 (904). *De sier at deres egen lære er fullkommen, mens andres lære er elendig. Slik strides og debatterer de, og alle sier at det er deres egen lære som er riktig. 911 (905). Hvis en lære er dårlig fordi andre kritiserer den, er det jo ingen lære som er riktig. For mange som snakker varmt om sin egen lære, hevder at andres lære er dårlig. 912 (906). Men når de forsvarer sin egen argumentasjon, 218

roser de jo bare sin egen lære. Hvert argument blir holdbart i deres øyne, siden det er de som eier renheten. 913 (907). En brahman følger ikke andres argumenter og han har ikke plukket ut noe fra andre læresystemer. Derfor hever han seg over debatter, for han ser ikke noen annen lære som er bedre. 914 (908). Noen mener å finne renhet i teorier, og de sier at de selv har sett det og vet det. Men hvilken nytte har de av selv å ha sett det, hvis de deretter finner renhet i en annen teori? 915 (909). Den som observerer, ser bare subjekt og objekt, og når han har sett dette, er det nettopp dette han vet noe om. Men uansett om han observerer mye eller lite, sier ekspertene at det ikke er veien til renhet. 916 (910). Det er ikke lett å undervise en dogmatiker, for han foretrekker sine forutfattede meninger. Han sier at renheten finnes bare i det han doserer, for han hevder at det er nettopp der han har sett den. 917 (911). En brahman vurderer, men lar seg ikke blende av illusjoner. Han følger ingen teori og binder seg ikke til kunnskaper. Han kjenner populære teorier, men stiller seg likegyldig til dem og lar andre følge dem, om de vil. 219

918 (912). Vismannen har løst opp de knutene som binder ham til verden, og derfor tar han ikke parti i noen debatt. Med fred i sinnet betrakter han de stridbare. Han tar ikke opp noe stridstema, men lar andre gjøre det, om de vil. 919 (913). Han har fridd seg fra gamle forurensninger i sinnet, og har heller ikke skaffet seg noen nye. Han er ikke slave av sine lyster, og han er ikke dogmatisk. Vismannen er fullstendig fri fra teorier. Han klamrer seg ikke til verden, og han har ingen selvbekreftelser. 920 (914). Han ser ikke noe som sin fiende, verken det han ser, det han hører eller det han tenker. Han har lagt fra seg børa og funnet frihet. Han lager seg ikke noen forestillinger, og han verken avviser eller begjærer noe.

220

4.14 Den raske veien til indre fred Tuvatakasutta 921 (915). *Jeg spør deg, du solens slektning, du store vismann, om ensomhet og om veien til indre fred. Hva innser en munk før han finner fred og ikke lenger er avhengig av noe i hele verden?” Mesteren: 922 (916). *Den vise stopper alle tanker om at *jeg er”, og han skjærer over illusjonens røtter. Han praktiserer konstant oppmerksomhetstrening slik at han fordriver sine personlige begjær. 923 (917). Uansett hvilken lære han innser, uansett om han ser det i sitt indre eller i det ytre, så tviholder han ikke på den, for de gode kaller ikke dette å finne fred. 924 (918). Han vil ikke ut fra dette trekke den slutning at han er bedre, dårligere eller likeverdig med noen. Selv om han mottar mange forskjellige sanseinntrykk, lager han seg ikke noen illusjoner om seg selv. 925 (919). Han finner fred i seg selv. En munk søker ikke fred hos andre. Når han har funnet fred i seg selv, hvordan kan han da se noe som sitt eget eller noe som ikke sitt eget? 221

926 (920). Midt ute på storhavet ligger vannet rolig, ingen brenninger oppstår der. Slik forholder også munken seg rolig og det oppstår ingen arroganse i ham.” 927 (921). *Han som har fått åpnet øynene og selv har sett læren, har forklart oss hvordan vi kan unngå farer. Forklar oss mer, du ærverdige, om treningsdisiplin og konsentrasjon.” Mesteren: 928 (922). *Han kaster aldri grådige blikk på noe, og han lukker ørene for landsbysladder. Han fyser ikke på smaksopplevelser, og han føler ikke begjær etter noe som helst. 929 (923). Selv om munken opplever noe ubehagelig, vil han verken jamre eller klage. Han lengter heller ikke etter nytelser, og blir ikke redd i farlige situasjoner. 930 (924). Om han mottar mat eller drikke, eller om han får klær, legger han ikke opp noe lager. Og om han ikke får noe, bekymrer han seg ikke av den grunn. 931 (925). En munk bør meditere og ikke bare surre omkring. Han bør ikke bekymre seg eller bli sløv. Han bør holde til der det er stille og rolig. 222

932 (926). Han bør ikke sove for mye. Han bør være flittig og holde seg våken. Han holder seg unna latskap, innbilninger, latter, lek, seksualitet og alt som følger med dette. 933 (927). Han resiterer ingen beskyttelsesformularer, han tyder verken tegn eller drømmer, og han praktiserer heller ikke stjernetyding. Den som følger min lære, tyder heller ikke dyrenes rop, han spår ikke om ufødte barn, og han driver heller ikke med helbredelser. 934 (928). Munken gremmer seg ikke om han hører kritikk og han brisker seg heller ikke om han blir rost. Han avviser grådighet og gjerrighet, og han avviser sinne og sladder. 935 (929). En munk bør ikke drive med kjøp og salg, og han bør heller ikke klandre noen. Han bør ikke drive omkring i landsbyen, og han bør ikke smigre folk for å få gaver. 936 (930). En munk bør ikke skryte, og han bør ikke snakke ut fra skjulte motiver. Han bør ikke være anmassende, og han bør heller ikke være kranglevoren. 937 (931). Han bør ikke tale usant, og han bør ikke lure andre med vitende og vilje. Han bør heller ikke forakte andre 223

bare fordi han selv lever i visdom og overholder sine løfter. 938 (932). Om andre filosofer eller andre skulle provosere ham med mange ord, gir han ikke hissige svar, for de fredelige tar ikke hevn. 939 (933). En munk som kjenner denne læren, vil alltid øve oppmerksomhet. Han innser at det endelige målet er indre fred, og slurver ikke med å følge Gotamas treningsvei. 940 (934). Da blir han en seierherre og ikke en beseiret, for han følger ikke bare en lærer, men har innsett læren med egne øyne. Derfor bør man alltid bestrebe seg på flittig å praktisere Mesterens treningsvei.” 224

4.15 Om å bruke makt Attadandasutta 941 (935). Bruker du makt, skaper du frykt. Se hvordan folk krangler! Jeg skal fortelle om hvor skremt jeg selv ble av dette. 942 (936). Jeg så at folk kavet omkring som fisker slengt opp på tørt land, og var aggressive mot hverandre. Da jeg så det, ble jeg redd. 943 (937). Verden var uten noen blivende sted, for overalt var det bare kaos. Jeg letter et sted å være, men fant ikke noe som passet for meg. 944 (938). Til slutt innså jeg at folk bare strides, og jeg følte en dyp vemmelse. Da fikk jeg se en brodd i hjertet, men det var ikke lett å få øye på den. 945 (939). Folk blir plaget av denne brodden, så de løper forvirret i alle retninger. Får man denne brodden trukket ut, så verken løper eller synker man. 946 (940). Da blir treningsreglene resitert: Ikke grip så ivrig etter denne verdens bindinger! 225

Når du har gjennomskuet sansenytelsene, bør du øve til du oppnår indre fred! 947 (941). Du bør være sannferdig og nøysom, uten svik og uten sladder. En vismann bør heve seg over onder som sinne, griskhet og gjerrighet. 948 (942). Han bør ikke hengi seg til søvn, sløvhet og treghet. En mann bør søke fred i sitt indre og ikke være arrogant. 949 (943). Han bør ikke synke så dypt at han lyver, og han bør ikke forelske seg i ytre former. Han bør gjennomskue sin egen stolthet og tenke seg om før han gjør eller sier noe. 950 (944). Han bør ikke lengte etter det som har vært, og han bør ikke ettertrakte det som er nytt. Han bør ikke sørge over det som svinner hen, og han bør ikke hengi seg til luftige ideer. 951 (945). Grådighet vil jeg kaller en storflom, begjær vil jeg kalle en strøm. Sanseobjektene driver med strømmen, og sanselighet er en sump det er vanskelig å krysse. 952 (946). En vismann, en brahman, holder seg til sannheten og står på fast grunn. Når han har gitt slipp på alt, 226

har han virkelig funnet fred i sitt indre. 953 (947). Han sitter inne med virkelige kunnskaper, men han er ikke avhengig av den læren han kjenner. Han oppfører seg godt her i verden, og han misunner ikke noen. 954 (948). Den som har lagt sanseligheten bak seg, denne verdslige bindingen som er så vanskelig å slippe, kommer ikke til å angre eller sørge over det. Han er fri fra sorg og fri fra bindinger. 955 (949). La det gamle visne bort, og ikke skaff deg noe nytt. Hvis du ikke klamrer deg til det som nå finnes, kan du vandre i fred. 956 (950). Den som ikke regner noe som *mitt*, verken av navn eller av form, som ikke sørger over det som ikke er, han lider ingen tap her i verden. 957 (951). Den som ikke tenker at "dette er mitt", og som heller ikke tenker at *dette tilhører en annen", han føler ingen trang til å eie noe, og er ikke lei seg for det han ikke eier. 958 (952). Om noen spør meg, vil jeg si at de som har en urokkelig ro i sitt indre, verken er frekke eller grådige, men alltid gjør rett og skjel for seg. 22

Dette kan sies til deres ros. 959 (953). Den som har innsikt, som intet begjærer, gjør verken godt eller vondt her i verden. Når han avstår fra slike aktiviteter, finner han fred og trygghet overalt. 960 (954). Den vise vil ikke omtale seg selv som bedre, dårligere eller lik med andre. Når han har fred i sinnet og er uten grådighet, vil han verken godta eller avvise noe som helst. 228

4.16 Såriputtasutta Såriputta Såriputta: 961 (955). *Aldri før har jeg sett eller hørt, noen lærer stige ned fra Tusita-himmelen omgitt av sin store elevskare og tale så vakkert! 962 (956). Han, seeren selv, kan ses i hele verden med alle dens guder. Han har fordrevet alt mørke, og han alene bringer glede. 963 (957) På vegne av de mange som fortsatt strever i sine bindinger vil jeg derfor stille et spørsmål til den oppvåkne som er fri fra bindinger. 964 (958). Når en munk har fått nok av verden og trekker seg tilbake i ensomhet under et tre eller på en gravplass, i fjellene eller i en grotte, 965 (959). med en enkel soveplass, hvilke skremmende ting kan han oppleve? Hva er det han ikke bør bli redd for der i sin stille og ensomme bolig? 966 (960). Hvor mange farer finnes i verden

229

for munken i hans ensomme bolig? Hva må munken overvinne for å komme videre på veien? 967 (961). Hvordan bør han tale? Hvor bør han ferdes? Hvilke regler bør en målbevisst munk følge? 968 (962). Hvilken trening bør han følge med visdom og oppmerksomhet, slik at feilene hans blir blåst vekk, slik smeden blåser urenheter vekk fra sølvet?" Mesteren: 969 (963). "Siden jeg vet dette, skal jeg fortelle deg det. En som har blitt lei av verden, foretrekker å oppholde seg langt fra folk og søke oppvåkning i samsvar med læren. 970 (964). Det finnes fem farer som den vise munken ikke trenger å frykte hvis han er oppmerksom og lever med måte: angrep fra mygg, knott, større dyr og mennesker. 971 (965). Han trenger heller ikke være redd for dem som følger en annen lære selv ikke når han ser hvilke fare den innebærer. Den som søker det gode, trenger heller ikke være redd for andre farer. 230

972 (966). Han bør tåle sykdom og sult, hete og kulde likeså. Om han enn blir sterkt plaget av disse, bør han iherdig fortsette sin trening. 973 (967). Han bør ikke stjele og ikke lyve, men vise vennlighet til alle levende vesener. Om han merker han blir opphisset, bør han roe seg ned og tenke at det er noe som tilhører mørket. 974 (968). Han bør ikke hengi seg til sinne og arroganse, men rykke dem opp med roten og stå fast. Deretter bør han gjøre seg til herre over følelser av *liker* og "liker ikke". 975 (969). Han bør prioritere visdom og glede seg over det som er godt, slik at han svekker det som er skadelig. I sin ensomme bolig bør han ikke bli misfornøyd, men overvinne de fire tingene som skaper misnøye: 976 (970). "Hva skal jeg spise? Hvor skal jeg spise? Jeg sov dårlig sist natt! Får jeg sove til natten?" Slike tanker skaper misnøye. Men en hjemløs munk bør ikke tenke slik. 977 (971). Får han mat og klær når han trenger det, bør han si seg fornøyd med det han har. Med en slik holdning som vern kan han vandre i landsbyen uten å gi sinte svar selv om han skulle bli krenket. 231

978 (972). Han bør gå med senket blikk og ikke bare virre omkring. Han bør være årvåken og han bør like å meditere. Han bør praktisere sinnslikevekt og konsentrasjon og bryte tendenser til spekulasjoner og bekymringer. 979 (973). Om noen skulle kritisere han, tar han det med godt humør og oppmerksomhet. Han myker opp sin holdning overfor sine medvandrere. Han taler gode ord til rett tid, og han bryr seg ikke om rykter. 980 (974). Det finnes fem andre forurensninger som den oppmerksomme bør bestrebe seg på å fordrive. Det er lidenskapelig lengsel etter inntrykk fra synlige former, lyder, smaker, dufter og berøringer. 981 (975). Når munken har fordrevet lysten etter disse tingene, lever han i oppmerksomhet og med frigjort sinn. Deretter bør han ofte utforske læren og jage bort mørket med konsentrasjon.” 232

5. Kapitlet som fører over til den andre bredden
Påråyanavagga 5.1 Innledningsvers Vatthugathå 982 (976). En
brahman som mestret de vediske tekstene, forlot den vakre byen i
Kosala og vandret sørover på søken etter den fullstendige tomhet.
983 (977). Han kom til Assaka-distriktet og slo seg ned ved elven
Godhaåvari i nærheten av Alaka, der han levde av frukt og annet
han fant. 984 (978). Like i nærheten lå det en stor landsby. De
gavene han fikk derfra, brukte han til å holde en offerseremoni. 985
(979). Etter offerseremonien vendte han tilbake til sin hytte. Da han
kom dit, kom en annen brahman på besøk. 986 (980). Han var
sliten og tørst, med skitne tenner og støvete hode. Han gikk bort til
Båvari og ba om fem hundre mynter. 255

987 (981). Da Båvari fikk se ham, ba han ham sitte ned. Han spurte hvordan han hadde det og sa så videre til ham: Båvart: 988 (982). *Jeg har nok allerede gitt bort alt jeg kan unnvære. Så jeg beklager så mye, men jeg har ikke fem hundre mynter.” Svindleren: 989 (983). "Hvis ikke du gir meg det jeg ber om, blir hodet ditt knust, sprengt i sju biter om en uke fra i dag!” 990 (984). Svindleren forsterket truslene med forskjellige besvergelses. Båvari ble redd og bekymret over å høre alt dette. 991 (985). Han klarte ikke å spise og ble helt visken, for sorgen satt som en brodd i ham. Og han var i en slik sinnstilstand at han ikke hadde noen glede av å meditere. 992 (986). En ånd fikk se hvor redd han var og hvor vondt han hadde det. Den ville hjelpe ham, 234

så den gikk bort til ham og sa: Ånden: 993 (987). "Den svindleren som ville ha penger, har ikke greie på hoder. Han vet ikke noe som helst verken om hoder eller om å knuse dem." Båvart: 994 (988). "Jeg forstår at du vet dette. Så når jeg nå spør deg, fortell meg om både hoder og hodeknusing. Jeg vil gjerne høre hva du har å si." Ånden: 995 (989). "Jeg vet heller ikke dette, for det er en kunnskap jeg ikke har. Bare helter har greie på dette om hoder og hodeknusing." Båvart: 996 (990). *Men hvem i all verden har da greie på dette om hoder og hodeknusing? Fortell meg det, du ånd!" Ånden: 997 (991). "Fra Kapilavatthu by har det gått ut en veileder for verden, en etterkommer av kong Okkāka, en lysbringer fra sakyaklanen. 235

998 (992). Han er en fullkomment oppvåknet, brahman, en som har fullkommen kjennskap til alle fenomener. Han har funnet styrke i den dypeste innsikt og er en som observerer alle fenomener. Han har klart å bringe alle handlinger til ro. Han er fri og har knust alle involveringer. 999 (993). Han er oppvåknet, han er Mesteren, han er den seende som underviser i læren. Gå og spør ham, så gir han deg sikkert en forklaring.” 1000 (994). Da Båvari hørte *oppvåknet”, ble han meget glad. Sorgene hans ble borte, og han ble fylt av fryd. 1001 (995). Nå som Båvari var blitt så glad og oppløftet, spurte han ånden: "Hvilken by eller landsdby, hvilket land bor verdens hjelper i? Jeg vil gå dit og se den fullkomment oppvåknete, den beste av alle mennesker!” Ånden: 1002 (996). *Seierherren er i Såvatthi, en by i landet Kosala. Han har stor visdom og høy intelligens. Han er av sakyaenes ætt, han har ikke sin like, 236

og han er fri fra negative tendenser i sinnet. Denne ener blant mennesker vet alt om hodeknusing.” 1003 (997). Så talte han til sine elever, brahmaner som mestret vedaene: *Kom, unge brahmaner. Jeg har noe jeg vil fortelle dere. 1004 (998). I dag har en fullkomment oppvåknet stått fram i verden, en slik en som man sjelden får se. Skynd dere å gå til Savatthi for å se den fremste av mennesker.” Elevene: 1005 (999). "Hvordan skal vi kjenne ham og vite at dette er den fullkomment oppvåknete? Fortell oss hvordan vi skal kjenne ham, for dette er noe vi ikke vet.” Båvari 1006 (1000). *T de vediske skriftene har vi overlevert kjennetegnene på en stor mann. Det finnes trettito slike kjennetegn, og de er nevnt i tur og orden. 1007 (1001). Den som har disse trettito kjennetegnene på en stor mann, blir til ett av to her i livet. Noe tredje alternativ finnes ikke. 231

1008 (1002). Hvis han blir boende hjemme, underlegger han seg hele denne jorden uten vold og uten makt, bare i kraft av rettferdige veiledninger. 1009 (1003). Hvis han forlater hjemmet og går ut i hjemløshet, blir han en fullkomment oppvåknet som fjerner sløret, en arahant uten like. 1010 (1004). De spørsmålene dere skal ha i tankene, handler om min alder og familie, lære og elever om kjennetegnene på en stor mann, og om hoder og hodeknusing. 1011 (1005). Hvis han er en oppvåknet, som ser det hele uten hindringer, vil han gi klare svar på de spørsmålene dere tenker på.” 1012 (1006). Da de hadde hørt Båvaris ord, dro seksten brahmaner, som var hans elever, i vei. Det var Ajita, Tissametteyya, Punnaka og Mettagiu, 1013 (1007). Dhotaka og Upasiva, Nanda og Hemaka, både Todeyya og Kappa og den lærde Jatukanni, 238

1014 (1008). Bhadrāvudha og Udaya og brahmanen Posala, den kloke Mogharaja og den store seeren Pingiya. 1015 (1009). Alle var omgitt av hvert sitt følge som var kjent og berømt blant folk. Det var vismenn som likte å meditere, som høstet fruktene av tidligere liv. 1016 (1010). De tok høflig avskjed med Båvari ved å gå motsols rundt ham. Så vandret de alle nordover, med sammenfiltret hår og kledd i dyreskinn. 1017 (1011). Først kom de til Patitthåna i Alaka, deretter til Måhissati, og videre til Ujjeni, Gonaddha, Vedisa og Vanasa. 1018 (1012). Deretter til Kosambi, Sāketa, og hovedstaden Sāvatti, Setabya, Kapilavatthu og så til byen Kusināra. 1019 (1013). Så til den rike byen Pāvā og til Vesālī, som tilhørte Magadha. Videre til den vakre og praktfulle helligdommen Pāsānaka. 239

1020 (1014). De skyndte seg opp på fjellet som en tørst mann som ser vann, som en kjøpmann som øyner stor fortjeneste, som en solbrent søker skygge. 1021 (1015). Akkurat da satt Mesteren foran forsamlingen av munk og underviste dem i læren, som en løve som brøler i skogen. 1022 (1016). Ajita fikk se den oppvåkne. Han strålte som solen selv, eller som den klare fullmånen på den femtende natt i måneden. 1023 (1017). Da han fikk se hans lemmer og alle de fullkomne kjennetegnene, ble han stående der glad og fornøyd og tenkte på følgende spørsmål: Ajita: 1024 (1018). *Fortell meg når han er født og hvilken klan han tilhører, og hva som kjennetegner ham. Fortell meg hvilke vedaer han kjenner og hvor mange elever denne brahmanen har.” Mesteren: 1025 (1019). *Han er hundre og tjue år gammel, av klan er han en Båvari. Han har tre kjennetegn på kroppen 240

og mestrer alle vedaene. 1026 (1020). Han har full kjennskap til tradisjonen med etymologier og ritualer, og han har alle de rette kjennetegn. Han har undervist fem hundre og kjenner sin egen lære fullt og helt.” Ajita: 1027 (1021). *Gi oss en full oversikt over den ærverdige Båvaris kjennetegn, slik at ingen av oss trenger å være i tvil, p > > du som fjerner all tvil Mesteren: 1028 (1022). *Da skal du vite, unge brahman: Han kan dekke ansiktet sitt med tunga, han har en hårdott mellom øyenbrynene, og hans kjønnslem er skjult i et hylster.” 1029 (1023). Folkemengden hørte ikke spørsmålet. De hørte bare svaret som ble gitt. De løftet håndflatene mot hverandre og tenkte som så: Folkemengden: 1030 (1024). *Hvilken gud eller brahma, hvilken herre eller verdenshersker stilte disse spørsmålene inni seg? Hvem er det som her får svar?” 241

Ajita: 1031 (1025). *Båvari har bedt oss spørre om hoder og hodeknusing. Forklar dette for oss, Mester, og fjern den tvilen vi har!” Mesteren: 1032 (1026). *Dere skal vite at hodet er uvitenhet. Viten, tillit, oppmerksomhet og konsentrasjon sammen med tiltakslust og flid er hva vi kaller hodeknusing.” 1033 (1027). Den unge brahmanen ble dypt grepet over å høre disse ordene. Skjelvende la han kappen over den ene skulderen og bøyde seg for Mesterens føtter. Ajita: 1034 (1028). *Brahmanen Båvari og alle hans elever likeså, bøyer seg glade og med oppløftet sinn for dine føtter, min herre, du som ser!” Mesteren: 1035 (1029). *Jeg ønsker Båvari all lykke og alle hans elever likeså. Jeg ønsker også alt det beste for deg, og måtte du leve lenge, unge mann! 1036 (1030). Nå som verken du eller Båvari lenger har noen tvil, 242

gir jeg deg lov til å spørre om alt du måtte lure på.” 1037
(1031). Da den oppvåkne hadde gitt sitt samtykke, satte Ajita seg
ned med håndflatene løftet mot hverandre og stilte sitt første
spørsmål til ham som er kommet fram til sannheten. 243

5.2 Ajitas spørsmål Ajitamānavapucchā Ajita: 1038 (1032).

*Hva er verden innhyllet i? Hvorfor skinner den ikke? Hva er den nedsølt med? Hva er folk mest redde for?" Mesteren: 1039 (1033).

*Verden er innhyllet i uvitenhet. Grådighet og sløvheter gjør at den ikke skinner. Den er nedsølt med begjær, sier jeg. Lidelse er det folk er mest redde for."

Ajita: 1040 (1034). *Overalt renner det strømmer. Hva kan stoppe dem? Si hvordan vi kan verne oss mot strømmene og hva vi kan demme dem opp med."

Mesteren: 1041 (1035). *De strømmene som finnes her i verden, kan stoppes med

oppmerksomhet. Jeg skal si deg hvordan du verner deg mot dem, for du kan bygge en demning av visdom."

Ajita: 1042 (1036). *Men fortell meg også dette: hvor kan visdom og oppmerksomhet, 244

navn og form opphøre, min herre? Forklar meg det jeg her spør deg om.” Mesteren: 1043 (1037). *Jeg skal forklare deg det du spurte om her, Ajita: hvor navn og form helt kan opphøre. De opphører når bevisstheten stopper.” Ajita: 1044 (1038). *Fortell meg da, min herre, hvordan de lever, de som har innsett sannheten, og de som fortsatt er under trening.” Mesteren: 1045 (1039). *En munk lengter ikke etter nytelser. Han har et rolig og urokkelig sinn. Han kjenner alle sinnstilstander og han vandrer i full oppmerksomhet.” 245

5.3 Tissametteyyas spørsmål Tissametteyyamānavapucchā
Tissametteyya: 1046 (1040). *Hvem i verden er tilfreds? Hvem er
det som ikke blir opphisset? Hvem er det som kjenner begge
ytterligheter, men er klok nok til ikke å klamre seg til midten?
Hvem vil du kalle en stor mann? Hvem har lagt tilværelsens floker
bak seg?” Mesteren: 1047 (1041).”En munk som lever et opphøyd
liv midt blant sanselige nytelser, som ikke føler begjær, men alltid
øver oppmerksomhet, som har tenkt grundig etter og funnet indre
ro, han blir ikke opphisset. 1048 (1042). Han kjenner begge
ytterligheter, men er klok nok til ikke å klamre seg til midten. Han
vil jeg kalle en stor mann, for han har lagt tilværelsens floker bak
seg.” 246

5.4 Punnakas spørsmål Punnakamānavapucchā Punnaka: 1049 (1043). *Jeg har kommet for å spørre ham som er uten begjær og som ser roten: Hva er grunnen til at mange seere, adelsmenn, brahmaner og andre gir ofringer til gudene? Dette spør jeg deg om, Mester. Vær så snill å gi meg et svar.” Mesteren: 1050 (1044). *Grunnen til at mange seere, adelsmenn, brahmaner og andre gir ofringer til gudene, er at de håper å få leve lenge. De klamrer seg til alderdommen.” Punnaka: 1051 (1045). *De mange seere, adelsmenn, brahmaner og andre som flittig gir ofringer til gudene — har de fridd seg fra fødsel og alderdom? Dette spør jeg deg om, Mester. Vær så snill å gi meg et svar.” Mesteren: 1052 (1046). *De håper og de lovpriser, de ber og de ofrer. 247

De håper på vinning og nytelser og praktiserer ofringer mens de lengter etter nytt liv. Jeg sier at de ikke har fridd seg fra fødsel og alderdom.” Punnaka: 1053 (1047). *Hvis de som ikke klarte å slutte med ofringer, nettopp av den grunn ble bundet til fødsel og alderdom, hvem er det da som har fridd seg fra fødsel og alderdom? Dette spør jeg deg om, Mester. Vær så snill å gi meg et svar.” Mesteren: 1054 (1048). *De som har tenkt gjennom det som er nært og det som er fjernt her i verden, blir aldri opphisset over noe som helst. De er fredelige, lidenskapsløse, uten plager og uten lyster. De vil jeg si har fridd seg fra fødsel og alderdom.” 248

5.5 Mettagus spørsmål Mettaguimānavapucchā Mettagii:
1055 (1049). *Jeg vil spørre deg, Mester, og håper du kan svare, for
jeg mener du har store kunnskaper og et velutviklet sinn. Hvor
kommer verdens mange forskjellige lidelser fra?” Mesteren: 1056
(1050). *Du spør meg hvordan lidelse oppstår? Det skal jeg fortelle
deg, for dette vet jeg. Verdens mange forskjellige lidelser oppstår ut
fra involveringer. 1057 (1051). Den som vet så lite at han
involverer seg, er en tosk som opplever lidelse gang på gang. Derfor
vil den som vet, ikke involvere seg, siden han ser hvordan lidelser
oppstår.” Mettagi: 1058 (1052). "Siden du har svart på det jeg
spurte om, vil jeg stille deg et spørsmål til, og håper du vil svare.
Hvordan kan de vise krysse floden av fødsel, alderdom, sorg og
jammer? Forklar dette for meg, du vise, for dette er jo noe du
forstår deg på.” Mesteren: 1059 (1053). *Ja, det skal jeg forklare for
deg, 249

for dette har jeg selv erfart og bygger ikke på rykter. Når du har forståelse og vandrer i oppmerksomhet, kan du krysse verden uten å bli sittende fast." Mettagi: 1060 (1054). "Dette liker jeg å høre, store vismann, for dette er den høyeste lære. Når man har forståelse og vandrer i oppmerksomhet, kan man krysse verden uten å bli sittende fast." Mesteren: 1061 (1055). *Hvis du skyver fra deg trangen til å nyte og klamre seg til alle ting du kjenner til, både oppe, nede, i midten og på tvers, og ikke lar sinnet ditt lengte etter dem, 1062 (1056). og lever slik som munk, oppmerksomt og utrettelig, mens du slipper taket i all eiertrang, da vil du forstå fødsel, alderdom, klage og jammer og legge alle lidelser bak deg." Mettagi: 1063 (1057). *Dette er godt å høre, store vismann. Du forklarer det godt, Gotama, for dette fører ikke til involveringer. Du har sikkert selv lagt lidelsene bak deg, Mester, siden du har sett dette som det er. 1064 (1058). De som du alltid vil veilede, har nok også lagt lidelsene bak seg, vismann! 250

Derfor har jeg kommet hit og bøyer meg for deg, du helt!
Vær så vennlig å alltid være min veileder! 1065 (1059). En
brahman som er anerkjent for sin kunnskap, som ikke søker nytelser
og som ikke binder seg til noe, vil sikkert kunne krysse floden slik
at han får et åpent og fryktløst sinn. 1066 (1060). Og om en mann
her har slik kunnskap som ikke lenger søker tilblivelse eller
ødeleggelse, som er uten begjær, uten plager og uten ønsker, da har
han lagt fødsel og alderdom bak seg.” 251

5.6 Dhotakas spørsmål Dhotakamānavapucchā Dhotaka: 1067 (1061). *Jeg har et spørsmål om du vil besvare det, for jeg vil gjerne høre dine ord, store vismann. Når jeg har hørt hva du har å si, vil jeg trene så jeg får fred i mitt indre.” Mesteren: 1068 (1062). *Vær da iherdig og øv oppmerksomhet her og nå. Når du har hørt hva jeg har å si, kan du trene så du får fred i ditt indre.” Dhotaka: 1069 (1063). *Her i gudenes og menneskenes verden ser jeg en brahman som vandrer uten å eie noe. Derfor bøyer jeg meg for deg, du som ser alt. Fri meg fra tvilen, du sakya.” Mesteren: 1070 (1064). *Jeg kan ikke fri noen som helst fra tvil her i verden, Dhotaka. Men når du kjenner den høyeste lære, kan du selv krysse over til den andre siden.” Dhotaka: 1071 (1065) *Vær så snill å veilede meg, brahman, så jeg kan lære å slippe taket, 252

så jeg kan vandre i oppmersomhet, fri og urokkelig som det tomme rom.” Mesteren: 1072 (1066). *Jeg skal undervise deg i fred, slik jeg selv har opplevd det, og ikke ut fra rykter. Når du forstår dette, kan du vandre i oppmerksomhet og ikke bli hengende fast ved noe i verden.” Dhotaka: 1073 (1067). *Dette er noe som gleder meg stort, du vismann: den høyeste fred! Når jeg forstår dette, kan jeg vandre i oppmerksomhet og ikke bli hengende fast ved noe i verden.” Mesteren: 1074 (1068). *Uansett hva du opplever, om det er høyt eller lavt, i midten eller på tvers, så vit at det er noe som binder deg til verden. Ikke ønsk deg mer eller mindre av det.” 253

5.7 Upasivas spørsmål Upasivamānavapucchā Upasiva:
1075 (1069). *Jeg klarer ikke å krysse den store floden alene,
sakya, uten noe å støtte meg til. Gi meg et meditasjonsemne, du
som er alt, som jeg kan støtte meg til for å komme over.” Mesteren
1076 (1070). *Rett oppmerksomheten mot intetheten og støtt deg
til det at det ikke eksisterer. Slik kan du krysse floden. Slipp taket i
nytelser og avstå fra samtaler. Både dag og natt bør du ha blikket
rettet mot utslettelsen av begjæret.” Upasiva: 1077 (1071). *Den
som ikke lenger lengter etter nytelser, som støtter seg til intetheten
og har kvittet seg med alle oppfatninger, som har funnet den
høyeste frigjøring og frihet fra identifikasjoner — klarer han å
unngå tilbakefall?” Mesteren: 1078 (1072). *Den som ikke lenger
lengter etter nytelser, som støtter seg til intetheten og har kvittet
seg med alle oppfatninger, som har funnet den høyeste frigjøring
254

og frihet fra identifikasjoner — han skulle klare å unngå tilbakefall.” Upasiva: 1079 (1073). *Hvis man klarer å unngå tilbakefall gjennom en periode på mange år, du som ser alt, og man finner frihet og fred — har man da også bevissthet?” Mesteren: 1080 (1074). *Det er som når en flamme blafrer i vinden, tar slutt og ikke lenger kan kalles det samme. Slik blir vismannen befridd fra sinn og kropp. De tar slutt og kan ikke lenger kalles det samme.” Upasiva: 1081 (1075). *Men tar han da slutt, eller gjør han ikke det? Eller lever han lykkelig i all evighet? Forklar dette for meg, du vise, ut fra hvordan du kjenner denne læren.” Mesteren: 1082 (1076). *Når han har tatt slutt, kan han ikke lenger måles. Det finnes ikke lenger noe begreper som kan brukes om ham. Når alle fenomener er uttømt, er også språkets muligheter uttømt.” 255

5.8 Nandas spørsmål Nandamānavapucchā Nanda: 1083 (1077). *Folk sier det finnes vismenn i verden, men hvilket grunnlag har de for å si det? Blir noen regnet som vismenn på grunn av sin kunnskap? Eller er det på grunnlag av hvordan de lever?” Mesteren: 1084 (1078). *Vi sier ikke at noen er en vismann bare fordi han har teorier, kunnskaper eller følger ritualer. Men den som ikke skaffer seg fiender, som har fred og som vandrer uten begjær, han vil jeg kalle en vismann.” Nanda: 1085 (1079). *Mange brahmaner og filosofer sier at renhet springer ut av det vi ser og hører, eller de sier at renhet får man gjennom å utføre ritualer, eller de har andre forklaringer, og de lever et asketisk liv. Har de krysset floden og lagt fødsel og alderdom bak seg? Vær så snill å besvare dette spørsmålet, Mester.” Mesteren: 1086 (1080). *Mange brahmaner og filosofer sier at renhet springer ut av det vi ser og hører, eller de sier at renhet får man gjennom å utføre ritualer, eller de har andre forklaringer. Men selv om de lever et asketisk liv, har de ikke krysset floden og lagt fødsel og alderdom bak seg.” 256

Nanda: 1087 (1081). **Mange brahmaner og filosofer sier at renhet springer ut av det vi ser og hører, eller de sier at renhet får man gjennom å utføre ritualer, eller de har andre forklaringer. Du sier de ikke har kryssset floden. Men hvem er det da her i denne verden med dens guder og mennesker som har kryssset floden og lagt fødsel og alderdom bak seg? Vær så snill å besvare dette spørsmålet, Mester.” Mesteren: 1088 (1082). *Jeg sier ikke at alle brahmaner og filosofer er innhyllet i fødsel og alderdom. De som har sluppet taket i det de ser og hører, i det de tenker eller i ritualer og alt annet, som har gjennomskuet begjæret og er uten forurensninger i sinnet, de vil jeg si har kryssset floden.” Nanda: 1089 (1083). *Det gleder meg å høre dette, du vise! Du har forklart det godt og uten involveringer, Gotamal! De som har sluppet taket i det de ser og hører, i det de tenker eller i ritualer og alt annet, som har gjennomskuet begjæret og er uten forurensninger i sinnet, de vil jeg også si har kryssset floden.” 257

5.9 Hemakas spørsmål Hemakamānavapucchā Hemaka:
1090 (1084). *Før jeg hørte Gotamas lære var det mange som sa:
"Slik og slik har det vært, og slik og slik kommer det til å skje." Men
alt dette var bare prat. Det fikk meg imidlertid til å tenke, og jeg
kom til at jeg ikke kunne godta noe av det. 1091 (1085). Men
forklar læren for meg, du vismann som har knust begjæret, den
læren som gjør at man kan vandre i oppmerksomhet p > > og
krysse verden uten å bli sittende fast i den Mesteren: 1092 (1086).
*Veien til en indre fred som ikke dør, er å slippe taket i all
grådighet etter alt slikt som du liker, Hemata, blant det du ser,
hører, tenker og sanser. 1093 (1087). De som har innsett dette, og
praktiserer oppmerksomhet, har funnet indre fred her og nå. De er
alltid rolige, og de krysser verden uten å bli sittende fast i den." 258

5.10 Todeyyas spørsmål Todeyyamānavapucchā Todeyya: 1094 (1088). *Den som ikke har noen lyster, som ikke har noe begjær, som har lagt all tvil bak seg — hva slags frigjøring har han oppnådd?” Mesteren: 1095 (1089). *Den som ikke har noen lyster, som ikke har noe begjær, som har lagt all tvil bak seg — han har oppnådd en frigjøring det ikke finnes maken til.” Todeyya: 1096 (1090). *Har han lengsler? Eller er han fri for lengsler? Har han visdom? Eller søker han visdom? Forklar meg hvordan jeg kan kjenne igjen en vismann, du sakya som ser alt!” Mesteren: 1097 (1091). *Han har ingen lengsler, men er fri for dem. Han har visdom, så han søker ikke mer. Slik kan du kjenne en vismann, Todeyya. Han er uten eiendeler og uten begjær.” 259

5.11 Kappas spørsmål Kappamānavapucchā Kappa: 1098 (1092). *Fortell meg om en øy midt ute i sjøen der de som føler seg overveldet av den skremmende flommen av alderdom og død, kan søke trygghet, fortell meg om denne øya slik at dette ikke skal skje flere ganger, min herre!” Mesteren: 1099 (1093), *Ja, jeg skal fortelle deg om en øy midt ute i sjøen, der de som føler seg overveldet av den skremmende flommen av alderdom og død, kan søke tilflukt. 1100 (1094). Dette er en øy som ikke har sin like, og den består av eiendomsløshet og frihet fra begjær. Jeg kaller den en indre fred, og der finnes ingen alderdom og død. 1101 (1095). De som vandrer i oppmerksomhet og har innsett dette, finner fred her og nå. De er ikke underlagt Måras velde. De er ikke slaver av Måra..” 260

5.12 Jatukannis spørsmål Jatukannimānavapucchā

Jatukanni: 1102 (1096). *Jeg har hørt om en helt uten lyster og begjær. Jeg har kommet for å spørre deg, du som ser så skarpt, du som har kryssset floden og er uten begjær. Si meg veien til fred, Mester, forklar meg det som det er! 1103 (1097). For Mesteren har seiret over lystene og vandrer liksom solen i sin fulle stråleglans. Du som har så mye visdom, forklar læren for meg som har så lite visdom, slik at jeg kan forstå hvordan jeg overvinner fødsel og alderdom.” Mesteren: 1104 (1098). *Vis fra deg trangen til nytelser, finn trygghet i å gi avkall. Ikke godta eller avvis noe som helst. 1105 (1099). La det gamle bare visne, så blir det ikke mer for deg senere. Hvis du i mellomtiden ikke griper noe nytt, kan du vandre i fred. 1106 (1100). Den som ikke har noen lidenskapelig lengsel etter noe som helst, verken fysisk eller mentalt, er utenfor dødens rekkevidde, brahman.” 261

5.13 Bhadrāvudhas spørsmål Bhadrāvudhamānavapucchā
Bhadrāvudha: 1107 (1101). *Jeg spør ham som har forlatt hjemmet,
som har skåret over begjæret og er uten lyster, som har lagt
nytelsene bak seg og krysset floden, helten som er fri og vis og uten
baktanker. Når vi har lyttet til ham, kan vi gå herfra. 1108 (1102).
Hit har det kommet mange mennesker fra mange land for å høre
hva du har å si! Gi dem en god forklaring, du helt! Forklar læren
slik du ser den.” Mesteren: 1109 (1103). "Slipp taket i alle ønsker
om å vinne noe, om det er høyt eller lavt, i midten eller på tvers,
Uansett hva du involverer deg i, så vil nettopp dette gi Måra
innpass. 1110 (1104). Derfor vil ikke en oppmerksom munk
involvere seg i noe som helst her i verden, siden han ser hvordan
folk klamrer seg til dødens rike.” 262

5.14 Udayas spørsmål Udayamānavapucchā Udaya: 1111 (1105). *Jeg har kommet for å stille et spørsmål til ham som mediterer uten lidenskaper, som har gjort det som skal gjøres og som er uten negative tendenser i sinnet, som har lagt bak seg alle doktriner. Fortell meg om frigjøring gjennom kunnskap, om hvordan man knuser uvitenheten!” Mesteren: 1112 (1106). *Om du gir slipp på sanselige lyster, og om du også gir slipp på sørgmodighet, om du fordriver sløvheter og treghet og om du lar være å bekymre deg, 1113 (1107). om du analyserer sinnets tilstander og renser det gjennom oppmerksomhet og sinnslikevekt, da oppnår du frigjøring gjennom kunnskap, og da knuser du uvitenheten.” Udaya: 1114 (1108). *Hva er det som binder verden? Hvordan utforsker vi den? Hva er det vi må kvitte oss med hvis vi skal finne fred i oss selv?” Mesteren: 263

1115 (1109). *Verden er bundet av nytelser. Vi utforsker den gjennom logisk tenkning. Begjæret må vi kvitte oss med hvis vi skal finne fred i oss selv.” Udaya: 1116 (1110). *Hvordan kan den som praktiserer oppmerksomhet, slutte å henge seg opp i forskjellige ting? Jeg har kommet for å spørre deg om dette, for jeg vil gjerne høre svaret, Mester.” Mesteren: 1117 (1111). *Når den som praktiserer oppmerksomhet, ikke lenger nyter de følelsene som oppstår på grunn av utvendige eller innvendige fenomener, da slutter han å henge seg opp i forskjellige ting.” 264

5.15 Posålas spørsmål Posålamānavapucchā Posåla: 1118 (1112). *Jeg har kommet for å stille et spørsmål til ham som forteller om fortiden, til ham som er uten begjær og har skåret over all tvil, til ham som har gått forbi alle fenomener. 1119 (1113). Hvordan er kunnskapen til den som ser at alle former løser seg opp, som slipper taket i alt korporlig, som ser at det ikke finnes noe verken utvendig eller innvendig? Jeg spør deg, sakya: Hvordan veileder man en slik person?” Mesteren: 1120 (1114). *Den som har kommet fram til sannheten, kjenner alle bevissthetstilstander. Han vet hvor en person står, og han vet hvordan han finner frigjøring og kommer seg videre. 1121 (1115). Han ser at nytelser kommer av intet, og derfor skaper de bindinger. Dette er noe han forstår og har innsikt i. Dette er den sanne kunnskap til en brahman som har gjennomført treningen.” 265

5.16 Mogharåjas spørsmål Mogharåjamānavapucchā
Mogharaja: 1122 (1116). *To ganger har jeg spurt den seende uten at han har gitt meg svar. Men nå har jeg hørt at den guddommelige seer svarer når han får spørsmålet for tredje gang. 1123 (1117). Jeg vet ikke hva du mener om denne verden, den neste verden, eller om Brahmas verden med alle dens guder, du berømte Gotama. 1124 (1118). Jeg har kommet for å stille dette spørsmålet til deg, som ser så skarpt: Hvordan skal jeg betrakte verden for at dødens fyrste ikke skal se meg?” Mesteren: 1125 (1119). *Betrakt alltid verden som tom og øv alltid oppmerksomhet, Mogharaja. Når du betrakter verden slik, kan ikke dødens fyrste se deg.” 266

5.17 Pinigiyas spørsmål Pingiyamānavapucchā Pingiya:
1126 (1120). *Jeg er gammel, grå og svak. Øynene er ikke gode, og hørselen er dårlig. La meg ikke dø mens jeg fortsatt er uvitende! Vis meg læren, så jeg kan forstå, p? > og så jeg kan fri meg fra fødsel og alderdom Mesteren: 1127 (1121). *Når du ser at former går i oppløsning, at folk er tankeløse og lar dette gå inn på seg, da skal du ikke la det gå inn på deg, Pingiya, men slippe taket i formene, så det ikke oppstår noe nytt.” Pingiya: 1128 (1122). *T de fire himmelretninger, fire mellomretninger, samt opp og ned, det blir ti retninger der det ikke finnes noe i verden du ikke har sett, hørt, sanset eller forstått. Forklar læren for meg slik at jeg kan forstå den p? > og legge fødsel og alderdom bak meg Mesteren: 1129 (1123). *Når du ser hvordan folk plages av begjær, og hvordan de herjes av alderdommen, da skal du være omtenksom og flittig og slippe taket i grådighet etter fornyelse.” 267

5.18 Etterord og Pingiyas hjemkomst Slik talte Mesteren mens han var ved Påsånaka-helligdommen i Magadha, og han besvarte hvert spørsmål fra de seksten brahmanene som var kommet for å treffe ham. Hvis noen forstår meningen med hvert av disse spørsmålene, forstår den læren som ble gitt og følger den i alle detaljer, vil han gå hinsides alderdom og død. Disse læresetningene fører til den andre bredden, og derfor blir dette kapitlet kalt *Kapitlet om å komme over til den andre bredden”. 1130 (1124). Ajita, Tissametteyya, Punnaka og Mettagiu, Dhotaka og Upasiva, Nanda og Hemaka, 1131 (1125). både Todeyya og Kappa og den lærde Jatukanni, Bhadråvudha og Udaya og brahmanen Posala, den kloke Mogharaja og den store seeren Pirigiya, 1132 (1126). gikk bort til den oppvåkne, til seeren som hadde nådd fram til målet. De gikk bort til den fremste av de oppvåkne og stilte ham kloke spørsmål. 1133 (1127). Den oppvåkne besvarte spørsmålene og forklarte dem i samsvar med sannheten. De vise brahmanene gledet seg stort over de svarene de fikk. 268

1134 (1128). Etter at den oppvåkne, den seende som stråler som solen, hadde gledet dem, praktiserte de det opphøyde liv sammen med ham som hadde sann visdom. 1135 (1129). Hvert av spørsmålene som den oppvåkne besvarte, vil føre den som praktiserer dette over til den andre bredd. 1136 (1130). Da utvikler han den høyeste praksis som fører fra denne bredden over til den andre. Denne praksis fører over til den andre bredden, og derfor kalles den nettopp dette. Pingiya: 1137 (1131). *Jeg skal resitere veien som fører over til den andre bredden, slik den meget vise og plettfrie selv har sett den og forklart den. For hvorfor skulle han som er uten begjær og som har funnet fred i sitt indre, Si noe som ikke er sant? 1138 (1132). Derfor vil jeg nå resitere de vakre uttalelsene fra ham som har lagt urenheter og uvitenhet bak seg, som her helt fri fra stolthet og hykleri. 1139 (1133). Den oppvåkne, han som fjerner mørket, han som ser alt, som har gått til verdens ende, 269

som har gått forbi alle lengsler, som er fri fra negative tilbøyeligheter, som har lagt all lidelse bak seg og som kalles sannhet — han har jeg lyttet til, brahman. 1140 (1134). Som når en fugl forlater sin lille busk og slår seg ned i skogen der det er mye frukt, slik forlater jeg de med begrensede vyer, slik svanen flyr til den store sjøen. 1141 (1135). Før jeg hørte Gotamas lære var det mange som sa: "Slik og slik har det vært, og slik og slik kommer det til å skje." Men alt dette var bare prat. Det fikk meg imidlertid til å tenke. 1142 (1136). Han er den eneste som fordriver mørket, han er den eneste som kaster lys over spørsmålene — Gotama den meget vise, Gotama den meget kloke. 1143 (1137). Det finnes ikke maken til ham som underviste meg i denne læren som alle kan se, som er tidløs og som fører til at begjæret tar slutt." Båvart: 1144 (1138).
*Men klarer du å være borte fra ham, så mye som et øyeblikk, Pingiya — Gotama den meget vise, 270

Gotama den meget kloke — 1145 (1139). hvis det finnes ikke maken til ham som underviste deg i denne læren som alle kan se, som er tidløs og som fører til at begjæret tar slutt?” Pingiya: 1146 (1140). *Jeg er slett ikke borte fra ham, så mye som et øyeblikk, brahman, Gotama den meget vise, Gotama den meget kloke — 1147 (1141). for det finnes ikke maken til ham som underviste meg i denne læren som alle kan se, som er tidløs og som fører til at begjæret tar slutt. 1148 (1142). Jeg ser ham for mitt indre blikk, brahman, natt og dag uten stans. Jeg hyller ham natten igjennom, så derfor er jeg ikke borte fra ham. 1149 (1143). Min tillit, min glede, mitt sinn og min oppmerksomhet forlater ikke Gotamas lære. Uansett hvor den meget vise ferdes, så bøyer jeg meg i den retningen. 1150 (1144). Jeg er gammel og svak, så jeg kan ikke gå dit med mitt legeme. 271

Men i tankene drar jeg dit stadig vekk, for i mitt sinn er jeg sammen med han, brahman. 1151 (1145). Jeg lå og kavet i mudderet og svømte fra øy til øy. Så fikk jeg se den oppvåkne, han som ikke har noen negative tilbøyeligheter, han som har krysset floden.” Båvart: 1152 (1146). *På samme måte som Vakkali, Bhadrāvudha og Alavi-Gotama har erklært sin tillit, har også du erklært din tillit. Du kommer til å gå til den andre bredden hinsides døden, Pirigiya. 1153 (1147). Jeg er enda mer tilfreds nå som jeg har hørt vismannens ord. Den oppvåkne har fjernet sløret. Han er utvungen og kan snakke godt for seg. 1154 (1148). Han kjenner de høyeste gudene. Han er kjent med alt, både godt og vondt. Han er en lærer som kan oppklare problemer for dem som innser at de er usikre. 1155 (1149). Det er sikkert og visst at jeg skal gå til ham, den faste og urokkelige, som det ikke finnes maken til. Jeg er ikke i tvil om dette, så regn meg som en som har bestemt seg.” AD

